Begroting 2024 met meerjarige doorkijk

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Registratienummer
23.1007676

Datum
19 oktober 2023

Versie
1.0

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**3**
2.	**Waterveiligheid**	**11**
3.	**Voldoende water**	**18**
4.	**Gezond water**	**25**
5.	**Schoon water**	**28**
6.	**Veilige (vaar)wegen**	**35**
7.	**Crisisbeheersing**	**38**
8.	**Bestuur en organisatie**	**42**
9.	**Thema's Waterplan 2022-2027**	**47**
10.	**Bedrijfsvoering**	**51**
11.	**Incidentele baten en lasten**	**55**
12.	**Kostentoerekening**	**56**
13.	**Waterschapsbelastingen**	**57**
14.	**Weerstandscapaciteit en risicomanagement**	**60**
15.	**Financiering**	**62**
16.	**Overzicht reserves en voorzieningen**	**65**
17.	**Verbonden partijen**	**68**
18.	**Exploitatie**	**73**
Afkortingen		**79**
Uitvoeringsinformatie		**80**

1. Inleiding

1.1 Algemene beschouwing

Wij staan voor toekomstbestendig waterbeheer, waarmee wij zorgen voor waterveiligheid, voldoende en schoon water als een essentiële voorwaarde voor de leefbaarheid van ons gebied. In deze begroting met meerjarige doorkijk leest u wat we het komende jaar gaan doen en willen bereiken. Dit is weergegeven in de vorm van prestaties en de daarbij behorende mijlpalen. Daarnaast geven we per effect een meerjarige doorkijk naar de kosten. De begroting is de uitwerking van de eerste jaarschijf van het meerjarenperspectief 2024-2027 (MJP). De basis voor deze begroting vinden we in de eerste plaats in het Coalitieprogramma 2023-2027. Ook het Waterplan HHNK 2022-2027 en onze Deltavisie zijn een belangrijke bron.

De geopolitieke ontwikkelingen in de wereld, waaronder de oorlog in Oekraïne, personeelstekorten en schaarste in grondstoffen, leiden nog altijd tot onzekerheid en stijgende prijzen. Dat maakt het uitdagend om een jaar vooruit te kijken.

Gebiedsgericht werken
Het maatschappelijk belang van water neemt verder toe door klimaatverandering, biodiversiteit, drukte in de fysieke leefomgeving en toenemend watergebruik. Veel urgente maatschappelijke opgaven in ons beheergebied staan niet op zichzelf, maar zijn in meer of mindere mate met elkaar verbonden. Alleen in samenspraak en afstemming met elkaar kunnen duurzame oplossingen worden gevonden in een veranderde omgeving. Steeds meer opgaven worden in regionaal verband of gebiedsgericht opgepakt (gebiedsproces). Met gemeentes onderzoeken we het inrichten van stedelijke gebieden op klimaatrobuuste wijze. In de gebiedsprocessen vanuit het Nationaal en Provinciaal Programma Landelijk Gebied (NPLG/PPLG) gaan zich kansen voordoen om toe te werken naar een klimaatbestendige leefomgeving waarin op termijn niet alleen de inrichting is versterkt, maar ook steeds vaker de juiste functie op de juiste plek ligt. Dit is in lijn met het kabinetsbeleid 'water en bodem sturend in de ruimtelijke ontwikkeling'.

In verbinding met onze omgeving
Wij betrekken onze inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden in een vroegtijdig stadium actief bij ons werk, zowel bij beleid als in de uitvoering. We doen dit door het leveren van maatwerk, met als doel om tijdig kansen, belangen, meningen en de aanwezige creativiteit op tafel te krijgen. Hiermee kunnen we betere en meer gedragen besluiten nemen. We beschouwen onze omgeving als volwaardige, serieuze gesprekspartner. Daarnaast vraagt de omgeving van ons dat wij 24/7 beschikbaar en bereikbaar zijn. We investeren in een sterke crisisbeheersingsorganisatie die snel en adequaat kan handelen bij incidenten en calamiteiten.

Verduurzaming
Voor een leefbare omgeving is verduurzaming van groot belang. Duurzaamheid zal nog meer dan nu moeten worden meegewogen in alles wat we doen. Hiervoor hebben wij een Klimaat- en energieprogramma (KEP). Dit betekent dat we aandacht hebben voor energieverbruik en energieopwekking, minimaal gebruik van fossiele grondstoffen en het vergroten van circulariteit. We geven hier uitvoering aan door duurzame energie op te wekken uit zon, groen gas en wind.

Strategische personeelsplanning
Nieuwe wet- en regelgeving en ontwikkelingen zorgen dat de huidige bezetting onder druk staat. De klimaatverandering gaat sneller dan we eerder dachten. Water en bodem sturend laten zijn, vraagt een meer strategische kijk op watervraagstukken. De aanscherping van de Europese normen voor stedelijk afvalwater stelt ons voor aanvullende technologische uitdagingen. We worden steeds vaker gevraagd om onze expertise en om als belangrijke partner te komen met goede oplossingen. De Wet open overheid (Woo) en de Wet versterking decentrale rekenkamers vragen een andere manier van aantoonbaar in control en betrouwbaar zijn. Kortom, deze ontwikkelingen vragen veel van de organisatie. In zowel veranderende competenties als in capaciteit. Om hierin de juiste stappen te

kunnen zetten, is ruimte nodig. Via het Strategisch Personeelsplan (SPP) geven we hier invulling aan.

1.2 Leeswijzer

De begroting is opgebouwd rondom de maatschappelijke effecten. De effecten die wij willen bereiken zijn opgenomen in de hoofdstukken twee tot en met acht. Ieder effect bestaat uit:

- een uitwerking van de prestaties per resultaat voor 2024: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat zijn de kosten;
- per prestatie de bedragen van exploitatie en investeringen;
- een meerjarige doorkijk van exploitatie en investeringen voor de jaren 2025 tot en met 2027;
- risico's.

De prestaties die inhoudelijk wijzigen krijgen, voor de vergelijkbaarheid, een nieuw nummer. Hierdoor is geen sprake van doorlopende nummering. Ter vergelijking zijn in de tabellen de bedragen van de begroting 2023 en de jaarrekening 2022 opgenomen. De cijfers van de voorgaande jaren zijn aangepast aan de huidige indeling naar effecten, resultaten en prestaties. In de tabellen kunnen afrondingsverschillen voorkomen, deze zijn opgenomen voor de verticale tellingen. Door afrondingen kunnen aansluitingsverschillen voorkomen tussen verschillende tabellen.
Na de hoofstukken per effect worden de thema's uit het Waterplan toegelicht en de (verplichte) begrotingsparagrafen gepresenteerd zoals opgenomen in het Waterschapsbesluit.

1.3 Uitgangspunten

Ons bestendig financieel beleid heeft de volgende uitgangspunten:

- Schommelingen binnen de belastingcategorieën zoveel mogelijk beperken;
- Structurele kostenstijgingen dekken door structurele opbrengstenstijgingen;
- Standen reserves niet negatief aan einde planperiode;
- De schuldpositie blijft binnen de bandbreedte van maximaal tweemaal de belastingopbrengst in 2040;
- Als de bestaande financiële middelen ontoereikend zijn, wegen we nieuw beleid en de extra ambities in relatie tot de financiële mogelijkheden met elkaar af;
- Aandeel kapitaallasten in de exploitatiebegroting maximaal 30%;
- Bij het aantrekken van leningen anticiperen we op de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) door in ons beleid de renterisiconorm en de kasgeldlimiet te verwerken;
- De belastingopbrengst kan worden aangepast aan de gecorrigeerde inflatie.

Vergelijking met begroting 2023 en MJP 2024-2027

Vanwege het verkiezingsjaar zijn het MJP en de begroting pas na de zomer opgesteld. Daarom is dit jaar de begroting 2024 is gelijk aan de eerste jaarschijf van het MJP. Hieronder maken we een vergelijking met de begroting 2023 en het MJP.

- De gemiddelde stijging van de belastingopbrengst exclusief de wegenheffing in de begroting 2024 en MJP is 10,7%. Deze was 6,7% in de begroting 2023.
- De omslagrente in de begroting 2024 en MJP is 1,35%. Deze was 1,55% in de begroting 2023.
- De schuldpositie per 31 december 2040 is ongewijzigd ten opzichte van het MJP. We hebben in 2021 een lening aangetrokken van € 651 miljoen tegen 0% rente voor de financieringsbehoefte van de komende jaren.
- Voor de inflatie op de directe kosten en loonsom hanteren we een gewogen gemiddelde van 4,7%. Voor de directe kosten zijn de inflatiecijfers 4,4% en we rekenen met een loonsomstijging van 5,2%. Deze percentages zijn gelijk aan het MJP.

WAT DOEN WE MET UW BELASTINGGELD?

Begroting 2024 - TOTALE KOSTEN € 342,4 MILJOEN

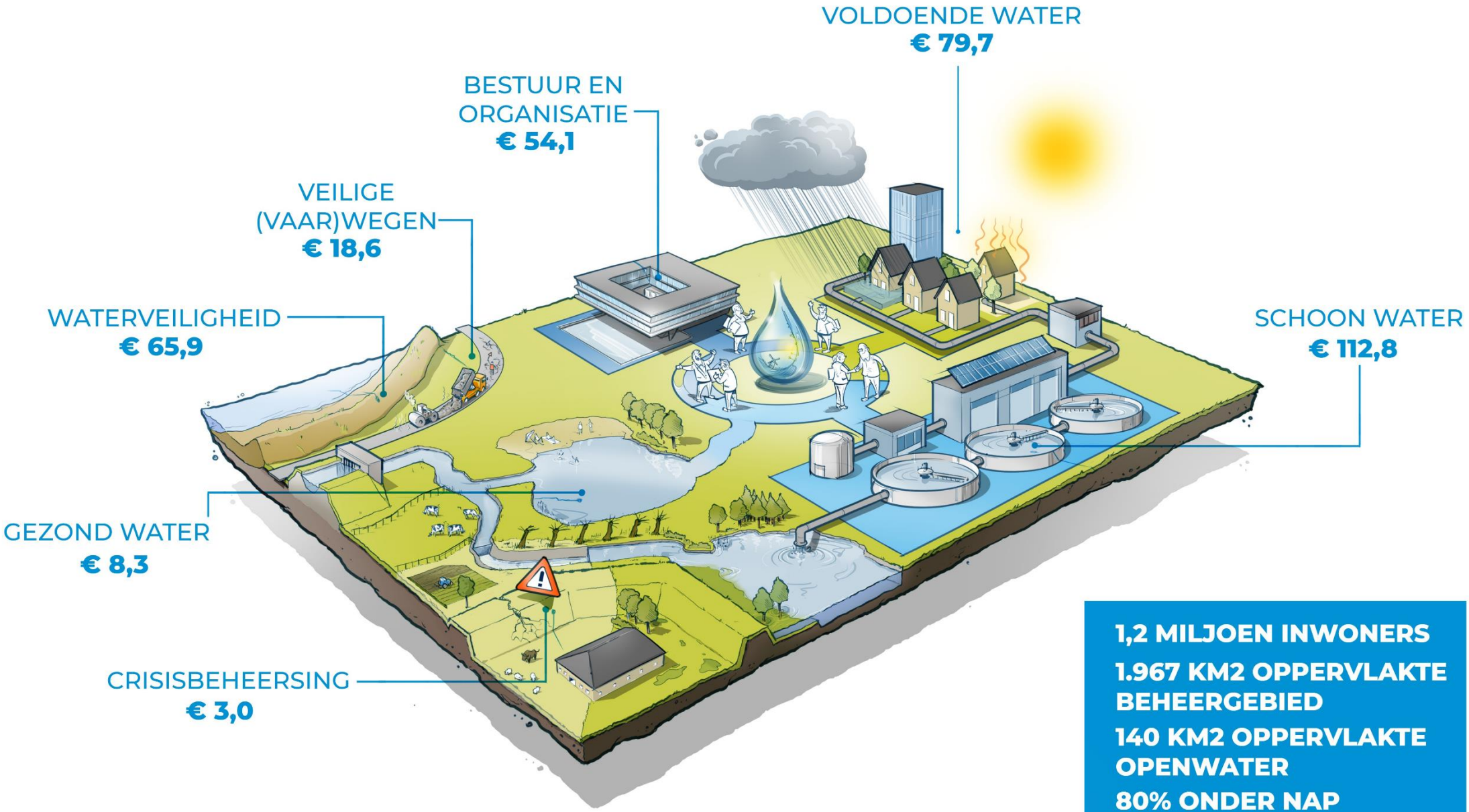

1,2 MILJOEN INWONERS

1.967 KM2 OPPERVLAKTE BEHEERGEBIED

140 KM2 OPPERVLAKTE OPENWATER

80% ONDER NAP

1.4 Exploitatie en investeringen naar effect

Exploitatie

Exploitatie *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Jaar-rekening**	**Begroting**		**MJP**		
		2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Waterveiligheid	Kosten	53,8	54,1	65,9	66,1	65,4	65,2
	Opbrengsten	-10,1	-8,3	-8,6	-8,9	-7,8	-7,5
	Afronding	-	0,1	-	-	-0,1	-
	Netto	**43,7**	**45,9**	**57,3**	**57,2**	**57,5**	**57,7**
Voldoende water	Kosten	64,2	75,8	79,7	81,4	85,3	86,9
	Opbrengsten	-1,4	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
	Afronding	-	-	-0,1	-	-	-0,1
	Netto	**62,8**	**75,0**	**78,8**	**80,6**	**84,5**	**86,0**
Gezond water	Kosten	8,1	9,9	8,3	9,4	9,8	10,1
	Opbrengsten	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	**7,9**	**9,7**	**8,2**	**9,3**	**9,7**	**10,0**
Schoon water	Kosten	94,7	114,4	112,8	108,6	111,0	110,8
	Opbrengsten	-10,1	-10,5	-7,0	-6,2	-6,8	-4,5
	Afronding	-0,1	-	-	-	-	0,1
	Netto	**84,5**	**103,9**	**105,8**	**102,4**	**104,2**	**106,4**
Veilige (vaar)wegen	Kosten	21,0	22,4	18,6	1,3	1,0	1,0
	Opbrengsten	-8,8	-11,5	-10,3	-	-	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	**12,2**	**10,9**	**8,3**	**1,3**	**1,0**	**1,0**
Crisisbeheersing	Kosten	2,6	3,5	3,0	4,9	5,1	2,0
	Opbrengsten	-	-	-	-	-	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	**2,6**	**3,5**	**3,0**	**4,9**	**5,1**	**2,0**
Bestuur en organisatie	Kosten	45,6	44,7	54,1	64,2	67,2	69,7
	Opbrengsten	-11,3	-9,3	-14,9	-6,8	-5,6	-5,4
	Afronding	-	0,1		-	-	-
	Netto	**34,3**	**35,5**	**39,2**	**57,4**	**61,6**	**64,3**
Afronding		-	0,2	-	0,1	-0,1	-
Totaal kosten		**290,0**	**325,0**	**342,4**	**336,0**	**344,7**	**345,7**
Afronding		-0,1	0,1	-0,1	-0,1	-	-
Totaal opbrengsten		**-42,0**	**-40,5**	**-41,8**	**-22,9**	**-21,1**	**-18,3**
Afronding		0,1	-	-	-0,1	-	-
Totaal netto		**248,1**	**284,5**	**300,6**	**313,0**	**323,6**	**327,4**
Algemene reserve		-14,5	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie		3,1	-36,4	-26,5	-16,6	4,7	36,2
Waterschapsbelastingen		-241,4	-248,1	-274,0	-296,4	-328,3	-363,6
Afronding		-	-	-0,1	-	-	-
Totaal ('-' is voordelig)		**-4,7**	**-**	**-**	-	-	-

De stijging van de kosten bij het effect Waterveiligheid is het gevolg van bestuurlijke besluiten waaronder aanbeveling onderhoudskosten en waterveiligheid anno 2030, inflatie, hogere rentekosten Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) door voorfinanciering en stijgende rente en

verschuiving van de kosten voor Verbetering boezemkades (VBK). De daling van de kosten bij het effect Veilige (vaar)wegen vanaf 2024 komt door het overdragen van de wegen. Bij effect Bestuur en organisatie stijgen de kosten vanwege de collectieve arbeidsovereenkomst (cao) en bestuursbesluiten. Door externe renteopbrengsten stijgen de opbrengsten.

Investeringen
Hieronder worden de investeringsvolumes van de afzonderlijke (meerjarige) projecten weergegeven.

Investeringen *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Jaar-rekening**	**Begroting**		**MJP**		
		2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Waterveiligheid	Uitgaven	85,2	123,7	129,2	182,7	85,8	59,8
	Inkomsten	-83,7	-121,4	-120,8	-162,9	-80,6	-45,4
	Afronding	-	-0,1	-	-	-0,1	-
	Netto	**1,5**	**2,2**	**8,4**	**19,8**	**5,1**	**14,4**
Voldoende water	Uitgaven	11,4	14,1	3,2	2,4	2,4	3,9
	Inkomsten	-0,6	-0,5	-	-	-	-
	Afronding	-	-	-0,1	-	-	-
	Netto	**10,8**	**13,6**	**3,1**	**2,4**	**2,4**	**3,9**
Gezond water	Uitgaven	0,4	1,6	1,5	2,1	13,1	14,0
	Inkomsten	-	-0,4	-0,2	-0,5	-6,4	-6,4
	Afronding	-0,1	-	-0,1	-	-0,1	-0,1
	Netto	**0,3**	**1,2**	**1,2**	**1,6**	**6,6**	**7,5**
Schoon water	Uitgaven	27,6	29,1	39,0	39,2	40,1	31,0
	Inkomsten	-	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	**27,6**	**28,6**	**38,5**	**38,7**	**39,6**	**31,0**
Veilige (vaar)wegen	Uitgaven	0,2	-	-	-	-	-
	Inkomsten	-	-	-	-	-	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	**0,2**	**-**	**-**	-	-	-
Crisisbeheersing	Uitgaven	-	-	-	-	-	-
	Inkomsten	-	-	-	-	-	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	**-**	**-**	**-**	-	-	-
Bestuur en organisatie	Uitgaven	2,1	4,3	2,1	1,3	1,1	1,3
	Inkomsten	-	-	-	-	-	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	**2,1**	**4,3**	**2,1**	**1,3**	**1,1**	**1,3**
Afronding uitgaven		-	-	-0,1	0,1	-	-0,1
Totaal uitgaven		126,9	172,8	174,9	227,8	142,5	109,9
Afronding inkomsten		-0,1	-	-	-	-0,1	-
Totaal inkomsten		-84,4	-122,8	-121,5	-163,9	-87,6	-51,8
Afronding		0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,1	-0,1
Totaal netto investeringen		**42,6**	**49,9**	**53,3**	**63,8**	**55,0**	**58,0**

Het verschil tussen 2023 en 2024 bij Voldoende water komt door de nieuwbouw van gemaal Monnickendam. Bij Schoon water stijgen de uitgaven door de ontvlechting van de rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) Beverwijk vanwege de sluiting van de Slibdrooginstallatie (SDI). De lagere uitgaven bij Bestuur en organisatie komt door het in de exploitatie verantwoorden van het Informatie Beleidsplan (IBP).

Bij de investeringen houden we rekening met een realisatiepercentage dat afhankelijk is van de fase van een project. Een project in de voorbereidingsfase heeft bijvoorbeeld een lager realisatiepercentage dan een project in de uitvoeringsfase.

De kapitaalslasten zijn berekend met een investeringsplafond van € 40 miljoen per jaar op basis van ervaringscijfers. Als dit plafond niet toereikend is, leidt dit in de toekomst tot hogere rente- en afschrijvingskosten. Deze worden meegenomen in het toekomstige MJP. Via de concernrapportages wordt het algemeen bestuur tussentijds geïnformeerd over de voortgang en uitgaven van de investeringen.

Daarnaast zijn er investeringsrisico's waarbij de subsidie onzeker is. Het komt voor dat de afstemming met de subsidiegever over het toekennen van de subsidie moeizaam verloopt en we het risico lopen dat een deel van de aangevraagde subsidie niet wordt toegekend. Dit is actueel bij het project Markermeerdijken binnen het effect Waterveiligheid. Als het risico zich voordoet dan betekent dit dat de investeringsuitgaven waarvoor geen subsidie wordt ontvangen leiden tot extra jaarlijkse kapitaallasten over een periode van 30 jaar. Wanneer we voldoen aan de subsidieregeling wordt het project volledig gesubsidieerd en resulteert dit niet in extra kapitaallasten.

1.5 Belastingen, reserves en schuld

Belastingen
Onderstaand figuur geeft de netto-belastingopbrengst per taak weer. De stijging van de belastingopbrengst exclusief de wegenheffing bedraagt gemiddeld 10,7%. De belastingopbrengst van de wegenheffing daalt vanwege de wegenoverdracht.

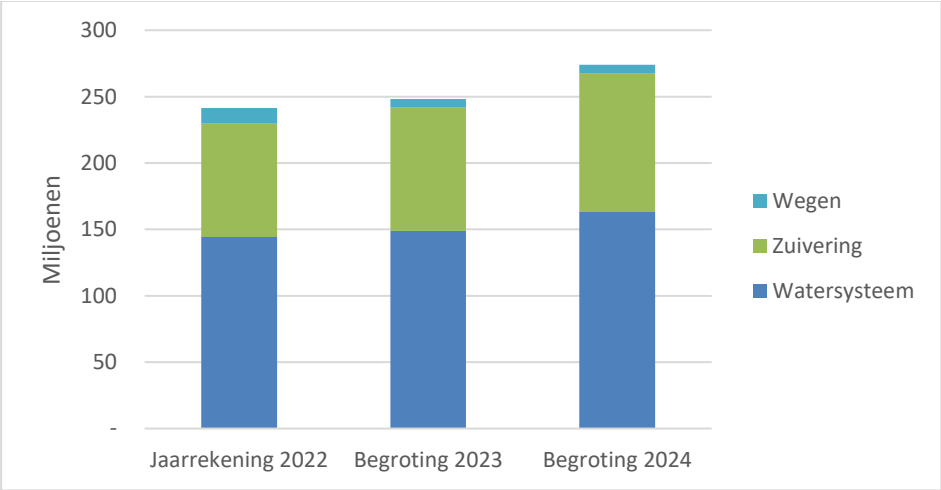

Reserves
De daling van de reserves in 2022 en 2023 wordt veroorzaakt doordat we de tijdelijke stijging van de energiekosten opvingen met een onttrekking uit onze reserves. Voor meer details over de reserves verwijzen we naar hoofdstuk 16. In de mutatie van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie is het (voorlopige) resultaat van de tweede concernrapportage 2023 niet verwerkt.

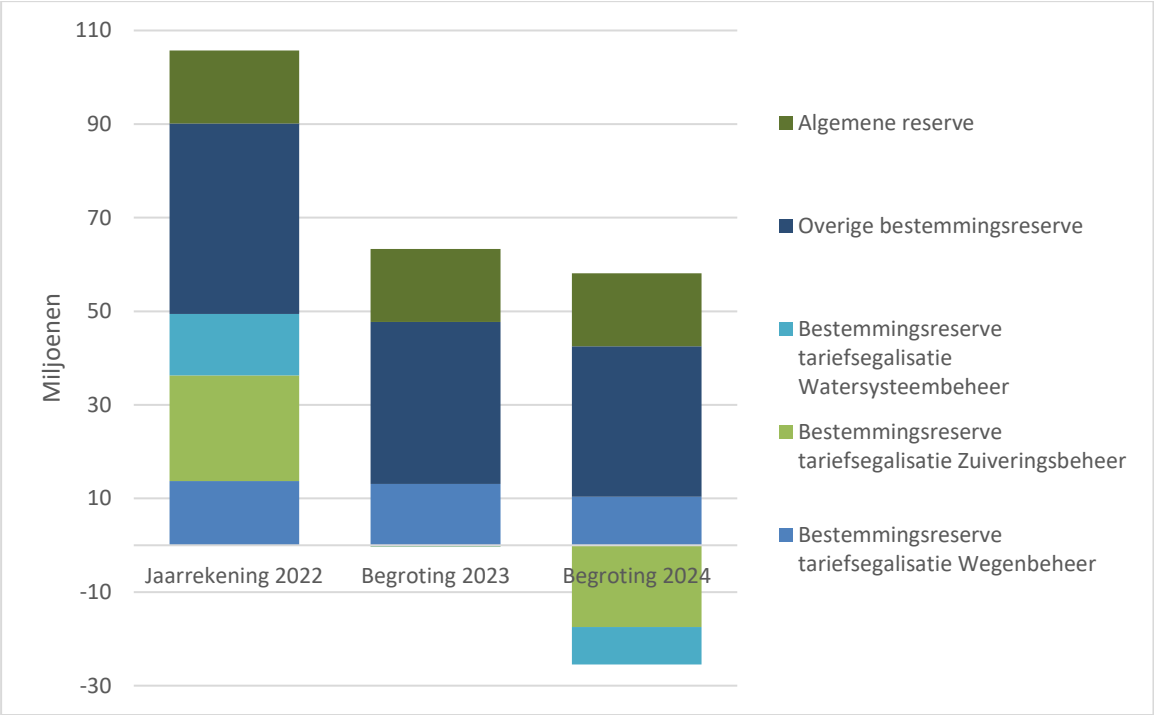

Ontwikkeling van de schuldenpositie
De totale schuldenpositie is op 31 december 2024 € 693,1 miljoen. De schuldenpositie mag in 2040 niet hoger zijn dan tweemaal de belastingopbrengst zoals afgesproken in het MJP 2023-2026. De schuldratio komt uit op 1,7 en blijft binnen deze norm.

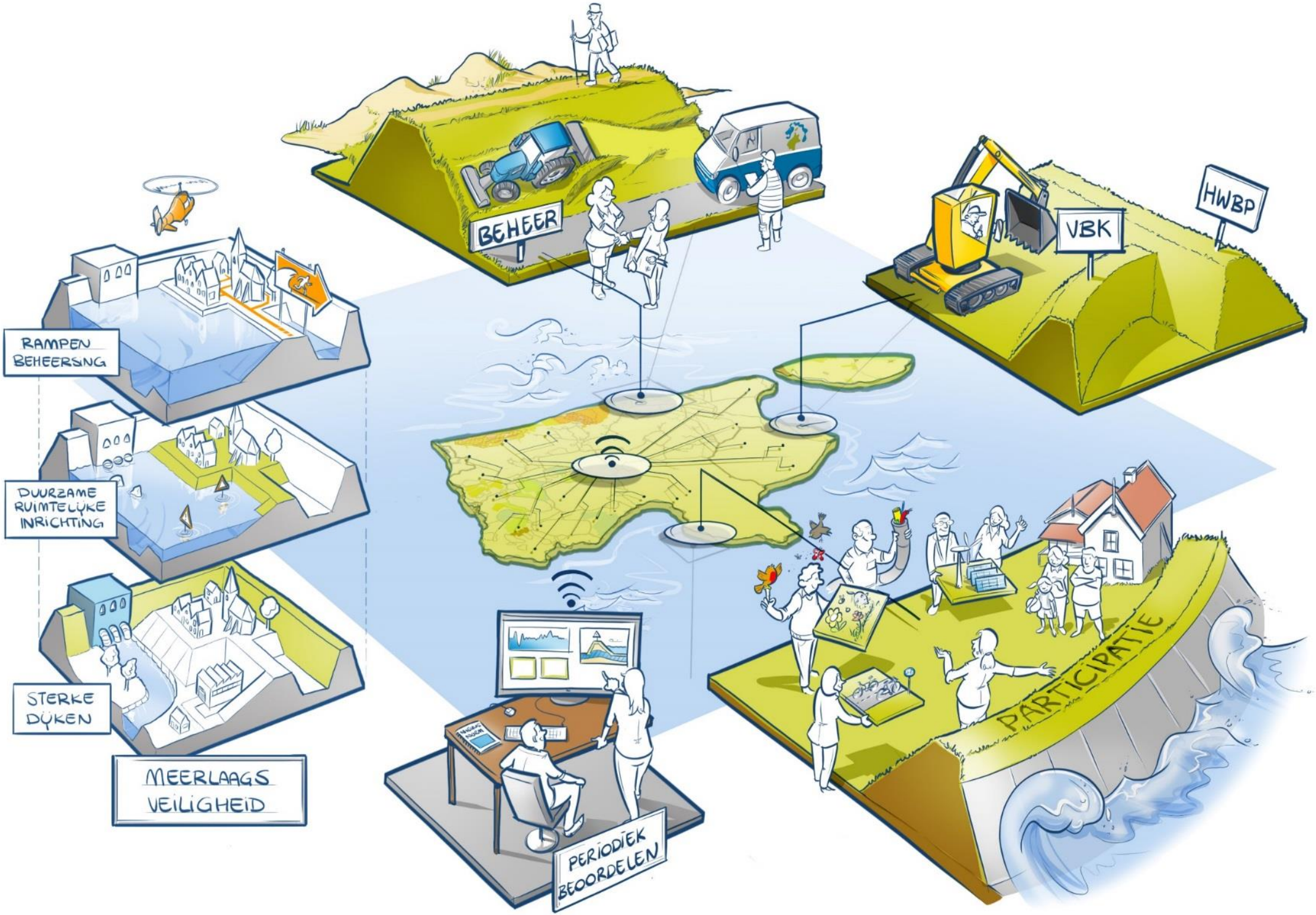
BEHEER
VBK
HWBP
RAMPEN BEHEERSING
DUURZAME RUIMTELYKE INRICHTING
STERKE DYKEN
MEERLAAGS VEILIGHEID
PERIODIEK BEOORDELEN
PARTICIPATIE

2. Waterveiligheid

Het belang van waterveiligheid geldt voor ons allemaal, nu en in de toekomst. We hanteren het principe van meerlaagsveiligheid: naast waterkeringen als eerste laag zijn ruimtelijke inrichting en crisisbeheersing als tweede en derde laag relevant. Bij de zorg voor waterveiligheid trekken we met onze partners en omgeving op. In gebiedsprocessen vragen we nadrukkelijk aandacht voor de waterveiligheid op de lange termijn. Onze keringen hebben, binnen de randvoorwaarden van waterveiligheid, maatschappelijk toegevoegde waarde. Zo benutten we waar dit mogelijk is in ons beheer en onderhoud en bij onze versterkingswerken kansen om onze dijken bloemrijk te maken en daarmee bij te dragen aan biodiversiteitsherstel.

We focussen ons op de zorgplicht voor onze waterkeringen. Door middel van assetmanagement en het ontwikkelen van continu inzicht geven we hier concreet invulling aan. We gaan verder met het implementeren van risicogestuurd assetmanagement. Dit vraagt om actuele, betrouwbare, toegankelijke en veilige informatievoorziening. Gegevensmanagement vormt een belangrijke basis. We verkennen de inzet van nieuwe technieken zoals drones, satellieten en sensortechnologie om steeds betere gegevens te verzamelen over de actuele toestand van onze keringen. Bredere toepassing van deze technieken is nodig om de beweging van correctief naar preventief onderhoud op basis van risicogestuurd beheer mogelijk te maken. Voor de regionale keringen zetten we in op een transitie van grote versterkingen naar gerichte ingrepen. We starten de ontwikkeling van op orde brengen naar op orde houden.

Het versterken van dijken en het verbeteren van kunstwerken binnen het HWBP en het programma Verbetering boezemkades gaan door. De verschillende projecten lopen in de verkennings-, planuitwerkings- of realisatiefase. Het HWBP-2-project Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam is volop in uitvoering. De werkzaamheden vinden plaats binnen verschillende modules.

2.1 Resultaat 1: We beperken het overstromingsrisico door onze keringen te laten voldoen aan het afgesproken beschermingsniveau en ze risicogestuurd te beheren. Zo geven we invulling aan de zorgplicht.

Prestaties en mijlpalen		**Exploitatie**			**Investeringen**			
(bedragen x € 1 miljoen)		**JR22**	**B23**	**B24**		**JR22**	**B23**	**B24**
P001		0,3	0,2		Uitgaven	73,8	103,8	
					Inkomsten	-73,7	-103,6	
					Afronding	-	-0,1	
					Netto	0,1	0,1	
In 2023 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijke HWBP-2-programma staan	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P081.*							
P081				2,2	Uitgaven			81,8
					Inkomsten			-81,8
					Afronding			-
					Netto			-
In 2027 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijke HWBP-2-programma staan.	Project in uitvoering: • Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam							
Het HWBP-2-project Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam is volop in uitvoering. De werkzaamheden vinden plaats binnen verschillende modules. De exploitatiekosten zijn met name de rentekosten door de voorfinanciering.								

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*	Exploitatie JR22	 B23	 B24	Investeringen	 JR22	 B23	 B24
P002	11,9	11,4		Uitgaven	10,4	19,7	
				Inkomsten	-9,9	-17,8	
				Afronding	0,1	-	
				Netto	0,4	1,9	
In 2050 zijn de primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P082.*						
P082			12,1	Uitgaven			43,3
				Inkomsten			-38,9
				Afronding			-
				Netto			4,4
In 2050 voldoen de primaire waterkeringen die op het landelijke HWBP-programma staan aan de norm.	Projecten in verkenningsfase: • Den Helder Helderse Zeewering • Den Helder Havendijk • Wieringermeerkering • Schellingwoude Projecten in planuitwerkingsfase: • Monnickendam Zeedijk • Katwoude (12b) Projecten in realisatiefase: • Den Oever-Den Helder • Katwoude (11a en 12a) • Samenwerken aan Kunstwerken						
De projecten Den Helder Helderse Zeewering en Den Helder Havendijk bevinden zich in de verkenningsfase. Het project Monnickendam Zeedijk gaat van de verkenningsfase over naar de planuitwerkingsfase. Het project Den Oever-Den Helder gaat van de planuitwerkingsfase over naar de realisatiefase. Het project Katwoude (11a en 12a) bevindt zich in de realisatiefase.							
P003	8,9	9,4					
In 2023 heeft het VBK-2 programma de opdracht 160 kilometer afgekeurde regionale keringen weer aan de norm te laten voldoen. In 2030 voldoen alle genormeerde keringen aan de norm (1.067 km), incl. kunstwerken en Niet Waterkerende Objecten (NWO).	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P076.*						
P076			13,0				-
In 2030 voldoen de in de toetsronde 2012-2024 afgekeurde regionale keringen aan de norm, inclusief kunstwerken en niet-waterkerende objecten.	• We verbeteren circa negen kilometer aan regionale keringen zodat ze aan de norm voldoen.						

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*	Exploitatie JR22	B23	B24	Investeringen JR22	B23	B24
Het VBK-3 programma heeft als opgave om circa 150 kilometer regionale keringen aan de norm te laten voldoen in de periode tot en met 2030. Dit jaar verbeteren we circa negen kilometer binnen de projecten HULOK en de Gors Vurige Staart. Daarnaast is het project Starnmeer volop in uitvoering waarbij pas in 2025 formeel de kilometers worden opgeleverd. Door de hoge inflatie en marktinschrijvingen is aanvullend budget noodzakelijk om de mijlpaal van negen kilometer te kunnen behalen.						
P004	2,8	3,1		-	-	-
In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P077.*					
P077			4,2			-
In 2034 hebben we al onze primaire keringtrajecten beoordeeld en in 2036 onze regionale keringen getoetst conform de afgesproken beoordelings-/toetsmethodiek.	• We voeren een gedetailleerde toets uit voor normtraject 13-7 (Enkhuizen-Schardam), om van een voorlopig oordeel (LBO1) te komen tot een definitief oordeel (LBO2). • We voeren een gedetailleerde toets uit voor normtraject 13-8 (Schardam-Edam), om van een voorlopig oordeel (LBO1) te komen tot een definitief oordeel (LBO2). • We leveren de “Rapportage Veiligheidstoetsing regionale keringen 2012-2024” op aan de Provincie Noord-Holland. • We brengen de database van de regionale toetsronde 2012-2024 op orde. Daarmee zijn de toetsingsoordelen herleidbaar.					
Voor de primaire normtrajecten 13-7 en 13-8 is in de eerste beoordelingsronde (LBO-1) een voorlopig oordeel gegeven. Na de eerdere voorbereidende werkzaamheden wordt voor beide trajecten een gedetailleerde toets uitgevoerd om tot een definitief veiligheidsoordeel te komen. Dit oordeel leggen we voor aan het dagelijks bestuur ter vaststelling. We leveren de eindresultaten van de toetsronde regionale keringen 2012-2024 op aan de Provincie Noord-Holland. Deze resultaten worden vastgelegd in de 'Rapportage veiligheidstoetsing regionale keringen 2012-2024' en vervolgens aan het dagelijks bestuur ter vaststelling voorgelegd. Bovendien worden de gebruikte gegevens en resultaten opgeslagen in onze database. Zo zijn de resultaten herleidbaar en kunnen de gegevens gemakkelijk worden teruggevonden voor toekomstige toetsrondes.						
P005	17,9	19,3		1,0	0,2	
In 2023 zijn wij een professioneel beheerder die in control is over zijn prestaties en daartoe constant aantoonbare afwegingen maakt tussen risico's, prestaties en kosten.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P078.*					
P078			23,0			4,1
In 2030 hebben we continu inzicht in de staat van onze keringen en maken we aantoonbare afwegingen tussen risico's, prestaties en kosten.	• We doen een audit op drie werkprocessen. • We bevorderen biodiversiteit op onze keringen door kansrijke zones/linten aan elkaar te verbinden. Als pilot wordt hiervoor de Zijperzeekering gebruikt met dertien pachters. • We maken een plan van aanpak voor de inrichting van een slim (grondwater)meetnetwerk van de waterkeringen. • We maken een plan van aanpak voor het systematisch inwinnen van geometriegegevens van de waterkeringen.					
We kunnen ons onderhoud gedetailleerder koppelen aan de benodigde maatregelen en maken een start met conditie-gestuurd onderhoud volgens de NEN 2767. Om dit te bereiken gaan wij over naar een ander onderhoudsbeheersysteem waar we de benodigde lijnen, de vlakken van de keringen, zichtbaar kunnen maken. Met dit nieuwe systeem kunnen we						

Prestaties en mijlpalen	Exploitatie			Investeringen		
(bedragen x € 1 miljoen)	JR22	B23	B24	JR22	B23	B24

per vlak labelen wat zich daar bevindt, waaronder beschoeiing, damwand, kunstwerk en afrastering. Daarnaast kunnen we labelen welke hoeveelheden en afmetingen het vlak heeft, zodat we gericht onderhoudsmaatregelen en prijzen kunnen berekenen. Dit is het begin van continu inzicht.
Onze werkprocessen die nodig zijn voor het beheer en het onderhoud aan de keringen worden geëvalueerd en eventueel aangepast daar waar nodig. Wij voeren audits uit op de werkprocessen inspecteren, onderhouden en bedienen waterkerende kunstwerken.

Om de biodiversiteit te bevorderen gaan we verder met de uitbreiding van de verbindingszones. Op de Zijperzeedijk, wat voor ons verbindingszone 2 is, gaan we een pilot doen met dertien pachters om te onderzoeken wat de meest kansrijke beheermethode is om de biodiversiteit te vergroten. Verder gaan we nog meer natuurtechnisch maaien, wat de biodiversiteit verhoogt. Een belangrijke stap die we nog moeten zetten is een grootschalige inventarisatie van geschikte dijken met mogelijkheden voor aangepast beheer, zoals sinus maaien.

We starten met het programma Waterveiligheid 2030. Om meer inzicht te krijgen in de actuele toestand en het degradatiegedrag van de waterkeringen beginnen we met het inwinnen van de grondwaterstanden en de uitwendige geometrie. Aan de hand van de op te bouwen meetreeksen kunnen we steeds beter de faalkansen en daarmee het overstromingsrisico binnen ons beheergebied kwantificeren in de loop van de tijd.

De kosten stijgen door de bestuurlijke besluiten voor aanvullend onderhoudsbudget Waterveiligheid (22.1029236) en Waterveiligheid anno 2030 (22.1029265). De investeringsuitgaven wordt veroorzaakt door het waterbouwasfalt.

2.2 Resultaat 2: Ons beheergebied achter de keringen is in 2050 klimaatbestendig ingericht waarbij water (en bodem) sturend zijn in het vergroten van de waterveiligheid.

Prestaties en mijlpalen	Exploitatie			Investeringen		
(bedragen x € 1 miljoen)	JR22	B23	B24	JR22	B23	B24
P056	1,9	1,8				
We geven nadere invulling aan het waterveiligheidsbelang en dragen dit zodanig uit dat in 2023 minimaal een kwart van de andere maatschappelijke partijen zich hiervoor medeverantwoordelijk voelt.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P080.*					
P080			1,7	-	-	-
In 2028 is waterveiligheid integraal onderdeel van gebiedsvisies en -plannen.	• We leveren actief onze expertise in gebiedsprocessen en bij het opstellen van gebiedsvisies en -plannen door provincie en gemeenten. • We gaan verder met het uitwerken van toekomstbeelden en denkrichtingen voor de zandige kust.					

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie en de Kamerbrief Water en Bodem sturend (WBS) hebben een beleidsmatige invulling gegeven aan de noodzaak om te komen tot een klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke inrichting. Vanuit het meerlaagsveiligheidsprincipe krijgt laag 2 – gevolgbeperking via ruimtelijke inrichting/ordening – in toenemende mate aandacht. Wij worden gevraagd om inhoudelijke adviezen en werken gebiedsgericht aan 'ons verhaal', waarbij we integraal over al onze watertaken heen onze inbreng vastleggen. Waterveiligheid en overstromingsrisico's hebben en krijgen een plek in dat verhaal. Wij leveren een actieve bijdrage aan lopende gebiedsprocessen en programma's waaronder NPLG/PPLG, de NOVEX-gebieden, de bouwopgave, alsmede aan de gebiedsvisies en -plannen van provincie en gemeenten. We prioriteren onze inzet in samenhang met de andere effecten.
Met provincie, kustgemeenten en Rijkswaterstaat werken we per deelgebied verder aan een gezamenlijk toekomstbeeld voor de zandige kust.

2.3 Resultaat 3: Binnen de randvoorwaarden van de waterveiligheidsfunctie hebben onze keringen maatschappelijk toegevoegde waarde, zoals natuur, biodiversiteit, landbouw, cultuurhistorie, recreatie, duurzame energie en bebouwing.

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Exploitatie** JR22	B23	B24	**Investeringen** JR22	B23	B24
P073		0,1	0,5				
In de periode tot en met 2023 participeren we in drie gebiedsprocessen waarin lange termijn perspectieven voor waterveiligheid worden ontwikkeld.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P079.*						
P079				0,8			
Binnen de randvoorwaarden van de waterveiligheidsfunctie zoeken we actief naar kansen om samen met de omgeving de gewenste maatschappelijke meerwaarde van een kering te bepalen.	• We doen een pilot ter hoogte van de Noordpier (Velsen-Noord) om de mogelijkheden en kansen te onderzoeken voor strandexploitatie en andere functies, met behoud van waterveiligheid bij een stijgende zeespiegel. • We doen nader onderzoek naar de wateropgave passend bij de ambities van de gemeente Den Helder en de Woningstichting Den Helder om vanuit ruimtelijke inrichting zee en stad te verbinden. • We voeren in de planvorming van tenminste één dijkversterking een omgevingsscan uit om meekoppelkansen te benutten voor onder andere biodiversiteit, ruimtelijke inrichting, bereikbaarheid en kabels en leidingen.						
Pilot Noordpier heeft als doel om met strandexploitanten, gemeente en Rijkswaterstaat te bekijken hoe we de gewenste duinaangroei in verband met de stijgende zeespiegelstijging kunnen stimuleren, in combinatie met recreatieve voorzieningen. Het project 'Dijkkwartier' betreft stedelijke ontwikkeling (woningbouw) op een robuust te maken Helderse Zeewering. Er is nader onderzoek nodig, op basis van een in 2020 gesloten Intentieovereenkomst, met de initiatiefnemers gemeente Den Helder en Woningstichting Den Helder. Afhankelijk van het besluit van het algemeen bestuur in 2023, over onze deelname in fase 1 van Dijkkwartier Den Helder, werken we verder aan het Projectbesluit Dijkverzwaring. Onze waterveiligheidsopgaven willen we waar mogelijk koppelen aan andere ruimtelijke opgaven. Behalve op het voorkomen van risico's richten we ons ook op het benutten van kansen. Bij de zorg voor waterveiligheid trekken we met onze partners en omgeving op. We voeren een omgevingsscan uit bij tenminste één dijkversterking om te onderzoeken of er meekoppelkansen kunnen worden benut.							
P008 Onvoorzien Waterveiligheid		-	0,2	0,2	-	-	-
Afronding		-0,1	-	0,1	-	-	-0,1
Totaal		**43,7**	**45,9**	**57,3**	**1,5**	**2,2**	**8,4**

2.4 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2025**	**2026**	**2027**
Exploitatie	57,2	57,5	57,7
Investeringen	19,8	5,1	14,4

Door de aard van de HWBP-projecten ontstaat een wisselend beeld in de investeringsinkomsten en -uitgaven.

2.5 Risico's Waterveiligheid

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg van € 1 miljoen en hoger opgenomen.

Status	**Risicogebeurtenis**	**Risico-score**	**Max. Fin. Gevolg**	**Beheersmaatregelen**
Gewijzigd	Er breekt een kering door.	3	€ 10.000000	1. Continue toetsing/beoordeling van de primaire en secundaire keringen, onder toezicht van en met verantwoording aan Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en provincie. 2. HWBP programma (primaire keringen) 3. VBK programma (regionaal) 4. Risico gestuurd beheer en onderhoud 5. Crisisbeheersingsorganisatie (CBO) organisatie 6. Reguliere voor- en najaarsinspectie 7. De aanbevelingen uit het rapport 'kadebreuk en compartimentering regionale keringen' implementeren 8. Onderzoek doen naar de mogelijke gevolgen van optrekkende bevers in Nederland

RIJK
VERDRINGINGS-
REEKS
1.
2.
3.
4.
5.
6.
VERZILTING
BUFFER
WERKEN
WETEN
WILLEN
KLIMAAT ATLAS
RUIMTELIJKE ADAPTATIE

3. Voldoende water

Voldoende water betekent niet te veel, maar ook niet te weinig water, om zo het gebied leefbaar te houden. We hebben het over wateroverlast en watertekort beperken in extreme weersomstandigheden. We ondersteunen en faciliteren de toegekende functies in ons gebied, door in droge perioden te zorgen voor voldoende wateraanvoer en daarmee een optimale verdeling. In natte perioden met plotselinge, heftige neerslag in korte tijd zorgen we voor voldoende afvoer.

De zorg voor voldoende water vindt ook plaats onder normale omstandigheden zonder extreem weer. Het grootste deel van ons beheer en onderhoud gaat over het dagelijks peilbeheer en het onderhoud van ons watersysteem. Daar hoort bij dat we de talrijke inlaten, stuwen en gemalen in ons gebied bedienen zodat deze blijven functioneren. Een bijna onzichtbare randvoorwaarde om te kunnen leven, wonen en werken onder zeeniveau.

Klimaatverandering maakt het steeds lastiger om het hele jaar voldoende water te hebben in ons beheergebied. De watersysteemanalyses laten zien dat de invloed van het watersysteem op de wateroverlastrisico's beperkt is. De ruimtelijke inrichting is hierin net zo bepalend. We kunnen wateroverlast niet altijd voorkomen en er zullen daarom altijd restrisico's blijven. Toch hebben we met onze partners en inwoners de taak om ons gebied klimaatbestendig en waterrobuust te maken. We kunnen het echter niet alleen, omdat er naast ingrepen in het watersysteem ook andere maatregelen nodig zijn.
Vanuit het programma Ruimtelijke adaptatie werken we met onze omgevingspartners aan het versterken van de klimaatbestendige leefomgeving. De Deltavisie beschrijft de aanpak die we voor ogen hebben voor het beperken van wateroverlast en tekort aan water. We hanteren conform de Wateropgave een basisniveau van bescherming tegen wateroverlast. Verdere maatregelen in het watersysteem, of in de ruimtelijke inrichting, zijn gericht op gevolgenbeperking. Deze aanpak hebben we in het Handelingskader wateroverlast omschreven dat in 2022 is vastgesteld.

De verwachting is dat de kans op watertekort toeneemt doordat de vraag toeneemt en de aanvoer, door klimaatverandering en een veranderende rivieraanvoer, minder gegarandeerd is. In ons beheergebied levert dat risico's op voor de gebruiksfuncties door onvoldoende waterbeschikbaarheid. We volgen hierbij de aanpak van de Trias Aquatica: zuinig zijn met zoet water, inzetten en ontwikkelen van 'nieuwe' zoetwaterbronnen en veiligstellen van de klassieke zoetwaterbronnen zoals het IJssel- en Markermeer. De waterbeschikbaarheid is direct verbonden aan maatschappelijke thema's. Door de zeespiegelstijging, bodemdaling, langdurige droge periodes en toename van schutbewegingen met open zeewater, bestaat een toenemende kans op verzilting van het oppervlaktewater en dalende waterpeilen in een droge periode. Ook is gebleken dat het aan te voeren water vanuit het IJsselmeer gevoelig is voor verzilting. Naast de verzilting is binnen ons beheergebied bodemdaling een relevant knelpunt. Om bodemdaling te voorkomen is water nodig. Dit verhoogt de watervraag. Hiermee is de aanvoer van water een belangrijke randvoorwaarde die, gezien de klimaatverandering, niet meer altijd te waarborgen is. Bovendien maakt dat in gebieden waar normaal water voor doorspoeling nog voorradig was, eerder verzilting op kan treden.

Water en bodem sturend als structurerend principe heeft een prominente plek gekregen. Het betekent ook een kanteling van het ruimtelijk planproces. Dit vraagt veel van de organisatie. De processen moeten anders worden ingericht, nieuwe competenties en kennis moeten eigen worden gemaakt, informatie moet toegankelijk worden aangeboden en we moeten integrale visies voor ons gebied ontwikkelen. Met onze omgeving moeten we gaan leren hoe we dit principe gaan implementeren. Dit zal onder meer tot uiting moeten komen in de uitvoeringsagenda van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) die in 2024 gereedkomt.

3.1 Resultaat 1: Ons gebied is uiterlijk 2050 klimaatbestendig en leefbaar door voldoende water aan- en afvoer en een optimale verdeling van het beschikbare water.

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**Exploitatie** JR22	B23	B24	**Investeringen** JR22	B23	B24
P009	3,4	4,4	-	-	-	-
In de periode tot en met 2026 werken we voor Ruimtelijke Adaptatie en conform Omgevingswet met onze partners aan het behouden en versterken van een klimaatbestendige leefomgeving.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door prestatie P083 en P084*					
P083	-	-	0,9	-	-	-
In 2027 is Ruimtelijke Adaptatie onderdeel van ons dagelijks werk en benutten we de kansen vanuit de samenwerking om onze kerntaken te versterken en de leefomgeving klimaatbestendiger te maken.	• We stellen een tussenevaluatie vast voor het programma Ruimtelijke Adaptatie. • We stellen een uitvoeringsagenda voor onze vitaal en kwetsbare objecten vast.					
In de visie op ruimtelijke adaptatie 'Samen naar een klimaatbestendige toekomst' hebben we onze ambities vastgelegd en kaders geschetst in de ruimtelijke adaptatie. Het vormt ons uitgangspunt voor de samenwerking met gemeenten en de totstandkoming van regionale uitvoeringsagenda's. In deze uitvoeringsagenda's zijn de eerste maatregelen benoemd die we de komende jaren gezamenlijk treffen om de leefomgeving klimaatbestendiger te maken. Diverse maatregelen worden inmiddels uitgevoerd, zoals de aanleg van extra binnenstedelijke waterberging. Met de Subsidieverordening Klimaat Actief Noorderkwartier versnellen we en dragen we financieel bij aan de gezamenlijke uitvoering van de fysieke uitvoeringsmaatregelen. Ons programma Ruimtelijke Adaptatie geeft invulling aan de eerste cyclus van het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie tot en met 2026. Met het programma versnellen we de gezamenlijke uitvoering van klimaatadaptieve maatregelen en dragen we bij aan maatregelen die onze kerntaken versterken. We voeren een tussenevaluatie uit. We sturen als dat nodig is bij in de uitvoering van het programma. Bepaalde functies en processen zijn zo essentieel dat uitval of verstoring tot ernstige maatschappelijke ontwrichting leidt. Voor onze vitale en kwetsbare objecten hebben we een uitgebreide klimaatstresstest uitgevoerd, waaruit blijkt dat enkele objecten potentieel kwetsbaar zijn. Het gaat dan om een aantal watersysteemgemalen, rioolgemalen en rioolwaterzuiveringsinstallaties. Op basis van de bestuurlijk vastgestelde ambitie en strategie stellen we een uitvoeringsagenda vast, waarin uiteindelijke maatregelen en bijbehorende kosten een plaats krijgen.						
P084	-	-	3,2	-	-	-
In 2030 werken we volgens het principe van water en bodem sturend in het landelijk gebied en overtuigen wij anderen in de stedelijke omgeving dit toe te passen. Onze opgaven realiseren wij integraal en gebiedsgericht.	• We sluiten een bestuursovereenkomst met provincie Noord-Holland over de uitvoering van het PPLG, enkel op de onderdelen waar wij verantwoordelijk voor zijn. • We hebben voor de programmagebieden Laag Holland, Noord-Kennemerland en Wadden, Kop van Noord-Holland en West-Friesland een visie gereed.					
Bij de ontwikkeling van nieuwe functies wordt het water- en bodemsysteem steeds vaker sturend in de locatiekeuze. Zo zorgen we dat (op termijn) de juiste functie steeds vaker op de juiste plek ligt. Als gemeenten qua locatie suboptimale keuzes maken, vertalen we de consequentie van die keuze naar aanvullende maatregelen als inrichtingseisen bovenop de eisen voor klimaatbestendige nieuwbouw. Ook bij de transitie in het landelijk gebied dat wordt vormgegeven in de gebiedsprocessen PPLG passen we de principes van Water en bodem sturend zo veel mogelijk toe en werken we actief met onze partners en leveren wij onze opgavegerichte bijdrage.						

3.2 Resultaat 2: Het watersysteem en de beheerinstrumenten zijn op orde en afgestemd met de omgeving.

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**Exploitatie** JR22	B23	B24	**Investeringen** JR22	B23	B24
P013	1,5	1,9	-	-	-	-
In 2023 zijn al onze data en analyses informatie geworden voor ons zelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P085.*					
P085	-	-	2,3	-	-	-
In 2027 stellen wij hoogwaardige hydrologische informatie beschikbaar, noodzakelijk voor advisering, actueel waterbeeld en (externe) informatievoorziening en voeren hiermee onderzoeken uit.	• We brengen voor alle polders in ons beheergebied de wateroverlastverwachting voor de komende 1 à 2 dagen in beeld. • We ontwikkelen een nieuwe database met overstromingskaarten en ontsluiten deze.					
We blijven ons informatiesysteem voor waterkwantiteit verbeteren en uitbreiden. Dit jaar voegen we de verwachte wateroverlast voor alle polders in ons beheergebied tot twee dagen in de toekomst toe. Dit doen we met hydrologische modellen, actuele monitoringsdata en weersvoorspellingen. We dragen ook bij aan het ontsluiten van deze modelresultaten en monitoringsdata aan de rest van onze organisatie. Om de gevolgen van overstromingen toegankelijk te ontsluiten ontwikkelen we een nieuwe database en standaardkaarten. Zo is ook deze informatie gebruiksvriendelijk en voor de hele organisatie beschikbaar.						
P014	19,3	20,4	-	-	-	-
In 2023 beheren we de profielen van onze waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de in het gebied afgesproken aan- en afvoernormen.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P086.*					
P086	-	-	21,4	-	-	-
In 2027 beheren we onze waterlopen optimaal voor de waterkwantiteit en waterkwaliteit. Dit doen we duurzaam en met oog voor de omgeving.	• We maken een beheerplan voor de duikers en overkluisde beken in Beverwijk. • We bepalen voor acht gebieden of begroeiing toegestaan kan worden en leggen dit vast in de Legger Wateren. • We maken een nieuw maaibestek waarbij we rekening houden met biodiversiteit en integratie van de bevindingen uit de pilot visvriendelijk beheer.					
We houden de aan- en afvoer van ons watersysteem op orde door te baggeren, waterplanten te maaien of te verwijderen en de oeverbescherming te onderhouden. Daarnaast verbeteren we het watersysteem door duikers te vervangen. De komende jaren staat het optimaliseren van het beheer met risicogestuurd werken centraal. Het is essentieel dat we over de juiste normafmetingen beschikken van onze waterlopen, voor de aan- en afvoer van water en de ruimte voor begroeiing. Per gebied worden deze normafmetingen in de periode tot en met 2027 voor al onze waterlopen bepaald, vastgesteld in de Legger Wateren en doorvertaald naar de juiste beheermaatregelen. Dit jaar doen we dit voor acht van de 52 gebieden. Naast het beschikken over de juiste normen, is inzicht in de onderhoudstoestand van belang. Voor actueler inzicht in de onderhoudstoestand van ons areaal waterlopen en duikers, verbeteren we onze beheerdata en de applicaties die ons daarbij ondersteunen. De bagger-app, de natuurlijk maaien-app en de rapportagefunctie van de maai-app zijn operationeel. We starten de testen met satelliet-app weer op en gaan deze integreren in onze werkprocessen. In Beverwijk wordt 9 km beekriool geschoond en geïnspecteerd. Gebaseerd op deze resultaten stellen we een beheerplan op met planning voor vervanging en groot onderhoud. Voor de periode vanaf 2025 wordt een nieuw maaibestek opgesteld volgens de uitgangspunten van de Kadernota maaien, de Visie op biodiversiteit, duurzaamheidsambities en de bevindingen van de Pilot Visvriendelijk beheer.						

Prestaties en mijlpalen	Exploitatie			Investeringen		
(bedragen x € 1 miljoen)	JR22	B23	B24	JR22	B23	B24
Een groot deel van de baggerplicht ligt bij professionele terreinbeherende organisaties zoals gemeenten, natuurorganisaties, provincie, ProRail en de Staat. We willen toegroeien naar meer samenwerking met deze partijen door het afstemmen van meerjarige baggerplannen waar wij steekproefsgewijs op toezien. Hiermee zal de controle hier op ook afnemen als gevolg van een betere samenwerking. We zetten de pilot met de provincie door en maken met minimaal drie andere terreinbeherende organisatie afspraken, om tot een blauwdruk te komen voor de verdere uitwerking. De exploitatielasten voor het beheer van waterlopen, duiker, waterbergingen en baggerdepots nemen toe met € 1,0 miljoen vanwege prijsstijgingen en toename van het areaal stedelijk water.						
P015	34,3	42,9	-	6,8	11,6	-
In 2023 regelen we de waterpeilen in de waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de afspraken met het gebied (gebiedsnorm).	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P087. De investeringsuitgaven in 2022 en 2023 omvat met name de nieuwbouw van gemaal Monnickendam.*					
P087	-	-	43,8	-	-	1,1
In 2027 regelen we de waterpeilen conform de normen die zijn vastgesteld.	• We bereiden de actualisatie van de peilbesluiten Callantsoog en Zijpe voor. • De vervanging van de onderstations als onderdeel van de modernisering van de procesautomatisering ronden we af. • We realiseren een beschikbaarheid van de gemalen van minimaal 97%.					
De peilbesluiten Callantsoog en Zijpe zijn de laatste peilbesluiten in de reguliere actualisatieronde. De voorbereiding van de actualisatie wordt beïnvloed door een aantal ontwikkelingen in deze gebieden. De doelstellingen van het PPLG in deze gebieden moeten nog worden gedefinieerd. Daarnaast moeten er maatregelen getroffen worden voor het programma CING. Ten slotte heeft de vervanging van twee verouderde gemalen voor één nieuw gemaal invloed op deze peilbesluiten. Om ook in de nabije toekomst onze gemalen op afstand te kunnen blijven controleren en bedienen, zijn we gestart met de vervanging van de onderstations. We ronden dit project eind 2024 af. Onze gemalen moeten draaien wanneer nodig. Er zijn doelstellingen geformuleerd over de minimale beschikbaarheid. Naast veel regulier beheer en onderhoudswerkzaamheden worden de nieuwbouw van gemaal De Hoelm en de grootschalige renovatie van gemaal Oosterpolder afgerond. We starten met de uitvoering van de nieuwbouw van de gemalen P. van der Sterr en Hippolytushoef als ook de renovatie van de gemalen Helsdeur en Krassekeet.						
P068	1,4	1,3	-	2,2	1,4	-
In 2023 hebben we een programma Wateropgave 2.0 waarmee we met onze partners een antwoord hebben op de toenemende risico's op wateroverlast.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P089.*					
P012	2,0	2,2	-	1,8	0,5	-
In 2023 zijn 120 polders op orde gebracht.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en de kapitaallasten worden verantwoord onder P089.*					
P089	-	-	3,9	-	-	2,0
In 2027 hebben we een programma Wateropgave 2 waarin we kosteneffectieve maatregelen treffen in het watersysteem. Daarnaast brengen we wateroverlastrisico's in kaart die, buiten de grenzen van het	• We voeren de laatste projecten van het programma Wateropgave 1.5 uit. • We starten de uitvoering van de eerste drie projecten van programma Wateropgave 2, gericht op optimalisatie van de waterbergingen en versterkingsmaatregelen in de prioritaire gebieden CING.					

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*	Exploitatie JR22	B23	B24	Investeringen JR22	B23	B24
watersysteem, aanzienlijke inrichtings-, ordeningsmaatregelen of crisisbeheersing vereisen.						
Met onze gebiedspartners werken we aan een klimaatbestendige ruimtelijke inrichting en watersysteem. We doen dit steeds meer volgens de principes van meerlaagsveiligheid. Het programma Wateropgave richt zich daarbij op de versterking van het watersysteem, daar waar dat nog een kosteneffectieve beperking oplevert van risico's op wateroverlast (laag 1). Tegelijkertijd richten de programma's Ruimtelijke adaptatie en CING zich op de versterking van de ruimtelijke inrichting (laag 2) en crisisbeheersing (laag 3). We ronden het programma Wateropgave 1.5 af. We leveren het gemaal Waardse Dijk op en passen het watersysteem aan voor de polder Heerhugowaard. Daarnaast ronden we de werkzaamheden in Polder Eierland af. We starten met de uitvoering van de eerste projecten van het programma Wateropgave 2, waaronder de verbetering van het watersysteem in de Sammerspolder, optimalisatie van de waterbergingen en verbetering van het watersysteem in de Zijpe- en Hazepolder.						
P016 Onvoorzien Wateroverlast beperken	-	0,3	0,3	-	-	-

3.3 Resultaat 3: De zoetwatervoorraad is adaptief aan de klimaatveranderingen.

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*	Exploitatie JR22	B23	B24	Investeringen JR22	B23	B24
P067	0,8	1,7		-	0,1	-
In 2024 hebben wij de veerkracht in het systeem vergroot door optimale verdeling en zoetwatervoorraadvorming.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P088.*					
P088	-	-	3,0	-	-	0,1
In 2027 hebben wij inzicht hoe het beschikbare zoete water het beste benut en beschermd kan worden.	• We stellen voor de zomer een nieuwe strategie waterverdeling vast. • We leveren een meetnet op in het wateraanvoersysteem van ons beheergebied voor inzicht in de externe verziltingsproblematiek. • We stellen een programma Zoetwaterbeschikbaarheid vast.					
We komen tot een bestuurlijk vastgestelde ambitie hoe we watertekort voorkomen en hoe dit uit te werken naar een passend (programma)plan. Hierbij gaat het over de waterverdeling, verzilting, bodemdaling en grondwater. Om verzilting tegen te gaan spoelen we onze waterlopen door met zoet water. De vraag is of dit op een optimale manier gebeurt. We onderzoeken daarom met behulp van het meetnet de verziltingsbronnen in het boezemsysteem hoe we op een andere manier om kunnen gaan met de verziltingproblematiek. We stimuleren het nemen van zoetwatermaatregelen via het Landbouwportaal. Daarnaast werken we aan bewustwording van belanghebbenden via kennisnetwerken om de verbinding te leggen tussen gebruikers, kennisinstellingen en overheden. Doelstelling daarbij is dat we het bewustzijn over teruglopende beschikbaarheid van zoet water en toenemende verzilting vergroten. We participeren onder andere in het project Zoete Toekomst Texel om kennis over zelfvoorziening te ontwikkelen en te stimuleren. Dit is een innovatief project waarbij Texelse agrariërs een ondergrondse wateropslag aanleggen om te voldoen aan de waterbehoefte in de zomer. We werken bovenregionaal samen met andere partijen in Noord-Nederland om de buffers veilig te stellen van het IJssel- en Markermeer en het water eerlijk te verdelen. De waterbeschikbaarheid blijven we in beeld brengen via gebiedsprocessen die in het kader van het PPLG gevoerd worden. Op basis van de bestuursovereenkomst Waterverdeling regio IJsselmeergebied werken we aan een actualisatie van de Strategie waterverdeling HHNK. Deze stellen we in 2024 vast.						

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*	Exploitatie JR22	 B23	 B24	Investeringen JR22	 B23	 B24
Er wordt een waterhuishoudkundige blik op grondwater opgesteld. We brengen voor ons beheergebied in beeld waar ons handelingsperspectief uit bestaat. We duiden de rol van grondwater in het watersysteembeheer en adviseren over waar in de organisatie extra aandacht en resultaten voor het thema grondwater nodig is. In het veenweidegebied leidt ontwatering tot extra inklinking en oxidatie van veen, met bodemdaling en broeikasgasuitstoot als gevolg. Dit proces wordt versterkt door langdurige droogte. De maatregelen om dit tegen te gaan, leiden tot een mogelijk grotere watervraag. Via de gebiedsprocessen binnen de PPLG werken we aan dit vraagstuk onder regie van de provincie Noord-Holland. De exploitatie stijgt ten opzichte van P067 doordat de urgentie voor het programma zoetwaterbeschikbaarheid toegenomen is als gevolg van klimaatverandering.						
Afronding	0,1	-0,1	-	-0,1	-	-0,1
Totaal	**62,8**	**75,0**	**78,8**	**10,7**	**13,6**	**3,1**

3.4 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2025**	**2026**	**2027**
Exploitatie	80,6	84,5	86,0
Investeringen	2,4	2,4	3,9

De kostenstijging in exploitatie is voornamelijk het gevolg van inflatie. Bij de investeringen stijgen de kosten in 2027 met name vanwege Wateropgave 2.0.

3.5 Risico's Voldoende water

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg van € 1 miljoen en hoger opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Door langdurige droogte treedt zoutschade op aan gewassen en onherstelbare schade aan natuurgebieden. Agrariërs en natuurbeheerders claimen schadevergoeding bij HHNK.	2	€ 1.500.000	1. Opstellen van kaders en in beeld brengen van handelingsperspectief. 2. Het algemeen bestuur heeft de 'Strategie waterverdeling' en 'Waterbesparing en onttrekkingsverboden bij droogte en watertekort' vastgesteld voor de uitvoering van de landelijke verdringingsreeks. De Unie van Waterschappen heeft de aansprakelijkheid bij droogte beschreven. Met het vastleggen van de 'Strategie waterverdeling' is de aansprakelijkheid van HHNK gering.

4. Gezond water

We werken continu aan gezond oppervlaktewater. De afspraken uit het Nationaal Waterplan en de Deltavisie geven richting aan de manier waarop we beheren en verbeteren. Het ambitieniveau bepalen we door maatschappelijke wensen en resultaatverplichtende doelstellingen die zijn uitgewerkt voor de Kaderrichtlijn Water (KRW). Met ons programma voor de KRW verbeteren we de waterkwaliteit en ecologie van ons watersysteem en dragen we daarmee bij aan opgaven zoals het vergroten van de biodiversiteit. We zoeken hierin de verbinding met andere dossiers.
We optimaliseren de monitoring van de waterkwaliteit. Onze data en analyses zijn informatief voor onszelf, onze partners en de omgeving. Dit sluit aan bij de wens uit het Coalitieprogramma 2023-2027 om alle factoren, zoals de historische belasting en de achtergrondbelasting, in beeld te brengen die invloed hebben op de waterkwaliteit.

4.1 Resultaat 1: In 2027 voldoet ons watersysteem aan de KRW-doelen, welke voor 51 gebieden door de provincie Noord-Holland vastgesteld.

Prestaties en mijlpalen	**Exploitatie**			**Investeringen**		
(bedragen x € 1 miljoen)	**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**
P074	3,8	5,2	3,2	0,4	1,2	1,2
In de periode 2022-2027 wordt het KRW-maatregelenpakket voor de derde planperiode met onze gebiedspartners uitgevoerd.	• We lossen vier vismigratieknelpunten op en melden die voor de KRW gereed bij het Rijk. • We besluiten over het wel of niet doorzetten van het Landbouwportaal vanaf 2025. • We realiseren voor het project Verbetering natte infrastructuur Noordkop in de vispassage Stontelerkeersluis en paai- en opgroeiplaatsen.					
We geven vervolg aan de uitvoering van het KRW-maatregelenpakket voor de derde planperiode (2022-2027), gericht op het realiseren van de door de provincie Noord-Holland vastgestelde doelen voor de 51 deelgebieden. We lossen vier vismigratieknelpunten op. Ook continueren we de vergroening van het beheer en de inrichting van ons watersysteem en dragen daarmee bij aan opgaven zoals het vergroten van de biodiversiteit. We geven invulling aan de uitvoering van het maatregelenpakket in diverse gebiedsgerichte samenwerkingen waaronder de pilot Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder, Oosterdel, Texel en de Bergermeer. We nemen een besluit over het wel of niet continueren van het Landbouwportaal vanaf 2025. We zetten de voorbereiding van het project Verbetering natte infrastructuur Noordkop voort en beginnen met de uitvoering van de eerste vismaatregelen.						
P021	4,1	4,6	-	-	-	-
In 2023 is de monitoring van de waterkwaliteit efficiënter en werken we met de meest actuele technieken voor de rapportages aan het Rijk en aan de EU, en zijn onze data en analyses informatie geworden voor onszelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P090.*					
P090	-	-	4,9	-	-	-
In 2027 is de monitoring zo ingericht dat we voor de KRW kunnen toetsen, beoordelen en rapporteren aan de EU. Daarnaast voeren wij met deze resultaten onderzoek uit.	• We leveren de benodigde waterkwaliteitsdata aan voor de landelijke evaluatie van de Kaderrichtlijn Water. • We onderzoeken de bronnen van metalen en het handelingsperspectief rond deze stoffen.					

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*	Exploitatie JR22	 B23	 B24	Investeringen JR22	 B23	 B24
Dit jaar leveren we aan de hand van de KRW-monitoringssystematiek de benodigde informatie aan voor de landelijke evaluatie van de Kaderrichtlijn Water. Onze meetnetten voor de KRW (biologie en chemie), zwemwater en gewasbescherming voldoen aan de eisen. We rapporteren de resultaten voortkomend uit het Meetnet Microverontreinigingen. Met dit meetnet bemonsteren we het effluent van rwzi's en oppervlaktewater op medicijnresten, bromaat, zouten en zware metalen. Daarnaast worden twee keer per jaar bio-essays uitgevoerd op de watermonsters met als doel het effect op de ecologie te bepalen. De resultaten van het meetjaar 2023 worden in 2024 geanalyseerd.						
Afronding	-	-0,1	0,1	-0,1	-	-
Totaal	**7,9**	**9,7**	**8,2**	**0,3**	**1,2**	**1,2**

4.2 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2025**	**2026**	**2027**
Exploitatie	9,3	9,7	10,0
Investeringen	1,6	6,6	7,5

De investeringsuitgaven zijn in 2026 en 2027 hoger door het project Natte infrastructuur Noordkop.

4.3 Risico's Gezond water

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg van € 1 miljoen en hoger opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Ontstaan van watervervuiling oppervlaktewater door grote calamiteiten.	4	€ 8.500.000	1. Onze calamiteitenorganisatie is actief. 2. In 2019 is, conform het draaiboek Hoogwater, een concept draaiboek opgesteld voor calamiteiten waarbij potentieel (veel) vervuild water of andere stoffen worden geloosd op ons watersysteem, inclusief een overzicht van risicovolle bedrijven.

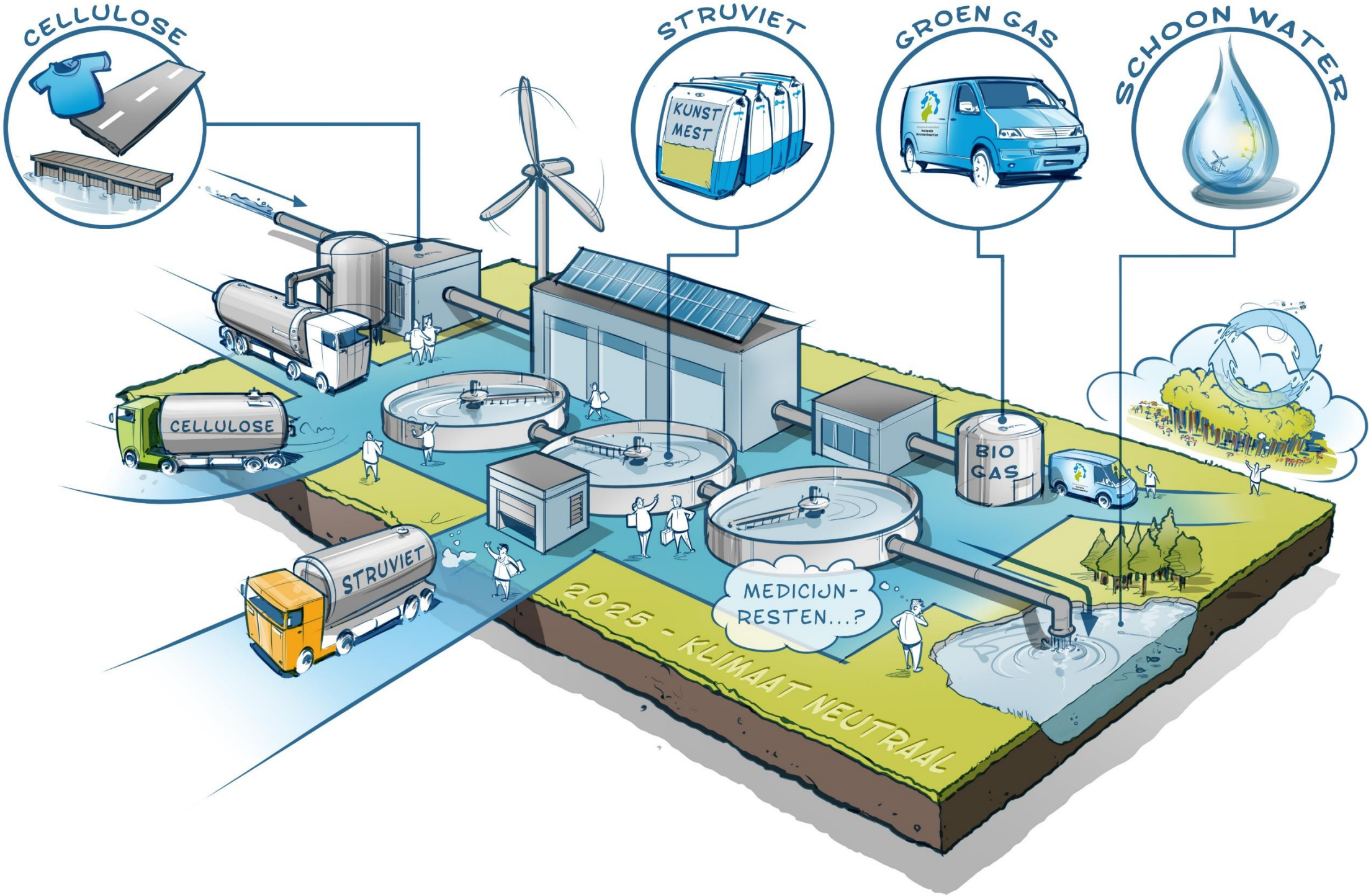
CELLULOSE
STRUVIET
GROEN GAS
SCHOON WATER
KUNST MEST
CELLULOSE
STRUVIET
BIO GAS
MEDICIJN-RESTEN...?
2025 - KLIMAAT NEUTRAAL

5. Schoon water

We werken continu aan de betrouwbaarheid van de waterketen. Elke dag zuiveren we het door inwoners en bedrijven geproduceerde en door de gemeenten ingezamelde afvalwater, met als doel de waterkwaliteit te verbeteren. Zo dragen we bij aan de volksgezondheid en daarmee de leefbaarheid van ons gebied.
We streven naar een circulaire en duurzame waterketen. Het afvalwater bevat immers waardevolle grondstoffen en energie én is een bron van zoet water. Waar mogelijk halen we deze waarden eruit, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Binnen de energietransitie speelt aquathermie en groen gas een steeds grotere rol.
Er komen steeds meer maatschappelijke opgaven en wetgeving bij, zoals de aanpak van microverontreinigingen en het verlagen van de emissies van methaan en lachgas. Hiervoor zijn nieuwe zuiveringstechnieken en innovaties onontbeerlijk. Beginnen bij de bron is en blijft een uitgangspunt. Want wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit.
Dit alles kunnen we niet alleen, we zijn immers onderdeel van de keten. We werken met waterketenpartners, watersysteempartners, kennisinstituten en bedrijven.

5.1 Resultaat 1: De waterketen levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de omgeving.

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Exploitatie** **JR22**	**B23**	**B24**	**Investeringen** **JR22**	**B23**	**B24**
P069		1,1	1,3	1,3	-	-	-
We behalen de vastgestelde doelen voor 2025 voor de doelmatigheid in de Waterketen.	• We maken voor burgers en bedrijven inzichtelijk wat de samenwerking in de waterketen oplevert in het licht van de eerder vastgestelde ambities. • Als invulling van de bronaanpak hebben we eind 2024 samen met de Omgevingsdiensten voor een groot deel grip op de indirecte lozingen op onze rwzi's. • We realiseren met minstens één bedrijf een oplossing voor de innovatieve ketenaanpak.						
Tot 2020 hebben we met gemeenten en drinkwaterbedrijf gewerkt aan het vergroten van de doelmatigheid in de waterketen. In 2020 hebben de partners in de samenwerking waterketen Noorderkwartier besloten de succesvolle samenwerking voort te zetten. Daartoe is een bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de periode 2021 -2030. Daarin zijn ambities opgenomen over het functioneren en optimaliseren van de afvalwaterketen en het ontwikkelen van een gezamenlijke visie om te komen tot een circulaire afvalwaterketen. In de vijf deelregio's zijn uitvoeringsprogramma's opgesteld om de ambities de komende jaren te verwezenlijken. Om de voortgang van de afspraken te volgen is in 2023 een monitor ontwikkeld. Op basis hiervan kunnen resultaten extern meer inzichtelijk worden gemaakt. Ruim een kwart van ons afvalwater wordt geleverd door bedrijven. Indirecte lozingen, lozingen van bedrijfsafvalwater op het gemeentelijk riool, hebben invloed op het zuiveringsproces en de kwaliteit van het effluent en daarmee van het oppervlaktewater. We werken met de Omgevingsdiensten aan een meerjarig gezamenlijk programma om meer grip te krijgen op de indirecte lozingen (zie P091). We passen de ketenbenadering uit de samenwerking met gemeenten en het drinkwaterbedrijf PWN nu ook toe op het bedrijfsafvalwater. Hiermee zoeken we naar optimalisaties, zoals bij de casus CONO Kaasmakers, in de waterketen om de maatschappelijke kosten te beheersen en de duurzaamheid te verbeteren.						
P072		0,7	0,7	0,8	-	-	-
In 2023 zijn we in staat om via beleid, procesregie en methodiek ontwikkeling adequaat in te spelen op vragen uit de omgeving.	• Voor alle vijftien zuiveringskringen is een basiszuiveringsbeeld (BZB) opgesteld. • Het proces BZB is geïmplementeerd in ons dagelijks werk.						

Prestaties en mijlpalen	Exploitatie			Investeringen		
(bedragen x € 1 miljoen)	JR22	B23	B24	JR22	B23	B24

Snelle ontwikkelingen in de omgeving, de staat van onze *assets* én de ambities van onszelf, onze partners en derden maken dat we vaker keuzes moeten maken over complexe investeringen. Daarbij zijn openheid over en terugvindbaarheid van deze keuzes essentieel. Maatwerk en heldere besluitvorming ondersteunen we met betrouwbare informatie uit onze systemen en maken daarbij gebruik van verschillende instrumenten. In 2024 werken we door aan het afronden van deze prestatie. Een van de instrumenten daartoe is het basiszuiveringsbeeld (BZB), waarin zowel het functioneren van de zuiveringskring - nu en in de nabije toekomst - als de plannen en ambities van onze omgeving en onszelf een plek hebben.
We leveren alle vijftien BZB op, implementeren het BZB-informatiesysteem om data te ontsluiten en het proces BZB is geïmplementeerd in ons dagelijks werk. De betrouwbaarheid van de data is cruciaal voor de besluitvorming over ons waterbeheer. Voor dit datagedreven waterbeheer ontsluiten we de data, brengen deze op orde en beheren en onderhouden deze.

5.2 Resultaat 2: We verwaarden het afvalwater maximaal.

Prestaties en mijlpalen	Exploitatie			Investeringen		
(bedragen x € 1 miljoen)	JR22	B23	B24	JR22	B23	B24
P070	0,6	1,9	1,4	-	-	-

In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd.	• We bereiden de bouw van groen gas-installaties op de rwzi's Zaandam en Den Helder voor. • We onderzoeken verdere mogelijkheden om groen gas te produceren.

We hebben de ambitie om in 2025 klimaat- en energieneutraal te zijn. Dit is vastgelegd in het Klimaat en Energie Programma (KEP). Binnen dit programma wordt gekeken naar schonere manieren van energieproductie, het verlagen van energiegebruik en het reduceren van de CO_2/klimaatvoetafdruk. Dit doen wij binnen het effect Schoon Water door het produceren van duurzame energie, zoals nieuwe zonneparken op de terreinen van de rwzi's. We vervangen de groen gasinstallatie op de rwzi Beverwijk en bereiden de bouw van de groen gasinstallaties op de rwzi's Zaandam en Den Helder voor. We onderzoeken de mogelijkheden om extra groen gas te produceren, bijvoorbeeld met een centrale vergistingsinstallatie. Daarnaast voeren we energiebesparingsmaatregelen uit binnen de bedrijfsvoering en reduceren broeikasgassen waaronder methaan- en lachgas.

We volgen de bouw van de nieuwe SDI door de HVC en werken toe naar de sluiting van de SDI in Beverwijk. Hierdoor wordt het aardgasverbruik en de CO_2-emissies sterk gereduceerd.

P071	0,6	1,1	1,6	-	-	-

In 2025 werken we aan het verwaarden van water, energie en grondstoffen volgens een meerjarige routekaart.	• We nemen het bestuur mee in De Grote Verbouwingsopgave Waterketen, waarin tenminste een bestuurlijke notitie wordt opgeleverd. • We leveren een voorstel op waarin de uitgangspunten van de Routekaart circulaire Waterketen bestuurlijk worden vastgesteld.

De waterketen staat voor grote gecombineerde opgaves door de voorgenomen herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater, circulariteit, woningbouw en ruimtelijke ordening. We zijn gestart met een strategische verkenning met als werktitel 'De Grote Verbouwing', die invulling moet geven aan deze grote gecombineerde opgaves. Het bestuur wordt hier periodiek over geïnformeerd.

Binnen de waterketen wordt al jaren gewerkt aan een circulaire bedrijfsvoering door onder andere het terugwinnen van grondstoffen, energie en water en het onderzoeken van nieuwe terugwinmogelijkheden in samenwerking met onder andere STOWA en AquaMinerals. Een Routekaart circulaire Waterketen is in ontwikkeling.

Prestaties en mijlpalen	Exploitatie			Investeringen		
(bedragen x € 1 miljoen)	**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**

We zetten in op onderzoek naar nieuwe zuiveringsmethoden. De Proefzuivering Ge(O)zond water Wervershoof is in bedrijf en er vindt verdergaand onderzoek plaats. Bovendien ontwikkelen we digitale oplossingen waaronder een *digital twin* van de Proefzuivering. Daarnaast bepalen wij onze inzet voor het vervolg van Aquafarm op basis van de resultaten die in 2023 zijn gepresenteerd. Ook gaan wij met partners door met het onderzoek naar superkritisch vergassen.

Voor de in 2023 voorgestelde investering op de rwzi Everstekoog (Texel) start de voorbereiding. Daarbij houden we rekening met het behalen van de KRW-doelstellingen en door verwijdering van microverontreiniging met de voorgenomen herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater.

5.3 Resultaat 3: Onze zuiveringstechnische werken zijn toekomstbestendig.

Prestaties en mijlpalen		Exploitatie			Investeringen		
(bedragen x € 1 miljoen)		**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**
P061		27,8	27,7	33,5	22,2	16,5	15,1
In 2025 is het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen risico gestuurd.	• De nieuwe Nereda rwzi Oosthuizen wordt opgeleverd. • We verwerken duurzaamheid in alle nieuwe aanbestedingen. • 70% van het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen is risicogestuurd.						

We beheren en onderhouden vijftien rwzi's, 300 rioolgemalen, ruim 610 kilometer aan persleidingen, één Proefzuivering Ge(O)zond water, dertien zonneweides en SDI (slibdrooginstallatie). Een deel van deze *assets* zijn van respectabele leeftijd en vragen de komende jaren het nodige aan onderhoud en vervanging. Voor de (vervangings)investeringsprojecten werken we met het programmakrediet "renovatie rwzi's". Om onze *assets* goed te kunnen beheren en onderhouden hebben we voldoende kennis en (technische) medewerkers nodig. De nieuwe medewerkers gaan we verder opleiden.

We ontwikkelen ons *assetmanagement* verder door en werken conditie- en risicogestuurd en experimenteren met voorspellend onderhoud. Als maatschappelijk verantwoorde overheid heeft HHNK een voorbeeldfunctie als het gaat om onder andere duurzaamheid. We zullen duurzaamheid opnemen in het aanbestedingstraject. Dit zorgt ervoor dat duurzaamheidsaspecten worden meegewogen bij de selectie van een aanbieder en dat duurzaamheid een integraal onderdeel wordt van het werk.

De nieuwe rwzi Oosthuizen wordt opgeleverd. Dit is de eerste Nereda-zuivering in ons gebied. Ook wordt gestart met de bouw van een Nereda-zuivering op Wieringen.
De exploitatiekosten zijn hoger door het in gebruik nemen van investeringen met hogere kapitaallasten tot gevolg, onderhoudskosten rioolgemalen en een hogere toevoeging aan de voorziening persleidingen en rioolgemalen.

P062		53,6	70,9	-	5,4	12,1	-
Dagelijks sturen we op de minimalisatie van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2023 doen we dit voor het gehele gebied op uniforme wijze.	*Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2024 en is opgevolgd door P091.*						
P091		-	-	66,8	-	-	23,4
Dagelijks sturen we op het verlagen van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2028 hebben we de productie van grondstoffen en energie verhoogd.	• Het percentage afgefakkeld biogas daalt met 2,5% ten opzichte van 2023. • De productie van biogas wordt 5% hoger ten opzichte van 2023. • 50% van de IBA's zijn vervangen door verbeterde septic tanks.						

Prestaties en mijlpalen	Exploitatie			Investeringen		
(bedragen x € 1 miljoen)	**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**
Een stabiele bedrijfsvoering is onze primaire doelstelling. De rwzi's lozen effluent op het oppervlaktewater. Het zuiveren van afvalwater veroorzaakt slib, geur en geluid en vraagt energie en chemicaliën. De procesvoering van de waterketen is gericht op het zoveel mogelijk beperken van deze milieuaspecten. Het vergroten van onze energie-efficiëntie en productie en het verlagen van emissies heeft onze focus. We verminderen het afgefakkelde biogas met 2,5% ten opzichte van 2023. Daarnaast verhogen we de productie van biogas met 5% ten opzichte van 2023. De ontvlechting van de rwzi Beverwijk en de SDI is in uitvoering en verklaart grotendeels de investeringsuitgaven. Dit vraagt veel van onze medewerkers. Beide installaties blijven tijdens de werkzaamheden in bedrijf en de druk op de landelijke slibverwerking blijft onverminderd hoog, zowel voor het ontwaterde slib als voor het gedroogde slib. Door te sturen op de slibproductie en -ontwatering en beheersmaatregelen te treffen aan de afvoerzijde, beperken we het risico van slibuitspoeling zoveel als mogelijk. De vervanging van de IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater) door verbeterde septic tanks is in volle gang. Dit doen we in samenwerking met de gemeenten. De verbeterde septic tanks zijn minder storingsgevoelig. Dit komt de werking en het onderhoud ten goede. Vanuit de bedrijfsvoering werken we binnen de ketenaanpak Waterketen aan de optimalisatie van het rioolstelsel en richten we ons op het verkrijgen van meer grip op de indirecte en directe lozingen van bedrijfsafvalwater.						
P026 Onvoorzien Schoon water	-	0,4	0,4	-	-	-
Afronding	0,1	-0,1	-	-	-	-
Totaal	**84,5**	**103,9**	**105,8**	**27,6**	**28,6**	**38,5**

5.4 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2025**	**2026**	**2027**
Exploitatie	102,4	104,2	106,4
Investeringen	38,7	39,6	31,0

5.5 Risico's Schoon water

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	We maken keuzes o.b.v. verkeerde analyses (data en normen)	9	P.M.	1. Het aantrekken van extra capaciteit 2. Het op orde brengen van de data(kwaliteit)
Ongewijzigd	Overschrijding van de zuiveringsnormen en afnameverplichtingen	9	€ 500.000	1. Wij dragen zorg voor certificering (ISO14001 en 55001) 2. Er zijn calamiteitenboeken per rwzi 3. We voeren vernieuwing van procesautomatisering door 4. Wij leiden personeel op 5. Wij houden de data op orde 6. Er worden langjarige leveringsovereenkomsten afgesloten 7. Er zijn voldoende voorraden 8. Er is kennis van alternatieve stoffen 9. Wij treffen hacking-maatregelen 10. Wij hebben inzicht in de voor ons relevante omgeving 11. Wij sluiten afvalwaterakkoorden 12. Er is samenwerking met gemeenten 13. Er is controle door Handhaving HHNK

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	We behalen onze emissie-ambities niet.	4	€ 2.000.000	1. Wij dragen zorg voor certificering (ISO14001 en 55001) 2. Er zijn calamiteitenboeken per rwzi 3. We voeren vernieuwing van procesautomatisering door 4. Wij leiden personeel op 5. Wij houden de data op orde 6. Er worden langjarige leveringsovereenkomsten afgesloten 7. Er zijn voldoende voorraden 8. Er is kennis van alternatieve stoffen 9. Wij treffen hacking-maatregelen 10. Wij hebben inzicht in de voor ons relevante omgeving 11. Wij sluiten afvalwaterakkoorden 12. Er is samenwerking met gemeenten 13. Er is controle door Handhaving HHNK
Ongewijzigd	Onvoldoende slibverwerkingscapaciteit (intern en/of extern).	9	14.	1. Wij voeren intensieve inspecties en preventief onderhoud uit 2. Onderdelen zijn op voorraad 3. Er is achtervang via HVC en AquaMinerals 4. Er is intensieve samenwerking met waterschappen, UvW en eindverwerkers
Ongewijzigd	Onvoldoende granulaatverwerkingscapaciteit.	9	€ 1.000.000	1. Er is Europese achtervang 2. Er zijn stortvergunningen HVC 3. Er is achtervang door AquaMinerals 4. Er is een landelijke calamiteitenregeling door 'robuust plan slibverwerking'
Ongewijzigd	Niet verkrijgen van of niet voldoen aan omgevingsvergunningen.	2	€ 1.000.000	1. Vergunningen actueel houden 2. Goede relaties met milieudiensten en gemeenten onderhouden 3. Onderhoud strategieën correct uitvoeren 4. Compliance checks uitvoeren

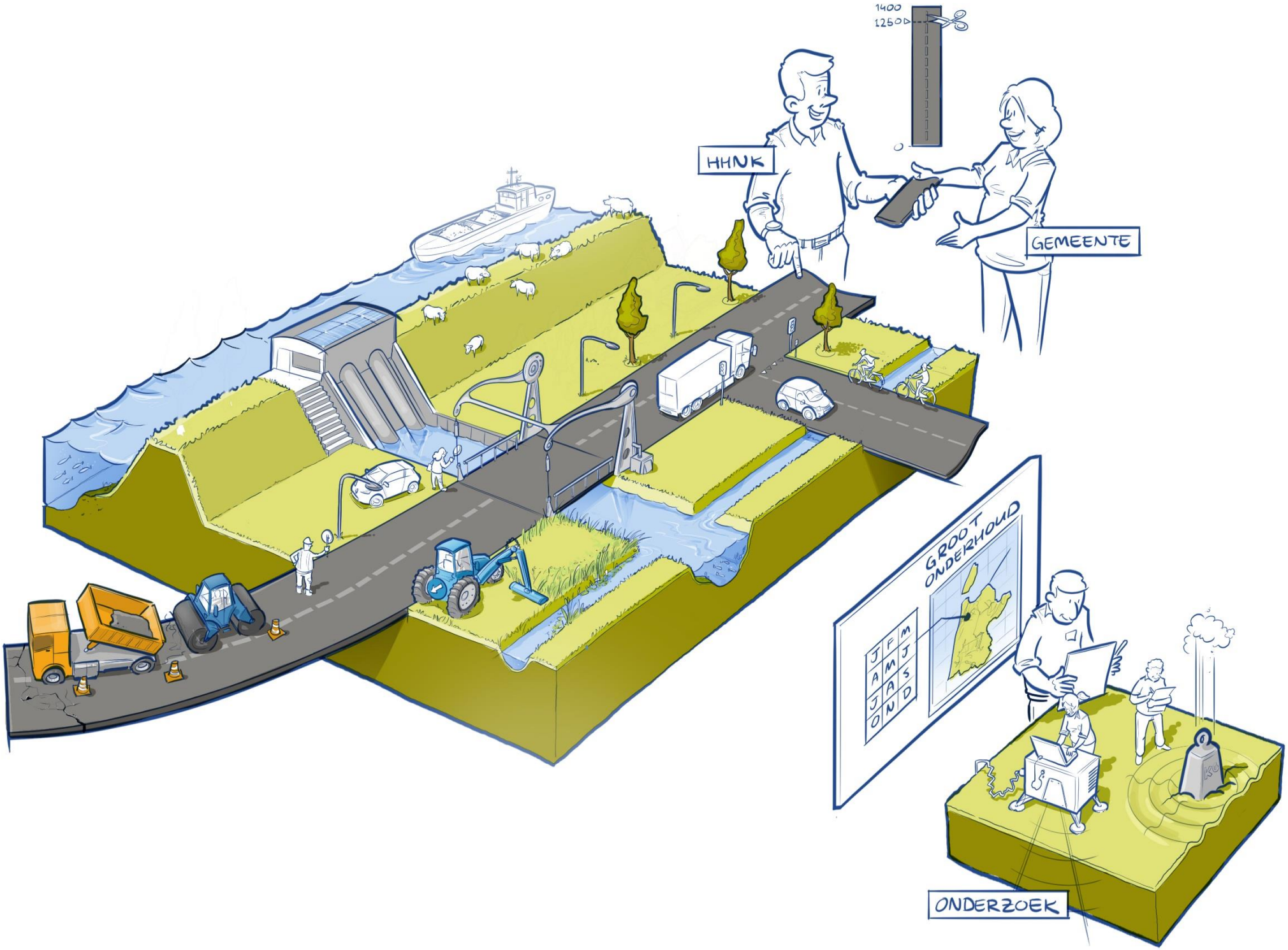
1400
1250
HHNK
GEMEENTE
GROOT ONDERHOUD
J F M
A M J
J A S
O N D
ONDERZOEK

6. Veilige (vaar)wegen

We gaan verder met de overdracht van onze wegen aan gemeenten. In 2025 hebben we alle wegen die in ons beheer zijn, overgedragen aan de gemeenten. We leren continu van de overdrachten en zodoende verbeteren we het proces en onze data steeds verder. Het vaarwegbeheer voeren we uit conform de overeenkomst met de provincie. Waar mogelijk combineren we dit met onze eigen activiteiten in het watersysteem.

6.1 Resultaat 1: HHNK is op termijn geen wegbeheerder meer.

Prestaties en mijlpalen		**Exploitatie**			**Investeringen**		
(bedragen x € 1 miljoen)		**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**
P027		2,0	-1,9	-1,2	-	-	-
Uiterlijk in 2025 hebben we alle wegen aan gemeenten overgedragen.	• We stellen met vijf Waterlandse gemeenten overeenkomsten op over de overdracht van de wegen.						
We sluiten overeenkomsten met de Waterlandse gemeenten Purmerend, Wormerland, Landsmeer, Edam-Volendam en Waterland. Hiermee zijn met de laatste gemeenten afspraken gemaakt over de overdracht van de wegen. Het programma Wegenoverdracht loopt door totdat de implementatie is afgerond. Na de daadwerkelijke overdracht van de laatste wegen lopen nog een aantal werkzaamheden door, zoals notariële- en kadastrale overdracht en juridische- en grondzakenkwesties. Deze nazorgfase duurt nog enkele jaren.							

6.2 Resultaat 2: Onze wegen zijn verkeersveilig, berijdbaar, ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.

Prestaties en mijlpalen		**Exploitatie**			**Investeringen**		
(bedragen x € 1 miljoen)		**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**
P057		9,6	12,0	8,5	0,2	-	-
Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het vigerende wegenbeleid.	• Afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming, ronden we de wegenoverdracht in de laatste vijf gemeenten af.						
De wegen in de gemeenten Edam-Volendam, Landsmeer, Purmerend, Waterland en Wormerland dragen we over. Het gaat in totaal om circa 380 kilometer wegen. Aandachtspunt hierbij zijn de wegen in de Waterlandse gemeenten waar de Alliantie Markermeerdijken (AMMD) nu aan het werk is. De AMMD levert na afloop van het project de wegen aan ons op, waarna we deze overdragen aan de Waterlandse gemeenten.							

6.3 Resultaat 3: We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.

Prestaties en mijlpalen		**Exploitatie**			**Investeringen**		
(bedragen x € 1 miljoen)		**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**
P030		0,6	0,9	0,8	-	-	-
We voeren voor de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit.	• Naar aanleiding van de evaluatie in 2023 stellen we zo nodig de nieuwe normbedragen vast.						
Op basis van een contractuele afspraak voeren we onder medebewind van de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit. Naast het onderhoud van een aantal sluizen, is het baggeren van de vaargeul in het Amstelmeer een groot project binnen de overeenkomst. In verband met eerdere vertraging in de aanbesteding is de afronding van het project doorgeschoven naar dit jaar.							

Prestaties en mijlpalen	Exploitatie			Investeringen		
P031 Onvoorzien Veilige (vaar)wegen	-	0,1	0,1	-	-	-
Afronding	-	-0,2	0,1	-	-	-
Totaal	**12,2**	**10,9**	**8,3**	**0,2**	**-**	**-**

6.4 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen *(bedragen x € 1 miljoen)*	2025	2026	2027
Exploitatie	1,3	1,0	1,0
Investeringen	-	-	-

De daling van de exploitatiekosten komt door de overdracht van wegen. Na overdracht is er nog personele inzet voor de nazorg nodig en kosten voor notariële overdracht.

6.5 Risico's Veilige (vaar)wegen

Geen risico's met score 9 of een bedrag van € 1 miljoen en hoger.

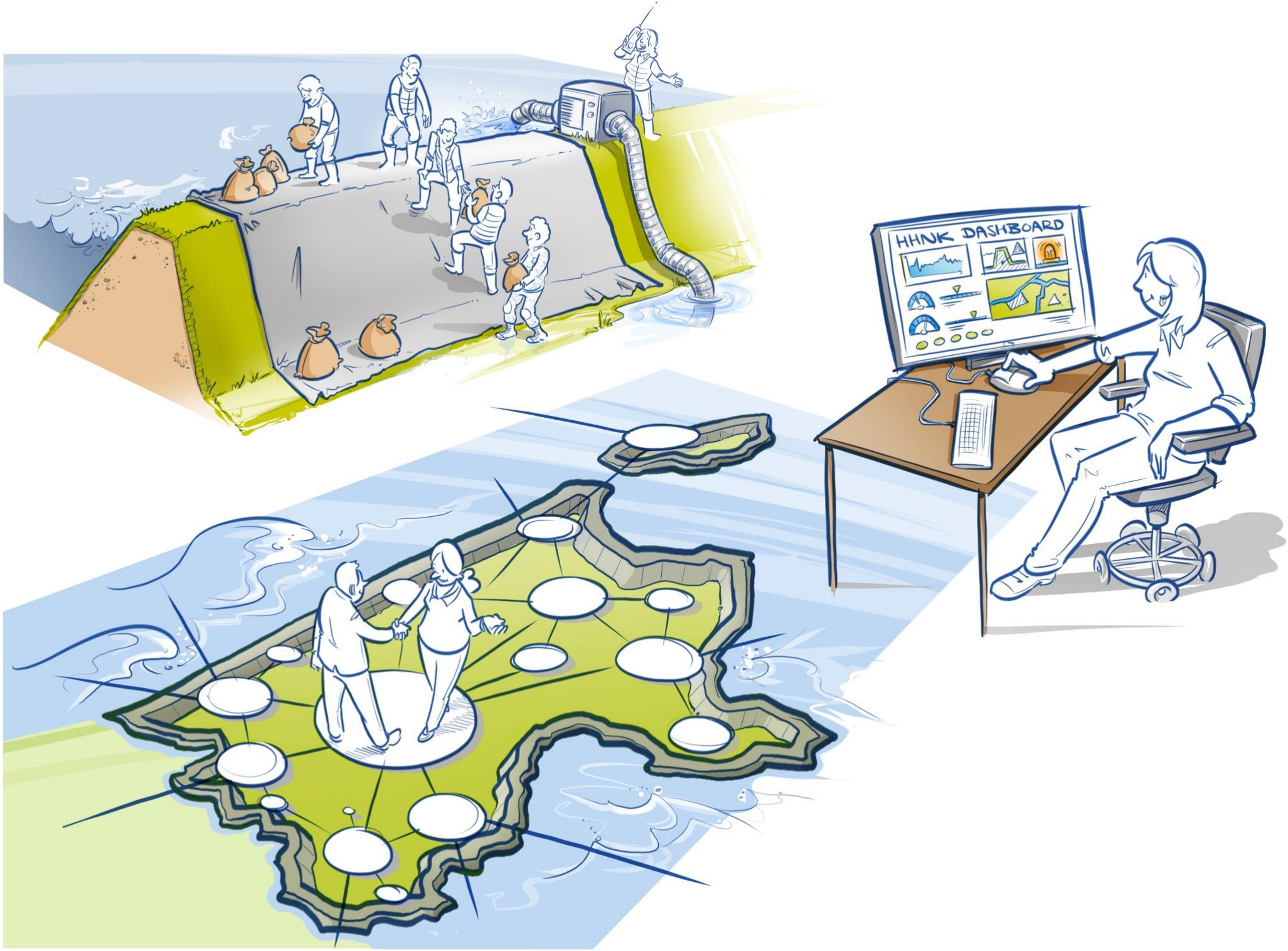
HHNK DASHBOARD

7. Crisisbeheersing

Het doel van de crisisbeheersingsorganisatie (CBO) is om in extreme situaties en crises onze kerntaken uit te blijven oefenen. We bereiden ons daarom voor om de bedrijfsvoering weer zo snel als mogelijk doorgang te laten vinden en economische schade, leed en maatschappelijke ontwrichting zoveel mogelijk te beperken en voorkomen. Dit doen we door vanuit de dagelijkse praktijk snel en flexibel te anticiperen en reageren en tijdens crises zijn onze calamiteiten- en crisisteams 24/7 bereikbaar en inzetbaar. Daarnaast informeren we onze (crisis)partners en de omgeving over onze dienstverlening en de mogelijke effecten van de crisis en bieden we een handelingsperspectief voor inwoners om de crisisimpact te verminderen.

Dit doen we door:

- De samenwerking met onze crisispartners zoals collega-waterschappen, veiligheidsregio's en Defensie;
- Een informatiesysteem met daarin een actueel overzicht van de situatie in het gebied en het gebruik van simulatiemodellen van onze watersystemen;
- Medewerkers met de juiste competenties, voldoende opleidingsniveau en training in te zetten. Dit organiseren we door opleidingsplannen en een duidelijke taakverdeling tussen de calamiteitenafhandeling en de crisisbestrijdingsteams. De crisisplannen, crisislocaties, noodmaterialen en het crisismaterieel zijn op orde;
- Beschikbaarheid van medewerkers voor zowel de crisisbestrijding op locatie, als voor het crisismanagement op afstand;
- Actuele draaiboeken en crisisplannen die we continu verbeteren op basis van evaluaties van oefeningen en calamiteiten. Hierbij gaat het zowel om de watergerelateerde crises zoals wateroverlast, een persleidingbreuk of een dijkdoorbraak, als om de niet-traditionele crises zoals cyberaanvallen of een pandemie.

7.1 Resultaat 1: We zijn voorbereid op alle mogelijke crises.

Prestaties en mijlpalen		**Exploitatie**			**Investeringen**		
(bedragen x € 1 miljoen)		**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**
P055		2,6	1,6	1,3	-	-	-
Samen met onze netwerkpartners bereiden we ons voor, zodat we adequaat handelen bij een (dreigende) crisis met maatschappelijke gevolgen.	• We organiseren en nemen deel aan minimaal drie oefeningen. • We implementeren het nieuwe meerjarenplan professionalisering CBO. • We zijn verantwoordelijk voor het actueel houden en uniformeren van de draaiboeken. • We zijn verantwoordelijk voor het evalueren van het crisisproces na inzet van de crisisteams.						
We investeren in het op niveau brengen en houden van de vakbekwaamheid van de crisisteams en medewerkers met een rol in de CBO. De CBO ondersteunt bij opleidingen, trainingen en oefeningen op het gebied van crisisbeheersing. We versterken de samenwerking met onze interne en externe crisispartners door te leren van inzichten en leerpunten vanuit oefeningen en evaluaties. Daarnaast neemt de CBO de regie op het actueel houden en uniformeren van de draaiboeken.							
Totaal		**2,6**	**1,6**	**1,3**	**-**	**-**	**-**

7.2 Resultaat 2: Crisisbeheersing in de genen.

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Exploitatie** JR22	B23	B24	**Investeringen** JR22	B23	B24
P075		-	1,9	1,8	-	-	-
In 2026 hebben wij intern en met onze partners voor het geheel aan relevante bedreigingen, de crisisbeheersing diepgaand en breed versterkt (programma CING).	• We maken in twee pilotgebieden het watersysteem crisisbestendiger. • We versterken de informatievoorziening tijdens crises door het opleveren van twee beslissingsondersteunende tools. • We versterken de organisatie van de crisisbeheersing door ons onder andere te focussen op de crisiscommunicatie en het inregelen van de publiek-private samenwerking in het pilotgebied Zijpe. • We stellen de contouren op voor een strategisch bestuurlijk kader.						
We richten ons bij de innovatie van de crisisbeheersing vanuit het programma Crisisbeheersing in de Genen (CING) op drie typen versterken: het crisis robuuster maken van de watersystemen, het versterken van de informatievoorziening tijdens crises en het versterken van de organisatie van de crisisbeheersing. Bij het crisisbestendiger maken van de watersystemen kijken we naar het functioneren van onze systemen onder zware belasting en naar de mogelijkheid om adequaat bijzondere maatregelen te kunnen nemen, bijvoorbeeld alternatieve bemaling of compartimentering. De nieuwe crisisgerichte systeemanalyse (CSA) is een aanvulling op de reguliere watersysteemversterking. De CSA leidde in de twee pilotgebieden Zijpe en Callantsoog al tot meerdere kansrijke versterkingsadviezen. We werken deze methode verder uit in deze gebieden. Een praktijkgerichte informatievoorziening is cruciaal tijdens crises. We moeten beschikken over een actueel overzicht van de situatie in het gebied. Om scenario-analyses op te stellen hebben we een betrouwbare verwachting nodig. Hiervoor leveren we twee beslissingsondersteunende *tools* op, namelijk de app Optimaliseren De Zijpe en een *serious game* voor sturing van boezem en polder. De versterking van de organisatie van de crisisbeheersing is gericht op het opzetten en testen van een crisisstructuur, waarbij we beter regie kunnen voeren tijdens crises. Daarnaast besteden we aandacht aan het organiseren van de publiek-private samenwerking wat kan bijdragen aan het beperken van schade. We werken bij de beheersing zoveel mogelijk vanuit het tijdig signaleren en anticiperen van invloeden en ontwikkelingen uit de maatschappij. Als de situatie daar om vraagt, kan worden aangestuurd vanuit een strategisch bestuurlijk kader.						
Afronding		-	-	-0,1	-	-	-
Totaal		**2,6**	**3,5**	**3,0**	**-**	**-**	**-**

7.3 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2025**	**2026**	**2027**
Exploitatie	4,9	5,1	2,0
Investeringen	-	-	-

De exploitatie daalt in 2027, omdat crisisbeheersing in de genen (CING) eindigt in 2026.

7.4 Risico's Crisisbeheersing

Geen risico's met score 9 of een bedrag van € 1 miljoen en hoger.

Vervallen risico ten opzichte van de eerste concernrapportage

Risico	Argumenten
Het niet op orde hebben van crisisdraaiboeken.	Het risico is naar beneden bijgesteld omdat de leerpunten uit evaluaties worden geïmplementeerd in de draaiboeken. Daarnaast worden medewerkers werkzaam in de crisisbeheersing getraind om te werken aan de hand van deze draaiboeken en om zelfredzaam te zijn daar waar een specifiek handelingskader ontbreekt.

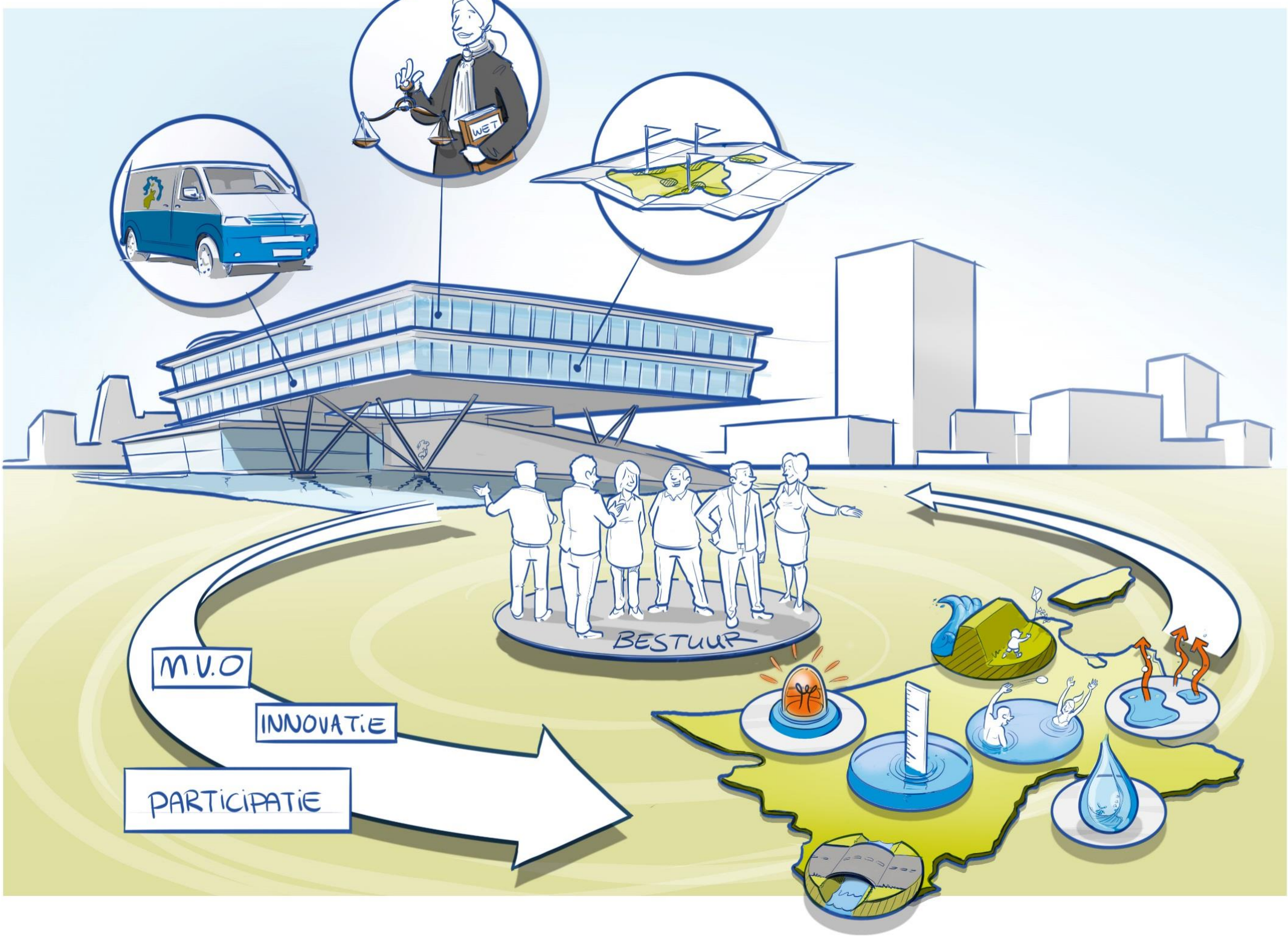
WET
BESTUUR
M.V.O
INNOVATIE
PARTICIPATIE

8. Bestuur en organisatie

Diverse maatschappelijke ontwikkelingen hebben impact op onze organisatie en onze manier van werken. Inventiviteit, creativiteit en flexibiliteit zijn nodig om onze en andere maatschappelijke doelstellingen te realiseren in een omgeving waar veel verantwoordelijkheden bij veel verschillende partijen liggen. In het effect Bestuur en organisatie beschrijven we de wijze van bedrijfsvoering en enkele activiteiten die we organisatiebreed uitvoeren. Dit doen we langs de lijnen: dienstverlening aan burgers en medewerkers staat centraal, wij waarborgen het collectieve belang en wij nemen het initiatief voor verbeteren in verbinding met collega's en burgers.

8.1 Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur dat in overleg met de omgeving acteert.

In dit resultaat staat de taakuitoefening centraal. Hierbij kan worden gedacht aan het heffen van belasting, het implementeren van de Omgevingswet, reputatiemanagement, het Klimaat en Energie Programma, watererfgoed, participatie en meerdere onderwerpen. De exploitatie is hieronder te vinden, de toelichting op de verschillende thema's staat in hoofdstuk 9.

Prestaties en mijlpalen		**Exploitatie**			**Investeringen**		
(bedragen x € 1 miljoen)		**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**
P065		22,3	27,2	30,4	-	-	-
Taakuitoefening bestuur en organisatie	• We begeleiden het bestuurlijke proces en zorgen voor een zo soepel mogelijke besluitvorming. • We beantwoorden bestuurlijke vragen binnen de gestelde termijn van vier weken. • We ondersteunen het bestuur bij de wens om integraal te werken en pakken minimaal twee projecten integraal aan. • Ons werk voeren we conform de Omgevingswet uit. • Het programma Wet open overheid (Woo) voeren we uit conform programmaplanning. • In 2025 zijn we energie- en klimaatneutraal. • We wekken duurzame energie op in een mix van zonnestroom, biogas en windenergie. • We voeren maatregelen uit het energiebesparingsplan uit. • We participeren in initiatieven van duurzame energie opwek met derden. • We continueren het financieren van innovaties van bedrijven in de waterschapssector d.m.v. ons waterinnovatiefonds. • We maken twaalf erfgoedobjecten toegankelijk, fysiek dan wel digitaal. • We nemen deel aan zeven internationale projecten, fysiek dan wel digitaal. • Met het 'Project versnelde aanpak gebruik eigendommen' regelen we 300 gronddossiers. • We zorgen voor minimaal twee processen voor betrouwbare actuele data over onze assets en combineren dit met relevante data van derden, om de organisatie te voorzien van betrouwbare informatie om beslissingen op te baseren. • We zetten ons in om de huidige naam en taakbekendheid, van 1 op de 2 inwoners, vast te houden. En blijven werken aan het verhogen van het waterbewustzijn. • We stellen een plan op voor financiering van kleinschalige burgerinitiatieven.						
De focus van het bestuur is integraal werken en het opvangen van de grote ontwikkelingen, waaronder 'Water en Bodem sturend', duurzaamheid en ruimtelijke adaptatie.							

Prestaties en mijlpalen	Exploitatie			Investeringen		
(bedragen x € 1 miljoen)	JR22	B23	B24	JR22	B23	B24

De Omgevingswet is vanaf 1 januari 2024 van kracht en dan nemen we onze nieuwe informatievoorziening in gebruik. Via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) kunnen burgers eenvoudig aanvragen indienen, bepalen welke regels waar van kracht zijn en meldingen maken. Wij hebben onze interne systemen gekoppeld aan het DSO zodat de aanvragen op de juiste plek terecht komen en afgehandeld kunnen worden.
De implementatie van de Wet open overheid is een meerjarig traject waarvoor de Rijksoverheid middelen beschikbaar stelt. Sinds 2022 zijn we gestart met de implementatie. Dit vraagt veel van de organisatie zowel qua druk als inzet.

Met het KEP zetten we verdere stappen in onze verduurzaming. De meest efficiënte manier om te verduurzamen is door het energieverbruik te verminderen. De SDI stellen we zo in dat we – zonder het bedrijfsproces te verstoren – 15% minder gas verbruiken. Bij het vernieuwen van pompen in gemalen is de energie-efficiëntie en de visvriendelijkheid voor ons belangrijk. We wekken duurzame energie op met zon, groen gas en wind. Met deze energiemix spelen we in op mogelijke kansen die zich in onze omgeving voordoen om energieneutraal te worden en minder afhankelijk te zijn van de beperkte netwerkcapaciteit en verminderde beschikbaarheid van energie. We denken met de netwerkbeheerder mee om trafostations te bouwen om bij te dragen aan de uitbreiding van capaciteit. Dat kan mogelijk ook op onze gronden plaatsvinden. We kijken voor wind zowel naar bestaande turbines als naar nieuwe locaties op onze eigen locaties. Met behulp van de regionale energiestrategie (RES) proberen we zoeklocaties voor wind, met name op onze eigen locaties, op de kaart te krijgen.

Behalve het innoveren van onze eigen bedrijfsprocessen en dienstverlening stimuleren we met het Waterinnovatiefonds (WIF) innovatie door bedrijven op het gebied van onze waterschapstaken. Na evaluatie in 2023 is besloten het WIF in de huidige vorm voort te zetten en daarmee te accepteren dat de gefinancierde innovaties niet altijd in de eigen bedrijfsvoering worden toegepast.

Vanaf 1 januari 2023 is het project versnelde aanpak gebruik eigendommen van start gegaan. Het doel is om jaarlijks voor minimaal 300 dossiers het gebruik van onze gronden op een gelijke en transparante wijze in overleg met de gebruikers versneld te regelen. Het vigerende grondbeleid is daarbij leidend.

Met onze publiekscampagnes maken we bewoners bewuster van veilig, schoon en voldoende water. In het voorjaar focussen we ons op de tuinen van inwoners. In de zomer start de jaarlijks terugkerende campagne Water. Geniet ervan! Met deze campagne creëren we bij inwoners meer bewustwording over het thema schoon water; Wat doet HHNK en wat kunnen inwoners zelf doen? We zoeken daarbij de samenwerking met diverse evenementen in, op en direct langs het water. Vervolgens staan we in het najaar stil bij droge voeten en waterveiligheid.

Via corporate communicatie maken we inwoners bewust dat ons continu werkt aan veilig, schoon en voldoende water. Indien mogelijk sluiten we met communicatie aan bij activiteiten die in de omgeving plaatsvinden. We zorgen via heldere corporate, project- en omgevingscommunicatie dat het draagvlak voor onze werkzaamheden wordt vergroot. We geven invulling aan wat inwoners zelf kunnen doen en hoe ze zich kunnen voorbereiden op bijvoorbeeld wateroverlast. Dat doen we door publiekscampagnes, online- en perscommunicatie, crisiscommunicatie, educatie en aandacht voor erfgoed. Met arbeidsmarktcommunicatie zetten we ons neer als aantrekkelijke werkgever.

De stijging van de exploitatie komt door extra inzet van eigen personeel op inkoop, handhaving en omgevingswet. Ook zetten we meer in op extern personeel voor onder andere grondverbruik en stijgen de interne uurtarieven.

8.2 Resultaat 2: Een moderne organisatie die efficiënt, effectief en rechtmatig handelt

In dit resultaat gaat het om de ondersteuning die wordt geboden aan de taakuitoefening. Dit gaat om zaken als huisvesting, Informatie- en communicatietechnologie (ICT), inkoop, control, financieel beleid en personeelsbeleid. Ook zijn organisatiebrede posten opgenomen zoals personeelslasten

en dekking overhead, waterschapsbelasting en de reserves. De toelichting op de verschillende thema's staat in de hoofdstukken Bedrijfsvoering en Waterschapsbelastingen.

Prestaties en mijlpalen		**Exploitatie**			**Investeringen**		
(bedragen x € 1 miljoen)		**JR22**	**B23**	**B24**	**JR22**	**B23**	**B24**
P066		49,0	51,9	53,4	2,1	4,3	2,1
Ondersteuning bestuur en organisatie	• We nemen de informatievoorziening voor de Omgevingswet in gebruik. • We zorgen dat de Rekenkamercommissie bestaat uit externe leden. • We zorgen dat de rechtmatigheidsverantwoording over 2025 kan worden afgegeven. • We geven verdere invulling aan het verbeterplan informatiebeveiliging, als onderdeel van compliance met de BIO. Realisatie staat gepland op eind 2024. We volgen de ontwikkelingen m.b.t. NIS2 op de voet en zullen indien nodig daar het verbeterplan op aanpassen. • We voeren ons verbeterplan voor de fysieke toegangsbeveiliging uit voor een veilige werkomgeving en in naleving van de BIO. • We lanceren een arbeidsmarktcommunicatie campagne. • We stellen een integraal SPP op. • We stellen de archiefverordening en het besluit Informatiebeheer vast voor de nieuwe archiefwet. • We stellen een kostentoedelingsverordening op, waarmee we invulling geven aan nieuwe wet- en regelgeving.						

Voor de innovatie van onze eigen werkprocessen zetten we in op datagedreven werken volgens het Informatiebeleidsplan 2022-2025. We werken aan oplossingen waarbij we op basis van de informatie uit data efficiënter en doelmatiger kunnen werken. Daarnaast blijven we volop inzetten om de basis op orde te houden, dat wil zeggen de architectuur, de infrastructuur en de beheerfuncties. We realiseren projecten om de informatievoorziening up-to-date, veilig en passend te houden. Een aantal projecten is ingegeven door wettelijke verplichtingen, technische beheerbaarheid of uitbreiding van bestaande functionaliteit. We starten ook projecten waarbij nieuwe, datagedreven, technieken worden ingezet om ons werk op geheel nieuwe en efficiëntere wijze uit te voeren. We investeren in datakwaliteit en combineren actuele data over onze assets met data van derden, zodat we onze organisatie en omgeving kunnen voorzien van betrouwbare informatie.

Met de Wet versterking decentrale rekenkamers worden waterschappen en gemeenten verplicht om uiterlijk in 2025 een onafhankelijke, volledig extern samengestelde rekenkamer in te stellen. Het streven is om met ingang van 2024 een externe Rekenkamercommissie gereed te hebben. In deze wet is ook opgenomen dat het dagelijks bestuur van de waterschappen vanaf het verslaggevingsjaar 2025 een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen in de jaarrekening. Dit wordt nu gedaan door een accountant. Met deze rechtmatigheidsverantwoording wordt door het dagelijks bestuur verantwoording afgelegd over de naleving van de regels. We gaan door met de professionalisering van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). De VIC vormt een belangrijke basis voor het kunnen afgeven van een oordeel over onze rechtmatigheid. We actualiseren het Controleplan Interne Beheersing en hiermee werken we verder aan een goede onderbouwing van de rechtmatigheidsverklaring. Een belangrijke pijler hierbij is de uitvoering van de VIC op de processen met financiële beheershandelingen, zoals inkopen aanbesteden, belastingen, financiële administratie en personeel. Hiervoor moeten middelen worden vrijgemaakt. Daarnaast wordt de verordening financieel beleid en verordening en andere kaders aangepast en voorgelegd aan het algemeen bestuur en maken we nieuwe afspraken met de accountant in het controleprotocol.

De Europese richtlijn voor Critical Entities Resilience (CER) biedt met de Network and Information Security 2 Directive (NIS2) een kader voor digitale en fysieke weerbaarheid van vitale aanbieders, waaronder ook publieke organisaties. De vertaling naar nationale wetgeving wordt in 2024 verwacht. In het algemeen schrijft de NIS2-richtlijn voor dat de lidstaten voor niet-naleving sancties vaststellen. De NIS-richtlijn voorziet ook in de mogelijkheid van “hoofdelijke aansprakelijkheid van het

Prestaties en mijlpalen *(bedragen x € 1 miljoen)*	Exploitatie JR22	 B23	 B24	Investeringen JR22	 B23	 B24
bestuur" voor organisaties die zich schuldig maken aan "grove nalatigheid of opzet" met betrekking tot de beveiliging van hun netwerk- en informatiesystemen. Wij volgen de ontwikkelingen in wetgeving op de voet, waaronder ook de mogelijkheid dat de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) als wettelijk normenkader gaat dienen. We geven uitvoering aan de nieuwe Archiefwet. De verwachte ingangsdatum van deze wet is medio 2024. Om aan deze wetgeving te voldoen moeten we een archivaris benoemen, de archiefverordening actualiseren en het besluit Informatiebeheer herzien. Dit bereiden we in de eerste helft van 2024 voor. De stijging in de exploitatie bij P066 komt door onder meer door een hoger uurtarief en extra inzet van eigen personeel zoals besloten in het MJP. De totale stijging van de extra inzet van eigen personeel is € 6,7 miljoen en wordt gedeeltelijk gecompenseerd doordat we rekening houden met externe renteopbrengsten van € 5,1 miljoen. De investeringen bestaan voornamelijk uit de aanschaf van groot materieel en het informatiebeleidsplan dat vanaf 2024 in de exploitatie wordt verantwoord op aangeven van de accountant. De personeelskosten bij P063 nemen onder andere toe door de cao, de verschuiving van inhuur voor het Informatiebeleidsplan van investering naar exploitatie en extra capaciteit die is toegekend vanuit het MJP. De stijging in opbrengsten bij P051 (dekking) overhead komt door de stijging in personeel. De werkzaamheden worden bij de prestaties verantwoord door het toekennen van uren maal tarief. De dekking wordt onder P051 verantwoord. HHNK-breed is het effect neutraal. De extra kosten zijn zichtbaar bij de personeelskosten.						
P063 Personeelslasten	85,0	90,5	105,4	-	-	-
P051 (dekking) overhead	-121,9	-134,2	-150,1	-	-	-
P054 Onvoorzien Bestuur en organisatie	-	0,1	0,2	-	-	-
Afronding	-0,1	-	-0,1	-	-	
Subtotaal	34,3	35,5	39,2	**2,1**	**4,3**	2,1
Waterschapsbelasting	-241,4	-248,1	-274,0	-	-	-
Algemene reserves	-14,5	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserves	3,1	-36,4	-26,5	-	-	-
Afronding	0,1	-0,1	-0,1	-	-	-
Totaal	**-218,4**	**-249,1**	**-261,4**	**2,1**	**4,3**	**2,1**

8.3 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen *(bedragen x € 1 miljoen)*	**2025**	**2026**	**2027**
Exploitatie	57,4	61,6	64,3
Investeringen	1,3	1,1	1,3

Het verschil tussen 2024 en 2025 bedraagt € 18,2 miljoen. In 2025 zijn geen opbrengsten uit dividend of rente vanuit schatkistbankieren opgenomen en wel in 2024. Dit verklaart € 8,1 miljoen. Daarnaast nemen de personeelskosten toe door loonsomstijging en als gevolg van bestuursbesluiten.

8.4 Risico's Bestuur en organisatie

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg van € 1 miljoen en hoger opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	De werkelijke netto-belastingopbrengst is meer dan 2% lager dan begroot of meer dan 1% lager t.o.v. de prognose bij de rapportage over de eerste 8 maanden.	6	€ 5.000.000	1. Jaarlijkse analyse op trends; ontwikkeling maatstaven. 2. 7 x per jaar analyse (begroot-werkelijk) en prognose. 3. Externe bronnenbenadering in jaarrekeningcyclus. 4. Administratieve organisatie / interne beheersing op orde gebracht. Monitoren van uitvoering controles. 5. 7 x per jaar wordt aansluiting tussen belastingsysteem en financieel systeem gemaakt. 6. Procesbeschrijvingen worden periodiek geactualiseerd. 7. Monitoring van de verwerking van de gegevens uit de bronadministraties. 8. Ondanks de geopolitieke ontwikkelingen en inflatie merken we nog geen veranderingen in de ontvangsten van de waterschapsbelastingen. We volgen het verloop van kwijtschelding nauwgezet.
Ongewijzigd	Een of meerdere erfpachters willen aanspraak maken op een schikkingsregeling.	2	€ 2.000.000	1. De betwiste voorwaarden worden in goed overleg met de erfpachter bijgesteld en verrekend.

9. Thema's Waterplan 2022-2027

We zien dat de wateropgave steeds groter wordt. Daarom ontwikkelen we door op goed beheer en bereiden ons voor op de klimaatverandering. In dit hoofdstuk omschrijven we een selectie van de ontwikkelingen binnen de vijf thema's uit het Waterplan 2022-2027. Deze vijf thema's zijn: Ruimtelijke adaptatie, Omgevingswet, Duurzaamheid, Biodiversiteit en Datagedreven werken.

Ruimtelijke adaptie
In het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is afgesproken dat overheden ervoor zorgen dat ontwrichting van infrastructuur en maatschappij zoveel mogelijk wordt voorkomen door vitale en kwetsbare functies beter bestand te maken tegen de gevolgen van overstromingen, wateroverlast, hitte en droogte. Als waterschappen staan we aan de lat voor de functies afvalwater en het watersysteem. We hebben we belangrijkste risico's in beeld en verankeren de aanpak hiervan in ons assetmanagement, nieuwbouw en vervanging van objecten.

Nieuwbouw en herstructurering vormt de motor van vernieuwing en de biedt de gelegenheid om toe te werken naar een klimaatbestendige leefomgeving. Het landelijke uitgangspunt 'water en bodem sturend' versterkt dit. In het licht van de verstedelijkingsopgave zien wij voor ons gebied een grote uitdaging. De binnenstedelijke druk neemt toe en de ruimte voor water staat onder druk. Vanuit ruimtelijke adaptatie werken we 'water en bodem sturend' met gemeenten op lokaal niveau uit. We zoeken proactief de verbinding om vroegtijdig mee te denken over niet alleen de locatie, maar ook over de wijze waarop klimaatbestendig ontwikkeld kan worden.

Op basis van de uitvoeringsagenda's ruimtelijke adaptatie zijn de gemeenten gestart met de eerste maatregelen om de leefomgeving klimaatbestendiger te maken. Met de Subsidieverordening Klimaat Actief Noorderkwartier versnellen en dragen we financieel bij aan fysieke maatregelen die de uitvoering van onze kerntaken versterken.

Omgevingswet
De Omgevingswet treedt per 1 januari 2024 in werking. Alle benodigde kerninstrumenten zijn vastgesteld. De komende jaren doen we steeds meer ervaring op met participatie en met samenwerking met medeoverheden. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet heeft basis functionaliteiten die vanuit de Rijksoverheid verder worden ontwikkeld en is gereed.

Duurzaamheid
In 2024 werken we verder aan de doelstellingen uit het Klimaat- en energieprogramma om met de eigen bedrijfsvoering geen CO2 meer uit te stoten en net zoveel energie op te wekken als dat we verbruiken. Belangrijke mijlpalen daarin zijn het sluiten van de slibdrooginstallatie in Beverwijk en het realiseren van zonne-energie, biogas en windenergie. Ook worden verdergaande maatregelen genomen om ons energieverbruik verlagen. Voor de transitie naar een circulair waterschap wordt in 2024 verder bepaald hoe wij onze impact op het milieu kunnen verlagen door anders te bouwen. Denk daarbij aan andere bouwmaterialen, modulair bouwen en hergebruik van bestaande componenten.

Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO)
In onze visie op MVO zijn de maatschappij (*people*), milieu (*planet*) en economie (*prosperity*) de vertrekpunten voor samenwerking met de omgeving. De ambitie is om onze prestaties op het gebied van MVO en duurzaamheid meetbaar en inzichtelijk te maken. We zoeken daarom aansluiting bij bestaande rapportagemodellen.

Duurzame energieopwekking en terugwinning van grondstoffen
Voor de opwek van energie zetten we in op een mix van zon, biogas en wind. De geplande zonnepanelen uit het KEP zijn bijna allemaal geplaatst, alleen bij rwzi Den Helder worden in 2024

nog panelen geplaatst. Opgewekt biogas van rwzi Zaandam-Oost en rwzi Den Helder gaat benut worden voor het produceren van groen gas (in plaats van voor elektriciteit en warmte). In 2024 wordt dat voorbereid. Windenergie als bron is in 2023 toegevoegd door overname van de turbines bij de Helsdeur. In 2024 onderzoeken we de mogelijkheid voor bredere inzet van windenergie bij een rwzi. Hiervoor wordt een bestuursvoorstel opgesteld. We blijven inzetten op het terugwinnen van grondstoffen zoals struviet bij rwzi Den Helder en rwzi Beverwijk en cellulose bij rwzi Beemster.
Het klimaat- en energieprogramma loopt tot en met 2025. In 2024 bereiden we een nieuw programma voor.

Energie HHNK		
Elektriciteit	**2023**	**2024**
	Begroting	*Begroting*
Inkoop Totaal (MWh)	**56.482**	**56.792**
Waterketen	*33.859*	*34.670*
Watersystemen	*20.500*	*20.000*
Gebouwbeheer	*1.818*	*1.818*
Wegen	*305*	*305*
Totaal Opwek (MWh)	**60.645**	**61.460**
Waterketen SDI	*34.195*	*34.195*
Waterketen WKK	*4.080*	*4.080*
Waterketen Zon	*21.825*	*19.775*
Watersystemen Wind	*-*	*2.864*
Gebouwbeheer Zon	*545*	*545*
Totaal Teruglevering (MWh)	**-35.672**	**-36.372**
Waterketen SDI	*-19.112*	*-19.111*
Waterketen Zon	*-16.315*	*-14.152*
Watersystemen Wind	*-*	*-2.864*
Gebouwbeheer Zon	*-245*	*-245*
Verbruik Totaal (MWh)	**81.456**	**81.879**
Waterketen	*58.533*	*59.457*
Watersystemen	*20.500*	*20.000*
Gebouwbeheer	*2.118*	*2.118*
Wegen	*305*	*305*
Kosten inkoop Elektriciteit	**€ 23.215.512**	**€ 18.788.841**
*Gemiddeld tarief per MWh**	*€ 411,03*	*€ 330,84*
Opbrengsten Teruglevering**	**€ -9.987.772**	**€ -3.819.423**
Gas	**2023**	**2024**
Totaal Inkoop Aardgas (m^3x1.000)	**14.103**	**14.833**
Waterketen SDI	*13.770*	*14.500*
Gebouwen	*333*	*333*
Kosten inkoop Gas	**€ 20.646.610**	**€ 13.014.564**
*Gemiddeld tarief per 1.000 m3**	*€ 1.463,99*	*€ 877,41*
Groen Gas verkocht (m^3x1.000)	**-900**	**-900**
Opbrengst verkocht Gas	**€ -305.000**	**€ -787.652**
Netto energiekosten	**€ 33.569.350**	**€ 27.196.331**

* Inclusief netbeheerkosten, trafohuur, meetdiensten en VPB
** Inclusief opbrengsten SDE subsidie

Figuur 1.1 Duurzame energieopwekking en terugwinning grondstoffen

Disclaimer energie: De huidige energiemarkt is extreem volatiel. Omdat de teruglevering van elektriciteit wordt afgerekend tegen gemiddelde marktprijzen is het maken van prognoses erg lastig. Met bovenstaande tabel is getracht een zo realistisch mogelijke prognose af te geven. We volgen de ontwikkelingen op de voet in het energieteam, indien nodig zal het bestuur geïnformeerd worden over lopende ontwikkelingen. De SDI blijft ook in 2024 nog volledig in gebruik.

Toelichting op figuur 1.1:
De begroting van 2024 laat ten opzichte van 2023 geen grote veranderingen zien in de verbruik- en opwekcijfers. Nieuw in de begroting is de opwerk van elektriciteit uit wind door de 2 windturbines die zijn aangekocht in 2023 en de verwachte ingebruikname van de nieuwe groen gas-installatie van de rwzi Beverwijk per medio 2024, waardoor de gasopbrengsten significant hoger kunnen zijn.

Financieel gezien zijn er wel veranderingen te zien. De inkoopprijzen voor elektriciteit en gas zijn lager doordat de marktprijzen weer zijn gedaald en doordat we eerder hebben kunnen inkopen voor 2024.
De opbrengsten uit teruglevering van elektriciteit zijn ook lager. Ook hiervoor geldt dat de marktprijzen gedaald zijn en de opbrengsten daarom ook lager zijn. De gasopbrengsten zijn hoger begroot vanwege de ingebruikname van een nieuwe groen gasinstallatie.

Terugwinning	**2023**	**2024**
	Begroting	*Begroting*
Biogas (totale opwek x1.000 m³)	**4.150**	**4.150**
Omgezet naar Groen Gas	*1.320*	*1.320*
Gebruikt in WKK	*2.570*	*2.570*
Gebruikt voor CV	*135*	*135*
Afgefakkeld / verlies	*125*	*125*
Overige stromen		
Slibgranulaat (ton)	*19.500*	*19.500*
Herwonnen grondstoffen		
Struviet (ton)	*150*	*150*
Cellulose (ton)	*1.950*	*1.950*

De productie van biogas/groen gas en de terugwinning van overige grondstoffen laten geen wijzigingen zien ten opzichte van voorgaande prognoses. Met de geplande bouw van groen gas-installaties op rwzi Den Helder en Zaandam-Oost en het voornemen om extra gistingscapaciteit te realiseren, zal dit na 2024 wel veranderen. Meer informatie over het terugwinnen van grondstoffen is te vinden in effect Schoon water, prestatie P70.

Biodiversiteit
We dragen bij aan een rijke biodiversiteit en een toekomstbestendige leefomgeving in ons beheergebied. Dit staat verwoord in de Visie op Biodiversiteit en de uitvoeringsagenda biodiversiteit. We verkennen met de provincie de mogelijkheden om de groenblauwe dooradering te versterken. Dit doen we bijvoorbeeld door waar mogelijk onze waterbergingen natuurvriendelijk te beheren, waarmee we habitat ontwikkelen en deze gebieden doen daarmee ook dienst als leefgebied. Ook kunnen onze dijken en watergangen fungeren als natuurverbindingszones. Zo versterken we verbindingen tussen natuurgebieden en zorgen we voor extra leefgebied voor verschillende soorten flora en fauna. Dit draagt bij aan een toename van de biodiversiteit.

We sluiten aan bij lopende projecten gerelateerd aan natuurontwikkeling en bestaande verbindingszones. Specifiek zetten we in op de Noordkop, waarbij we drie verbindingszones aangewezen hebben, waarbij we het beheer van de kering en het aanliggende water zo natuurvriendelijk mogelijk willen inrichten. Hiertoe doen we op verschillende locaties nulmetingen op de keringen om inzicht te krijgen naar de hoeveelheid bloemen, kruiden, vlinders en insecten. Dit sluit aan bij de waterkwaliteitsdoelen. In het water gaat het om maatregelen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) zoals natuurvriendelijke oevers (NVO) en vismigratie. Zo wordt bijvoorbeeld samengewerkt met dierenpark Hoenderdaell om daar een groot oppervlak NVO aan te leggen met vispaaiplaatsen. Bij de keringen gaat het om een natuurvriendelijkere maaimethode. We zetten ons eigen maaibeheer steeds verder om naar natuurtechnisch beheer. Daarnaast worden de

mogelijkheden van gefaseerd maaien verkend. Dit is al erg succesvol op de Hondsbossche Zeewering.

Met de proefzuivering Ge(O)zond Water verwijderen we organische microverontreinigingen uit het rwzi effluent van Wervershoof. Daarnaast bepalen we met omgevingsscans bij onze rwzi's waar we welke maatregelen het beste kunnen nemen voor de waterkwaliteitsdoelen. We optimaliseren het ecologisch beheer van onze *assets* door op rwzi terreinen en rioolgemaalterreinen ecologisch te beheren. Dit gebeurt middels het inzaaien van bloemen- en kruidenmengsels wat goed is voor insecten en bijen.

Versterken van biodiversiteit maakt integraal onderdeel uit van de maatschappelijke effecten Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon Water en Gezond water. Bij die effecten is aanvullende informatie te vinden over de inzet op biodiversiteit.

Datagedreven werken
In het Informatiebeleidsplan 2022-2025 zijn onze ambities op het gebied van datagedreven werken uitgewerkt. We werken aan oplossingen waarbij we op basis van de informatie uit data efficiënter en doelmatiger kunnen werken. We blijven volop inzetten om de basis op orde te houden, dat wil zeggen de architectuur, de infrastructuur en de beheerfuncties. Verder werken we aan een organisatiestructuur om invulling te geven aan de veelheid aan digitale wetgeving, verordeningen en richtlijnen die op ons afkomt. Deze veranderingen noemen we *digital decade* en gaat veel van ons vragen en onderstreept het belang van een goede basis.

Daarnaast werken we aan diverse projecten om de organisatie in staat te stellen meer datagedreven te werken, waaronder:
- Continu Inzicht in onze waterkeringen
- Voortzetting pilot met netwerk voor meetdata (grondwaterpeil, waterpeil, motortrillingen)
- Data architectuur voor Richtlijn Stedelijk Afvalwater
- *Realtime* Waterbeeld voor o.a. CING en peilbeheer
- In gebruik name Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)
- Digitale schouw via satelliet- en/of luchtbeelden
- Bouw Informatie Model voor grote nieuwbouwprojecten

10. Bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk gaan wij nader in op ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.

Personeelsbeleid
We werken gebieds- en opgavegericht en we zien dat de opgaves groter worden en er steeds meer wordt gevraagd van ons. Nieuwe wet- en regelgeving zorgen dat de huidige bezetting onder forse druk staat. Meer met minder was al geen optie, maar meer met hetzelfde is dat ook niet. We werken met een SPP om de effecten op zowel de kwaliteit als kwantiteit van personeel van huidige en toekomstige taken weer te geven en integraal op te lossen. Toekomstige nieuwe taken zullen eerst vastgesteld worden in een MJP om integrale afweging mogelijk te maken. Bijkomende taken vragen extra formatie en daarmee extra budget; dit heeft mogelijk invloed op de totale personeelsbegroting.

De toenemende werkdruk, de naweeën van de coronaperiode, gepaard met de economische situatie veroorzaakt door de oorlog in de Oekraïne zorgen voor een snel veranderende, complexe en onzekere werk- en leefsituatie en verhoogde psychosociale arbeidsbelasting. We zetten daarom versterkt in op economische, sociale, psychologische en fysiologische ondersteuning. De kern van het beleid blijft het realiseren van een goede productiviteit en *output* aan de ene kant en duurzame inzetbaarheid aan de andere kant. We bieden blijvende aandacht, tijd en ruimte voor vitaliteit, duurzaamheid en kennisoverdracht. De HHNK Academie ontwikkelt in StudyTube eigen leer- en ontwikkelprogramma's voor kwalitatief leiderschap en de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Zij ondersteunt de medewerkers in het vinden van de juiste leerinterventies, passend bij hun ontwikkelwensen. Sinds 2023 organiseren we de maand van duurzaam werken met belangrijke thema's als werk-privébalans, vitaliteit en ontwikkeling om zo nog meer aandacht te geven aan dit onderwerp.

De oorlog in Oekraïne en de coronacrisis hebben ook positieve effecten gehad. We werken meer thuis, kunnen zorgtaken combineren, werken efficiënter en zijn als gevolg daarvan duurzaam inzetbaarder. Het kantoor wordt gebruikt om te ontmoeten, effectiever te vergaderen en aandacht voor elkaar te hebben. De schaarste van middelen zorgt voor een nog groenere kijk op zaken; de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen proberen we terug te dringen door onder meer duurzaam vervoer te stimuleren.

De krapte op de arbeidsmarkt is landelijk zichtbaar en voelbaar. Er zijn tekorten in het onderwijs, de kinderopvang, de zorg, techniek, ICT, etc. Dit tekort wordt veroorzaakt door een combinatie van verschillende factoren; vergrijzing, toename in deeltijdwerk, impopulariteit van bepaald werk, etc. Hoewel deze tekorten op de korte termijn wat af kunnen nemen, blijven zij naar verwachting op de langere termijn voelbaar. De beroepsbevolking zal naar verwachting vanaf 2025 gelijk blijven of zelfs afnemen. Deze situatie is direct van invloed op HHNK. Functies en vakgebieden waar een (blijvend) tekort in is, zijn voor HHNK essentieel bij de grote (klimaat)transities waar we als organisatie voor staan. We hebben te maken met veel verschillende technisch inhoudelijke vakgebieden die specifieke kennis vereisen. We stellen ons hierop in en werken aan tijdige maatregelen voor dreigende personeelstekorten. Zo investeren we blijvend in participatiemedewerkers, zijinstromers, stagiairs en trainees en onderzoeken we de inzet van statushouders. Verder kijken we naar de ontwikkeling van een gezamenlijk opleidingsinstituut met andere bedrijven in de regio. We gaan verder met het positioneren van ons waterschap als een aantrekkelijke organisatie waar voldoende ruimte en aandacht is voor diversiteit en inclusie. Daarbij blijven we kijken naar manieren om medewerkers te binden en boeien, door ze een goed perspectief, mogelijkheid tot zelfontplooiing en een veilige en flexibele werkomgeving te bieden.

Fysieke, sociale en informatieveiligheid
We blijven werken aan een fysiek, informatie én sociaal veilig HHNK voor en door iedereen. We gaan verder op basis van de uitkomsten van de veiligheidscultuurmeting die in 2023 is uitgevoerd met als doel om te groeien naar trede 4 op de veiligheidscultuurladder. Om de veiligheid naar een hoger plan te tillen is leiderschap, toezicht en ondersteuning nodig. Daarnaast geeft het binnen HHNK uitgerolde hein-programma handvatten om het gesprek te voeren over veilig werken en het bewustzijn over veilig werken en ieders eigen rol daarin. Zowel op medewerkers als leidinggevenden niveau. Dit programma draagt bij aan een veiligheidscultuur waarin aanspreken en feedback kunnen en willen ontvangen de norm is. Een vastgestelde systeem risico-inventarisatie en -evaluatie voor heel HHNK wordt de kapstok om alle risico's in kaart te brengen met bijbehorende maatregelen en plan van aanpak.

De samenwerking tussen informatiebeveiliging en privacy wordt verder versterkt door het beschrijven van de processen, het opstellen en vaststellen van beleid en integraal overleg.

Inkoop en aanbesteding
Het in 2022 gestarte Programma Rechtmatige Inkopende Organisatie (PRIO!) heeft in 2024 de activiteiten afgerond en overgedragen aan de staande organisatie. Ten aanzien van de rechtmatigheid is verbetering behaald, door een adequate organisatie inrichting, doorontwikkeling van de Inkoopkalender, spendanalyse, een nieuw contractmanagement systeem, verbeterde processen, adequate kennisdeling en -borging beter worden bijgestuurd. In het streven naar duurzaam inkopen wordt uitvoering gegeven aan het Manifest "Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen" en de "Strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap waterschappen 2021-2030".

Huisvesting en materieel
Het project hybride werken is in 2023 voltooid. In 2024 evalueren we de inrichting en optimaliseren daar waar nodig.

In 2023 zijn we gestart met het versneld vervangen van ons verouderde wagenpark, waarbij de balans tussen elektrische en niet-elektrische auto's verandert. We zetten hierbij in op 100% emissieloos rijden. Elektrisch rijden omvat niet alleen het vervangen van de auto's, maar ook het verbeteren en uitbreiden van de laadinfrastructuur. Ook is een transitie van een eigen beheermodel naar een leaseconstructie in voorbereiding, om de kosten van de vernieuwing beter te kunnen spreiden. De financiële gevolgen daarvan worden momenteel in kaart gebracht door een adviesbureau. In 2024 willen we de aanbesteding voor een leasecontract voltooid hebben. Voor groot materieel en 'specials' waarbij elektrisch rijden nog geen werkend alternatief is, houden we voor nu vast aan het tanken van de duurzame diesel HVO100.

We hebben het meerjarenonderhoudsplan voor vastgoed voltooid, waardoor we op basis van veiligheid en duurzaamheid vijf jaar vooruit kunnen kijken. De focus ligt in 2024 op het verder verduurzamen van onze gebouwen (isolatie, zonnepanelen, van het gas af). Het vervangen van het dak van het Noorderpolderhuis is doorgeschoven naar 2024 vanwege de benodigde flora en fauna onderzoeken. Het grootschalig onderhoud aan het gebouw van stichting Waterproef in Edam loopt door in de vorm van het aanpassen van het luchtbehandelingssysteem en het vervangen van de dakbedekking.
In 2024 voeren we ook maatregelen door in onze gebouwen in het kader van de fysieke toegangsbeveiliging, waaronder het vervangen van het toegangspassensysteem.

Omgevingswet
Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De werkzaamheden voor de implementatie worden niet stopgezet maar gaan over van het programma naar de taakafdelingen en Vergunningen, Handhaving, Inkoop, Juridische zaken & Grondzaken.

Vergunningen, toezicht en handhaving
Voor vergunningen waterkwaliteit zien wij extra taken op ons afkomen. Daarnaast zien we extra taken op het gebied van toezicht en handhaving voor de volgende thema's: grondwater, grondwateronttrekkingen, verticale drainage, indirecte lozingen, zeer zorgwekkende stoffen, meerjarenprogramma met omgevingsdiensten, aanvullend toezicht in verband met komst Omgevingswet, KRW, peilbeheer, afvalwater buitengebied. Naast de extra taken zien we een toename in complexiteit, dit betreft zowel complexere wet- en regelgeving als ook complexiteit van het uitvoering geven aan samenwerking in de publieke sector.

Stikstofbeleid
De consequenties van de stikstofregelgeving en jurisprudentie worden per project in beeld gebracht. Afhankelijk van de uitkomsten wordt er nagedacht over een specifieke aanpak.

Duurzaamheid
In 2024 werken we verder aan de doelstellingen uit het Klimaat- en energieprogramma om met de eigen bedrijfsvoering geen CO_2 meer uit te stoten en evenveel energie op te wekken als dat we verbruiken. Belangrijke mijlpalen daarin zijn het sluiten van de slibdrooginstallatie in Beverwijk en het realiseren van zonne-energie, biogas en windenergie. Ook zal er meer aandacht zijn voor maatregelen die ons verbruik aan energie verlagen, waardoor we ook op energiekosten kunnen besparen.
Voor de transitie naar een circulair waterschap wordt in 2024 verder bepaald hoe wij onze impact op het milieu kunnen verlagen door anders te bouwen. Denk daarbij aan andere bouwmaterialen, modulair bouwen en hergebruik van bestaande componenten.

Wet open overheid
In 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De wet kent drie belangrijke pijlers:
1. een actieve openbaarmakingsplicht voor elf categorieën documenten;
2. een inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten; en
3. de passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek).

De implementatie van de Wet open overheid is een meerjarig traject waar de Rijksoverheid meerjarig geld voor beschikbaar stelt. Voor de implementatie binnen HHNK is in 2022 een programma opgestart. Dit vraagt veel van de organisatie zowel qua druk als inzet.
De kosten van de implementatie zijn voor de jaren 2024-2027 begroot op € 0,25 miljoen per jaar. Deze kosten bestaan uit de inzet van een programmamanager, het verrichten van juridisch- en ICT onderzoek, het realiseren van benodigde systeemaanpassingen en de aanstelling van een Woo-contactpersoon. De personeelskosten van de leden van het programmateam zijn hierbij buiten beschouwing gelaten, omdat deze zijn begroot in de algemene personele begroting. Vanuit de Rijksoverheid wordt in 2024 € 0,262 miljoen beschikbaar gesteld.

Hieronder wordt per deelonderwerp aangegeven welke acties dit jaar worden ondernomen ten behoeve van de implementatie van de Woo, deze zijn gebaseerd op de minimale verplichting van de Woo.

Actieve openbaarmakingsplicht
De actieve openbaarmakingsplicht wordt gefaseerd ingevoerd. Dit jaar worden de op dat moment verplichte categorieën documenten actief openbaar gemaakt. Per categorie gaan wij na of er aanverwante documenten zijn die niet direct tot de verplichte categorie behoren, maar waarvan het wel nuttig is als zij openbaar worden gemaakt. Deze documenten worden op dat moment ook actief openbaar gemaakt.

Het initiatief om te komen tot een nationaal publicatieplatform, het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI), is beëindigd. In plaats daarvan dienen decentrale overheden informatie nu op een eigen platform openbaar te maken. Vanuit het Rijk wordt een Woo-index site opgezet, waarop links naar deze platformen worden opgenomen.

Wij hebben in 2023 een eigen platform gebouwd, waarop ook in 2024 informatie openbaar wordt gemaakt. Waar mogelijk, realiseren wij in 2024 systeemaanpassingen om het openbaar maken van informatie op dit platform zoveel als mogelijk te automatiseren.

Passieve openbaarmakingsplicht en Woo-contactpersoon
Voor de passieve openbaarmaking hebben wij in 2023 een nieuw werkproces ingericht. In 2024 voeren wij verdere verbeteringen in dit werkproces door, waardoor verzoeken steeds efficiënter afgehandeld kunnen worden. Hiermee samenhangend, hebben wij een Woo-contactpersoon in dienst. De Woo-contactpersoon helpt mensen en bedrijven bij vragen over informatie en coördineert de afhandeling van Woo-verzoeken.

Verbetering informatiehuishouding
We werken continu aan het verbeteren van de informatiehuishouding, waarbij ons Informatiebeleidsplan 2022-2025 datagedreven werken de leidraad vormt. In 2024 nemen we het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in gebruik en bereiden we ons voor op implementatie van nieuwe digitale wetgeving zoals de Network and Information Security directive (NIS2), opvolger van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). We leveren een voorziening op om grote databestanden duurzaam op te slaan, goed vindbaar en herbruikbaar te maken. We blijven verbeteringen doorvoeren om slimmer digitaal samen te werken, zoals de migratie naar SharePoint online en integratie met Microsoft Teams. Om deze veranderingen goed te begeleiden in de organisatie, geven we extra aandacht aan het functioneel beheer en werken we met een adoptieplan. Voor een goede informatiehuishouding zijn het databeheer en de datakwaliteit van groot belang, daarom gaan we in 2024 verder invulling geven aan de data governance rollen.

Overige activiteiten
Om medewerkers bewust te maken van de Wet open overheid, doorlopen wij een bewustwordingstraject. Met behulp van onder meer themabijeenkomsten worden medewerkers bewust gemaakt van de strekking en de inhoud van de wet.

11. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten
We krijgen een eenmalige bijdrage van uittredende gemeente van € 5,7 miljoen voor de overdracht van wegen.

We verwachten van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) een dividenduitkering te ontvangen van € 4,0 miljoen.

We ontvangen renteopbrengsten als vergoeding voor het geld dat we hebben uitgezet in ’s Rijks schatkist. We zijn uitgegaan van € 5,1 miljoen aan opbrengsten.

Incidentele lasten
Vanwege de overdracht van wegen zijn de afschrijvingskosten € 5,7 miljoen hoger.

12. Kostentoerekening

Renteomslag
We passen geen directe financiering toe. Er is dus geen koppeling van een lening aan een investering. Daarom hanteren we voor de berekening van de kapitaallasten een algemeen rentepercentage, de zogenaamde omslagrente.

Onze rentekosten bestaan uit:
- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van geldleningen;
- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van rekening-courant.

Met behulp van een omslagrentepercentage worden de rentelasten 'omgeslagen' over alle investeringen. De onderstaande tabel toont het berekende percentage. In 2024 gaan we uit van een omslagrente van 1,35% (2023: 1,55%).

Renteomslag *(bedragen x € 1 Miljoen)*	**2023**	**2024**
Rentelasten langlopende geldleningen	5,7	5,2
Rentelasten rekening-courant	-	-
Totaal rentelasten	*5,7*	*5,2*
Netto rentelast	**5,7**	**5,2**
Totale boekwaarde investeringen	**367**	**385**
Omslagrente (netto rentelast/ investeringen)	**1,55%**	**1,35%**

Kostentoerekening
Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen. Om ervoor te zorgen dat we de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk verdelen over de producten hanteren we de volgende systematiek van kostentoerekening:
- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben verantwoorden we direct op het betreffende product.
- Kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben verzamelen we in eerste instantie op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren maal tarief) toe aan de producten.
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product.
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

13. Waterschapsbelastingen

We heffen vier soorten waterschapsbelasting, namelijk watersysteemheffing, wegenheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing. De watersysteemheffing en de verontreinigingsheffing worden geheven voor de kosten verbonden aan het watersysteembeheer. De wegenheffing is ter bekostiging van het wegenbeheer in een deel van ons gebied. Met de zuiveringsheffing dekken we de kosten verbonden aan het zuiveringsbeheer.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door de inwoners (per woonruimte) en de eigenaren van gebouwen, ongebouwde grond en natuur. Bij de watersysteemheffing is onder meer de inwonerdichtheid bepalend voor het aandeel dat inwoners in de kosten dragen. Voor de wegenheffing bepalen de kosten van de doorgaande wegen het door inwoners op te brengen aandeel. Bij beide heffingen dragen eigenaren het resterende deel. De economische waarde van gebouwen, ongebouwde grond en natuur is de indicator van het belang dat zij bij de taakuitoefening van het waterschap hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven op basis van vervuilingseenheden (ve) volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

De tarieven en belastingprofielen in de begroting 2024 zijn onder andere gebaseerd op de waardering onroerende zaken (WOZ)-waardeontwikkeling die gemeenten in april 2023 hadden verwacht. In oktober 2023 voert de Waarderingskamer opnieuw een inventarisatie uit onder gemeenten. Mocht uit deze inventarisatie blijken dat de verwachting is dat de WOZ-waarden harder stijgen dan eerder verwacht, dan zullen de tarieven op basis hiervan ten opzichte van de begroting 2024 naar beneden worden bijgesteld. Hiermee voorkomen we dat inwoners en bedrijven meer belasting betalen dan noodzakelijk. In december stelt uw college de definitieve tarieven vast in de heffingsverordeningen.

Correctieposten
Bij de berekening van de belastingtarieven wordt rekening gehouden met verminderingen. Dit is een verlaging van het aanslagbedrag omdat bijvoorbeeld de waarde of het aantal ve niet juist is vastgesteld. Vervolgens worden de correctieposten 'kwijtschelding' en 'oninbaar' toegepast. Hieronder volgt de uitleg van deze termen.

Kwijtschelding
Wanneer een belastingschuldige niet in staat is de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijtschelding aanvragen. We verwachten mogelijk meer kwijtscheldingsaanvragen door de onzekerheden in de economie. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor aanslagen waterschapsbelasting die betrekking hebben op de woonruimte die de aanvrager zelf bewoont. De digitalisering verlicht zowel voor de aanvrager als voor ons de administratieve lasten. Bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken werken wij samen met 17 gemeenten in ons beheergebied.

Oninbaar
Wij treffen alle mogelijke maatregelen om een aanslag betaald te krijgen. Soms is dit niet mogelijk, bijvoorbeeld bij een faillissement of overlijden. Als de deurwaarder concludeert dat op geen enkele wijze meer een betaling te verwachten valt, neemt de ambtenaar belast met de invordering een besluit waarmee we de pogingen staken een nog openstaande aanslag in te vorderen.

Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven 2024 is zichtbaar gemaakt in onderstaande tabel. De belastingopbrengst per categorie kunnen door afrondingen in beperkte mate afwijken van de begrote opbrengsten.

Categorie	Belasting-eenheid	Tariefdif-ferentiatie*	Netto draagvlak 2023**	Tarief 2023 (€) **	Bruto draagvlak 2024**	Correctie-posten	Netto draagvlak 2024**	Tarief 2024 (€) **	Belastingopbrengst *(bedragen x € 1.000)*
Watersysteemheffing									
Gebouwd	WOZ-waarde	-	220.466.776.001	0,03435%	247.329.654.000	-74.198.896	247.255.455.104	0,03340%	82.583
Gebouwd buitendijks	WOZ-waarde	-75%	1.019.398.050	0,00859%	1.130.621.000	-84.799	1.130.536.203	0,00835%	94
Ingezetenen	woonruimte	-	485.390	112,85	518.600	-23.804	494.796	120,74	59.742
Ongebouwd	hectare	-	118.453	120,89	118.000	-35	117.965	132,11	15.584
Ongebouwd wegen	hectare	+287%	6.340	467,84	6.400	-7	6.393	511,27	3.271
Ongebouwd buitendijks	hectare	-75%	255	30,22	255	-	255	33,03	8
Ongebouwd wegen buitendijks	hectare	+212%	65	377,18	65	-	65	412,18	27
Natuurterrein	hectare	-	26.349	5,62	26.500	-8	26.492	6,10	162
Afronding									*1*
Totaal Watersysteemheffing									**161.472**
Zuiveringsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	ve	-	1.496.475	62,12	1.544.000	-46.138	1.497.862	69,82	**104.581**
Verontreinigingsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	ve	-	12.532	62,12	23.800	-98	23.702	69,82	**1.655**
Wegenheffing									
Gebouwd	WOZ-waarde	-	34.683.547.030	0,00812%	38.719.447.000	-11.615.834	38.707.831.166	0,00728%	2.818
Ingezetenen	woonruimte	-	75.135	37,38	76.400	-3.453	72.947	38,50	2.808
Ongebouwd	hectare	-	17.793	39,90	17.700	-5	17.695	40,12	710
Natuurterrein	hectare	-	3.639	1,75	3.700	-1	3.699	1,72	6
Afronding									*1*
Totaal Wegenheffing									**6.343**
Afronding									*-1*
Totale belastingopbrengst									**274.050**

* De tariefdifferentiatie zoals vastgelegd in de Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer HHNK 2020.
** Het getoonde draagvlak is exclusief de tariefdifferentiatie, in de tarieven is de tariefdifferentiatie toegepast.

Belastingprofielen
Bij onderstaande voorbeeldprofielen geeft de belastingdruk het volgende beeld:

Voorbeeldprofielen *(bedragen x € 1)*	Exclusief de wegentaak			Inclusief de wegentaak		
	Aanslag-bedrag 2023	Aanslag-bedrag 2024	Verande-ring in %	Aanslag-bedrag 2023	Aanslag-bedrag 2024	Verande-ring in %
Eenpersoonshuishouden	175	191	8,91%	212	229	7,87%
Meerpersoonshuishouden	299	330	10,36%	337	369	9,54%
Meerpersoonshuishouden met eigen woning (€ 286.933)	390	426	9,37%	458	485	5,90%
Meerpersoonshuishouden met eigen woning groot (€ 482.222)	451	491	8,92%	541	565	4,44%
Procesindustrie	99.810	110.322	10,53%	102.846	113.063	9,93%
Groothandel	1.649	1.704	3,37%	1.891	1.923	1,69%
Klein bedrijf	443	461	4,00%	504	516	2,35%
Agrarisch bedrijf (60 hectare)	7.868	8.555	8,74%	10.363	11.054	6,67%
Natuurgebied (1.000 hectare)	5.620	6.100	8,54%	7.370	7.820	6,11%

Stijgingen en dalingen in de profielen worden veroorzaakt door wijzigingen in belastingtarieven. Belastingtarieven kunnen wijzigen door een verandering in draagvlak (ve, WOZ-waarde et cetera) en een stijging of daling van de kosten die toegerekend worden aan de belastingtaak.

Verloop bestemmingsreserves
Het verwachte verloop van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie van de taken over 2024 is als volgt:

Bestemmingsreserves *(bedragen x € 1 miljoen)*	Stand 01-01-2024	Vermeerderingen 2024	Onttrekkingen 2024	Stand 31-12-2024
Watersysteembeheer	2,1	-	-10,1	-8,0
Zuiveringsbeheer	-1,2	-	-16,2	-17,5
Wegenbeheer	10,6	-	-0,2	10,4
Totaal	**11,4**	**-**	**26,5**	**-15,1**

In de mutatie is het (voorlopige) resultaat van de tweede concernrapportage 2023 niet verwerkt.

14. Weerstandscapaciteit en risicomanagement

De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte nodig is om substantiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekenend aan de hand van risicoanalyse. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve.

Begroting 2024
De risico's en berekeningen van de weerstandscapaciteit zijn conform de Kadernota Risicomanagement 2022 uitgevoerd.
De benodigde weerstandscapaciteit is berekend door het financieel gevolg te vermenigvuldigen door de kans dat een risico zich zal voordoen. Bij deze berekeningen zijn alle risico's meegenomen die een financieel gevolg hebben vanaf € 1 miljoen en die ineens ten laste van exploitatie kunnen komen. De som hiervan vormt de basis voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 9,5 miljoen. Dit is gelijk aan de jaarstukken 2022.

Risicomanagement
Periodiek actualiseren we de risico's en rapporteren we over risico's met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1,0 miljoen. Dit doen we per effect in hoofdstukken twee tot en met acht.

Weerstandscapaciteit en algemene reserve
In de Kadernota Risicomanagement 2022 hebben we een bandbreedte van de weerstandsratio tussen 1,4 en 2,0 vastgesteld. De weerstandscapaciteit wordt twee maal per jaar berekend, zowel bij de begroting als bij de jaarstukken. Op basis van de kadernota vindt een storting of onttrekking plaats bij resultaatbestemming van de jaarrekening.

$$\textbf{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit} = \text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \textit{minimaal 1,4 / maximaal 2,0}$$

De algemene reserve bedraagt € 15,6 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 9,5 miljoen. Dit komt uit op een ratio weerstandsvermogen van 1,7 en valt hierdoor binnen de eerder genoemde bandbreedte.

Risico's weerstandscapaciteit
De risico's die we in de effecten presenteren hebben een risico 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen. De tabel hieronder geeft een andere doorsnede, namelijk de risico's die invloed hebben op de weerstandscapaciteit.

nr	Risicogebeurtenis	Risico -score *	Max. Fin. Gevolg	Kans van optreden	Invloed op weerstand-capaciteit
1	De werkelijke netto-belastingopbrengst is meer dan 2% lager dan begroot of meer dan 1% lager t.o.v. de prognose bij de rapportage over de eerste 8 maanden.	6	€ 5 miljoen	50%	26,5%
2	Ontstaan van watervervuiling oppervlaktewater door grote calamiteiten.	4	€ 8,5 miljoen	25%	22,5%
3	Onvoldoende slibverwerkingscapaciteit (intern en/of extern).	9	€ 4 miljoen	50%	21,2%

nr	Risicogebeurtenis	Risico-score *	Max. Fin. Gevolg	Kans van optreden	Invloed op weerstand-capaciteit
4	Er breekt een kering door.	3	€ 10 miljoen	10%	10,6%
5	Onvoldoende granulaatverwerkingscapaciteit.	9	€ 1 miljoen	50%	5,3%
6	We behalen onze emissie-ambities niet.	4	€ 2 miljoen	25%	5,3%
7	Door langdurige droogte treedt zoutschade op aan gewassen en onherstelbare schade aan natuurgebieden. Agrariërs en natuurbeheerders claimen schadevergoeding bij HHNK.	2	€ 1,5 miljoen	25%	4,0%
8	Niet verkrijgen van of niet voldoen aan omgevingsvergunningen.	2	€ 1 miljoen	25%	2,6%
9	Een of meerdere erfpachters willen aanspraak maken op een schikkingsregeling.	2	€ 2 miljoen	10%	2,1%

* De risicoscore is de kans van optreden vermenigvuldigd met het gevolg.

15. Financiering

15.1 Treasury

Een groot deel van ons bezit financieren we met vreemd vermogen. Dit doen we door geld te lenen bij banken. Met treasury beheren we onze kasstromen: door voldoende middelen aan te trekken kunnen we aan al onze verplichtingen voldoen. We trekken middelen tegen zo laag mogelijke rentekosten aan, zoals de lening van € 651 miljoen tegen 0% rente in 2021, en houden de risico's binnen de afgesproken normen van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en ons treasurystatuut. Daarbij hebben we te maken met actuele rentestijgingen als gevolg van inflatie en geopolitieke ontwikkelingen.

Rentevisie
Voor 2024 hanteren we een omslagpercentage van 1,35% (begroting 2023: 1,55%). We hebben in 2021 tegen 0% een lening aangetrokken om de financieringsbehoefte tijdens de looptijd van het MJP 2022-2025 af te dekken. Daarom hoeven we in 2024 geen nieuwe lening aan te trekken of gebruik te maken van de rekening-courantkrediet.

Regelgeving
De regels voor het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Fido. Het doel hiervan is het bevorderen en in stand houden van solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden. De wet bevat twee instrumenten om deze doelstellingen te toetsen:

- De kasgeldlimiet beperkt het renterisico op korte financieringen. De grens geeft aan tot welk bedrag decentrale overheden activiteiten met korte middelen (<1 jaar) mogen financieren;
- De renterisiconorm beperkt het renterisico op lange financieringen (>1 jaar) door te streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. De som van de aflossingen en het leningenbedrag dat in aanmerking komt voor renteherziening mag de norm niet overschrijden.

	Wettelijke norm	Norm voor HHNK	Beheersmaatregel
Kasgeldlimiet	23% van het begrotingstotaal	23% x € 342,4 miljoen = € 78,8 miljoen	We maximaliseren het rekeningcourant-krediet bij de NWB op € 75 miljoen.
Renterisiconorm	30% van het begrotingstotaal	30% x € 342,4 miljoen = € 102,7 miljoen	Onze aflossingen bedragen in 2024 € 66,7 miljoen en we hebben geen leningen die in aanmerking komen voor renteherziening.

Risico's
Voor de beleidsvoornemens over financieel risicobeheer verwijzen we naar hoofdstuk 14. Hieronder staan de financiële risico's die een rol spelen bij het beheer van de liquiditeiten.

- *Renterisico:* het risico dat we in de toekomst geldleningen afsluiten tegen een hogere rente waardoor de jaarlijkse rentekosten stijgen. Dit risico is beheerst omdat we in 2021 een lening van € 651 miljoen tegen 0% rente hebben aangetrokken die gelijk is aan de toekomstige financieringsbehoefte.
- *Kredietrisico of debiteurenrisico*: het risico op waardedaling van de vorderingspositie door het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de wederpartij. Dit risico beheersen we door een strak invorderingsbeleid te voeren, met uiteindelijk inschakeling van deurwaarders. Voor de invordering van waterschapsbelastingen beschikken we over sterke rechtsmiddelen.
- *Liquiditeitenrisico:* het risico dat we over onvoldoende financiële middelen beschikken om aan de directe verplichtingen te voldoen. Dit risico is beheerst omdat we een lening hebben aantrokken gelijk aan de toekomstige financieringsbehoefte.
- *Valutarisico:* dit risico kan ontstaan bij handelen in verschillende valuta's. We lopen geen valutarisico, omdat we niet in verschillende valuta's handelen.

Liquiditeitsprognose
Voor het begrotingsjaar 2024 hebben we een liquiditeitsprognose opgesteld. Op kasbasis verwachten we € 551,2 miljoen aan uitgaven en € 372,1 miljoen aan inkomsten, per saldo € 179,1 miljoen. Het moment van uitbetalen door het Rijk van de HWBP-subsidies kent een onvoorspelbaar karakter en dit kan tot onverwachte kasstromen leiden gedurende het jaar.
Bij een positief rekening-courantsaldo zijn we verplicht om dit saldo te stallen in de 'schatkist' van de Nederlandse staat, het zogenaamde schatkistbankieren.

Kasstroomoverzicht 2024 *(bedragen x € 1 miljoen)*		
Resultaat	-	
Aanpassing voor:		
Afschrijvingen	39,1	
Onttrekking voorziening	-10,4	
Dotatie voorziening	13,1	
Mutatie eigen vermogen	-31,9	
Totaal aanpassing	9,9	
Mutatie werkkapitaal	-8,8	
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		**1,1**
Investeringen in (im)materiële vaste activa	-174,9	
Bijdragen in (im)materiële vaste activa	61,4	
Investeringen in financiële vaste activa	-	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		**-113,5**
Aflossing langlopende leningen	-66,7	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		**-66,7**
Mutatie geldmiddelen		**-179,1**

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie en het –beleid
Als zich kansen voordoen binnen de leningenportefeuille, benutten we deze door bijvoorbeeld een lening vervroegd af te lossen. We handelen hierbij binnen de ruimte die de wetgeving ons biedt.

15.2 EMU-saldo

In het Verdrag van Maastricht is een aantal afspraken gemaakt in het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU). Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (ook wel overheidstekort genoemd) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, is de Wet Hof vastgesteld. Hierin is bepaald dat de waterschappen 0,05% mogen bijdragen aan dit tekort. Voor ons bedraagt deze norm € 52,5 miljoen tekort. De berekening van ons EMU-saldo voor 2024 is weergegeven in onderstaande tabel.

EMU-saldo *(bedragen x € 1 miljoen)*	
EMU-exploitatieresultaat	**-31,9**
Vermeerderingen investeringen	-174,9
Investeringssubsidies en bijdragen van derden	121,5
Afschrijvingen	39,1
Invloed investeringen	**-14,3**
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	13,1
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-10,4

Invloed voorzieningen	**2,7**
Afronding	
EMU-saldo volgens begroting 2024	**-43,5**

Het EMU-exploitatieresultaat van € -31,9 miljoen is de mutatie in de reserves (€ 32,0 inclusief afronding) zoals weergegeven in paragraaf 18.1. De begrotingscijfers zijn lager dan de EMU-norm.

15.3 Schuldenpositie

Schuldpositie *(bedragen x € 1 miljoen)*	**Stand per**	**Mutaties in 2024**		**Stand per**	
	1 januari 2024	**Vermeerde-ringen**	**Aflossingen**	**31 december 2024**	**Rente-kosten 2024**
Onderhandse leningen van: - binnenlandse banken en overige financiële instellingen - af te sluiten leningen 2023	822,7	-	-66,7	755,9	5,2
Saldo rekening-courant (schuld) en schatkist (vordering)	-241,9	179,1	-	-62,8	-
Afronding	-	-	-	-	-
Totaal	580,8	179,1	-66,7	693,1	5,2

De totale schuldenpositie is op 31 december 2024 € 693,1 miljoen negatief. Dit bestaat uit langlopende leningen van € 755,9 miljoen negatief en een schatkist van € 62,8 miljoen positief. De rentekosten zijn € 5,2 miljoen en de reguliere aflossing is € 66,7 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 0,67%.
Het gemiddelde rentepercentage van 0,67% wijkt af van de omslagrente van 1,35%. Dit komt door het verschil in berekenen. De omslagrente wordt gebruikt om rentekosten toe te rekenen aan onze (im)materiële vaste activa als onderdeel van de kapitaallasten. De omslagrente berekenen we door de rentekosten te delen door de (im)materiële vaste activa.

De schuldenpositie mag in 2040 niet hoger zijn dan maximaal tweemaal de belastingopbrengst, zoals afgesproken in het MJP 2024-2027. De schuldratio komt uit op 1,7 en blijft binnen deze norm.

16. Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen *(bedragen x € 1 miljoen)*	Stand 01-01-2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Stand 31-12-2024
Algemene reserves	**15,6**	**-**	**-**	**15,6**
Bestemmingsreserves				
Watersysteembeheer	2,1	-	-10,1	-8,0
Zuiveringsbeheer	-1,2	-	-16,2	-17,5
Wegenbeheer	10,6	-	-0,2	10,4
Afronding	*-0,1*	-	-	-
Totaal	**11,4**	**-**	**-26,5**	**-15,1**
Egalisatiereserves				
Amsterdam-Noord	2,4	-	-2,4	-
Erfpachtgronden	2,9	-	-0,8	2,1
Huisvesting	8,8	-	-1,4	7,4
Werven	2,4	-	-0,3	2,0
CO_2-emissiereductie	0,7	-	-0,1	0,6
Nazorgfase HWBP-2 projecten	16,4	-	-0,4	16,1
HWBP-projecten	3,4	-	-0,1	3,3
Budgetoverheveling	0,5	-	-	0,5
Afronding	-	-	0,1	0,1
Totaal	**37,5**		**-5,4**	**32,1**
Voorzieningen				
Baggeren	17,5	4,3	-4,5	17,3
Pensioenverplichtingen	0,9	-	-	0,9
Persleidingen en rioolgemalen	15,3	8,8	-5,9	18,2
Wachtgeld voormalig bestuurders	-	-	-	-
Afronding				
Totaal	**33,7**	**13,1**	**-10,4**	**36,4**

Staat van reserves en voorzieningen
HHNK kent naast een aantal specifieke voorzieningen een drietal verschillende soorten reserves, ieder met een eigen doel:

- De algemene reserve: de reserve is bedoeld voor calamiteiten met grote financiële gevolgen.
- De bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie: om belastingtarieven niet van jaar op jaar te laten schommelen is het wenselijk een instrument te hebben dat voor tariefsegalisatie kan worden ingezet.
- De overige bestemmingsreserves: een deel van het positieve resultaat van de jaarrekening (bijvoorbeeld wegens incidentele inkomsten) kan bestemd worden in verband met exploitatielasten die samenhangen met toekomstige investeringen en/of specifieke maatregelen in de exploitatiesfeer. Deze egalisatiereserves worden in de toekomst gebruikt om de kosten van investeringen en maatregelen te dekken zodat belastingtarieven minder hoeven te stijgen. Ook deze reserves hebben dus het karakter van tariefsegalisatie.

Egalisatiereserves
Amsterdam-Noord
In 2009 hebben we het wegenbeheer in Amsterdam-Noord overgedragen aan de gemeente. Amsterdam heeft een afkoopsom betaald voor de door ons gederfde belastingopbrengst. Deze is gestort in een egalisatiereserve. De weggevallen belastingopbrengst van het wegenbeheer wordt jaarlijks gecompenseerd door een onttrekking uit deze reserve. Vanwege het overdragen van de wegen valt deze reserve geheel vrij.

Erfpachtgronden
Door de verkoop van erfpachtgronden verminderen de jaarlijkse erfpachtopbrengsten. De inkomsten van de verkopen zijn daarom toegevoegd aan een egalisatiereserve. De lagere erfpachtopbrengsten worden gecompenseerd door jaarlijks een deel van de reserve te laten vrijvallen ten gunste van het exploitatieresultaat. In de begroting 2023 was deze reserve vrijgevallen omdat de verwachting was dat de overdracht van de wegen in dat jaar voltooid zou zijn. De overdracht is verschoven naar 2024 en daarmee verschuift de vrijval. In de begrotingswijziging 2023 wordt de verschuiving meegenomen en hier is in de beginstand rekening mee gehouden.

Huisvesting
De verkoopopbrengsten van kantoorpanden worden in de egalisatiereserve huisvesting gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve huisvesting gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het (hoofd)kantoor in Heerhugowaard. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het (hoofd)kantoor.

Werven
De verkoopopbrengsten van werven worden in de egalisatiereserve werven gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisatiereserve werven gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het wervenplan.

CO_2-emissiereductie
De egalisatiereserve CO_2-emissiereductie is opgebouwd uit niet-bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve wordt gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO_2-emissie te reduceren.

Nazorgfase HWBP-2-projecten
Voor projecten van HWBP-2 die naar de beheerorganisatie worden overgedragen, is in 2020 een reserve ingesteld voor het onderhoud. Subsidie die voor de opleverde projecten wordt ontvangen, wordt aan deze reserve gedoteerd zodat de jaarlijkse lasten hieruit kunnen worden onttrokken.

HWBP-projecten
Bij HWBP-projecten ontvangen we subsidie per projectfase over de geraamde kosten. Door de risico-opslag die in de raming is opgenomen, kan de subsidie soms hoger uitvallen dan de werkelijke kosten van een projectfase. Volgens de verslaggevingsrichtlijnen moeten we per projectfase het resultaat bepalen. Tot 2021 hanteerden we een andere werkwijze waarbij we het resultaat per afgerond project bepaalden. De nieuwe werkwijze heeft in 2021 een resultaat opgeleverd en is via het voorstel van de jaarrekening aan deze reserve gedoteerd.

Budgetoverheveling
De Kadernota budgetbeheer geeft de keuzemogelijkheid om budgetoverschotten in de exploitatie over te hevelen naar de volgende jaren. Bij de jaarrekening 2022 is voorgesteld twee exploitatie-budgetoverschotten toe te voegen, waarvan één budget in 2023 wordt ingezet. Blijft over onderstaand budget. Hierbij is nog geen rekening gehouden met eventueel aanvullende toevoegingen in 2023.

Exploitatiebudget	Effect	Bedrag in miljoen €
Ruimtelijke adaptatie	Voldoende water	0,5
Totaal		**0,5**

Voorzieningen

Baggeren

De voorziening baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De dotatie aan deze voorziening bedraagt € 4,3 miljoen.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer is ingesteld om te voorzien in de pensioenverplichting van voormalig bestuurders.

Persleidingen en rioolgemalen

Vanaf 2017 wordt de vervanging van persleidingen en rioolgemalen vanuit de exploitatie betaald. Om de kosten gelijkmatig te verdelen is een voorziening ingesteld. De dotatie aan deze voorziening is vastgesteld op € 8,8 miljoen.

Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders

Deze voorziening is in 2020 gevormd voor voormalig bestuurders die recht hebben op uitkeringen vanuit de wachtgeldregeling.

17. Verbonden partijen

Wij werken op veel manieren samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en particulieren. Meestal zijn het zelfstandige organisaties. Soms is het echter wenselijk om de krachten te bundelen tot een gezamenlijke organisatie of willen we zeggenschap over een partij waardoor we meer kunnen sturen of beleid kunnen bepalen. We spreken dan van een verbonden partij.

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin wij een bestuurlijk én een financieel belang hebben. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer we aansprakelijk kunnen worden gesteld voor een bedrag indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Indien een mogelijkheid tot samenwerking zich aandoet, zal het dagelijks bestuur een voorstel tot het aangaan van een verbonden partij aan het algemeen bestuur voorleggen waarbij informatie wordt aangeleverd over onze beleidsuitgangspunten.

Het voordeel van een verbonden partij is dat doordat we zitting hebben in een bestuur in zekere mate eisen kunnen stellen aan beleidsuitgangspunten en dat we dit kunnen controleren.
Door in de jaarstukken en de begroting de overzichten van de verbonden partijen actueel te houden, wordt inzicht gegeven over het verloop en de voortgang.
Daartoe vragen we jaarlijks aandacht voor zaken die wij belangrijk vinden zoals maatschappelijk verantwoord ondernemen en goed werkgeverschap. We toetsen uiteraard of de partijen zich aan wettelijke vereisten en verplichtingen houden, maar ook doen we dat door in bestuursvergaderingen vragen te stellen over het gevoerde beleid. Onze bestuurlijke vertegenwoordiger brengt dit in tijdens de jaarlijkse contactmomenten, zoals bijvoorbeeld de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.

Jaarlijks benoemt het dagelijks bestuur een onderwerp waarover we de verbonden partijen verzoeken (extra) te rapporteren. Voor 2024 vragen we onze verbonden partijen naar hun ambitie op het gebied van duurzame inzetbaarheid in de context van de huidige krappe arbeidsmarkt en welke stappen zij hierin willen gaan zetten.

Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we in de begroting een overzicht van onze verbonden partijen. In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden (indien bekend) van de deelnemingen weergegeven, deze zijn gebaseerd op de meeste recente cijfers van onze verbonden partijen.

Naam verbonden partij	**Nederlandse Waterschapsbank (NWB)**		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, *electronic banking* en consultancy en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Door het houden van aandelen in de NWB zijn we verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld en kapitaalmarkten.		
Eigen en Vreemd Vermogen	**Balans** *(x € 1.000.000)*	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	73.285	96.019
	Eigen vermogen	1.995	1.902
	Vreemd vermogen	71.290	94.117
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283		
Bijdrage of dividend	We verwachten een dividend van € 4.000.000.		

Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	**Bank Nederlandse Gemeenten**		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	**Balans** *(x € 1.000.000)*	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	112.074	149.057
	Eigen vermogen	4.615	5.062
	Vreemd vermogen	107.459	143.995
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50; totaal € 43.388		
Bijdrage of dividend	We verwachten een dividend van € 50.000.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	**Het Waterschapshuis (HWH)**		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Middelen (algemeen bestuurslid GR), secretaris-directeur (lid opdrachtgeverstafel GR), ambtenaren (lid van Uitvoerend Overleggen, project- en werkgroepen en begeleidingscommissies)		
Openbaar belang	De regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie met als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT.		
Eigen en Vreemd Vermogen	**Balans** *(x € 1.000)*	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	10.241	8.301
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	10.241	8.301
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het algemeen bestuur van de GR Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden. De secretaris-directeur van HWH is secretaris van het dagelijks bestuur.		
Bijdrage of dividend	De bijdrage voor 2024 is € 2,1 miljoen.		
Continu risico	De GR kan ontbonden worden (opzegtermijn drie jaar). De waterschappen lijden dan financieel- en imagoverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is maar wel een aanzienlijke kostenpost met zich meebrengt.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	**Waterproef**		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Bij besluit van het algemeen bestuur (04.19392) is bijzondere delegatie verleend aan het dagelijks bestuur tot het voorzien in de benoeming van een opvolger namens HHNK in het bestuur van de Stichting Waterproef. Het afdelingshoofd Financiën, Control en Belastingen is benoemd als bestuurder. De portefeuillehouder Middelen en Participatie is eindverantwoordelijk.		

Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	**Balans** *(x € 1.000)*	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	2.323	2.289
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	2.323	2.289
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Tevens wordt een tekort in de exploitatie aangevuld door beide partners, waar wij er één van zijn.		
Acuut risico	Geen. De btw-koepelvrijstelling blijft bestaan.		
Naam verbonden partij	**Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009**		
Vestigingsplaats	Ridderkerk		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling (GR)		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Waterketen als algemeen bestuurslid van de GR.		
Openbaar belang	De GR slib treedt op als vertegenwoordiger en belangenbehartiger van de waterschappen in de HVC. De GR slib bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Elk deelnemend waterschap neemt met één vertegenwoordiger zitting in het algemeen bestuur. HHNK wordt hierdoor in staat gesteld invloed uit te oefenen op de koers van de HVC via de vertegenwoordiging van HHNK in de GR. Door als waterschappen als een geheel op te treden is de zeggenschap over het beleid van de HVC groter.		
Eigen en Vreemd Vermogen	**Balans** *(x € 1.000)*	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	60	51
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	31	31
	Vreemd vermogen	29	20
Bestuurlijk belang	Deelname met zeven andere waterschappen.		
Financieel belang	HHNK heeft 120 aandelen B van de HVC overgedragen aan de GR slib. De Gr slib bezit totaal 683 aandelen B. Daarmee is het HHNK belang in de GR slib 17,6%. In totaal heeft HVC 4030 aandelen (A en B) uitgegeven. Daarmee is het belang van HHNK in HVC 2,97%.		
Bijdrage of dividend	HHNK draagt 12,5% van de organisatiekosten van de GR slib (€ 8.603). Daarnaast staat HHNK garant voor de geldleningen die HVC heeft aangetrokken voor de activiteiten voor de aandeelhouders B. Voor deze garantstelling ontvangt HHNK 1% provisie (€ 111.853).		
Continu risico	Via de GR slib staat HHNK garant voor de schulden van HVC. Een beroep op deze garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	**Unie van Waterschappen**		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen.		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de EU, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen op basis van concept jaarrekening	**Balans** *(x € 1.000)*	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	25.275	26.652
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	3.029	3.135
	Vreemd vermogen	22.246	23.517
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de Unie, evenredige vertegenwoordiging in de commissies en ledenvergadering.		

Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen. Het belang van ons is circa 7%.		
Bijdrage of dividend	De verwachte bijdrage aan de Unie van Waterschappen is € 0,9 miljoen.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur van de Unie kan besluiten nemen, met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Wij dragen circa 7% van het totale risico.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	**BV Baggerzorg**		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Integraal waterbeheer (stedelijk gebied) als aandeelhouder. Afdelingshoofd Financiën, Control en Belastingen in directie.		
Openbaar belang	Doordat wij aandeelhouder zijn van BV Baggerzorg kunnen wij gegarandeerd op verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie kwijt.		
Eigen en Vreemd Vermogen	**Balans** *(x € 1.000)*	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	664	467
	Eigen vermogen	364	354
	Vreemd vermogen	297	113
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigings-bevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Deponie BV. De overige aandelen zijn in ons bezit. Het aandelenkapitaal is € 81.000.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	**Muskusrattenbestrijding**		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van kosten voor de gemene rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Waterveiligheid		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	**Balans**	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.		
Bijdrage of dividend	De begrote bijdrage aan de muskusrattenbestrijding is € 2.330.000		
aquContinu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (van 1 januari 2020 t/m 31 december 2024). Tussentijdse opzegging is mogelijk met ingang van een nieuw kalenderjaar en met in achtneming van een opzegtermijn van minimaal één jaar.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	**AquaMinerals**		
Vestigingsplaats	Nieuwegein		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Afdelingshoofd Waterketen. De portefeuillehouder Waterketen is eindverantwoordelijk.		
Openbaar belang	AquaMinerals is een grondstoffenmakelaar die zonder winstoogmerk de afzet van afvalgrondstoffen regelt. Deze organisatie biedt de expertise die nodig is om genoemde grondstoffen optimaal te vermarkten. Hun dienstverlening begint op het punt waar onze knowhow ophoudt. Het bedrijf is het *shared service center* van alle Nederlandse drinkwaterbedrijven om de afzet van rest- en grondstoffen te verzorgen. AquaMinerals ontleent zijn positie mede aan zijn		

	status op het gebied van aanbestedingen en mededingingsrecht, waarmee concurrentie, prijsbederf en een aanbestedingsplicht wordt voorkomen. Dit betekent dat AquaMinerals alleen aanvullende kennis en kunde voor de waterschappen kan ontwikkelen als deze als (klein) aandeelhouder toetreden.		
Eigen en Vreemd Vermogen	**Balans** *(x € 1.000)*	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	5.192	3.860
	Eigen vermogen	1.700	1.434
	Vreemd vermogen	3.492	2.426
Bestuurlijk belang	AquaMinerals heeft drinkwaterbedrijven en waterschappen, waaronder HHNK als aandeelhouders. Het gezamenlijke aandelenbelang voor de waterschappen wordt verdeeld op basis van het aantal vervuilingseenheden. Voor HHNK komt dit neer op 3,5% van 15.546 = 537 aandelen. Elke participant sluit voor zijn eigen grondstoffen een leveringscontract met AquaMinerals. Daarin worden specifieke afspraken gemaakt over volumes, planning, ambities et cetera. HHNK neemt deel aan de algemene vergadering van aandeelhouders.		
Financieel belang	AquaMinerals vraagt een vergoeding voor zijn organisatiekosten. De opbrengsten en kosten van de daadwerkelijke vermarkting van het materiaal zijn voor de aandeelhouders.		
Bijdrage of dividend	Afhankelijk van besluitvorming door de algemene vergadering van aandeelhouders vloeien eventuele overschotten van AquaMinerals aan het eind van het jaar terug naar de aandeelhouders.		
Continu risico	Geen		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	**Vereniging werken voor waterschappen**		
Vestigingsplaats	's-Gravenhage		
Juridische vorm	Vereniging		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	De Vereniging werken voor waterschappen is de werkgeversvereniging van de 21 waterschappen en veertien aan de waterschappen gelieerde organisaties. Het doel van de vereniging is het behartigen van de gemeenschappelijke sociale en sociaaleconomische belangen van de leden die activiteiten verrichten binnen de sector waterschappen, onder meer door het sluiten van collectie arbeidsovereenkomsten met werknemersverenigingen. HHNK is per 1 januari 2019 lid van deze vereniging.		
Eigen en Vreemd Vermogen	**Balans** *(x € 1.000)*	**31-12-2022**	**31-12-2021**
	Activa	238	389
	Eigen vermogen	117	217
	Vreemd vermogen	121	172
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de werkgeversvereniging, vertegenwoordiging in de ledenvergadering met drie stemmen.		
Financieel belang	HHNK betaalt een jaarlijkse contributie aan de vereniging.		
Bijdrage of dividend	In 2022 is een contributie van € 34.259 betaald voor het lidmaatschap van de vereniging. In 2023 en 2024 wordt een lager bijdrage verwacht, in verband met een retroactieve correctie op de berekening.		
Continu risico	Geen		
Acuut risico	Geen		

18. Exploitatie

18.1 Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten

Kostensoorten *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Jaarrekening 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**
Kostensoorten	**Verbijzondering kostensoorten**			
Rente en afschrijvingen	Externe rentelasten	6,2	5,8	5,2
	Interne rentelasten	-	-	-
	Afschrijvingen van activa	35,8	35,3	33,2
	Afschrijving van boekverliezen	6,9	6,2	5,9
	Afrondingsverschillen	0,1	-	-
	Subtotaal	*49,0*	*47,3*	*44,3*
Personeelslasten	Salarissen huidig personeel en bestuurders	56,2	60,1	74,2
	Sociale premies	15,9	17,8	18,7
	Overige personeelslasten	2,7	2,7	3,1
	Personeel van derden	11,3	10,3	10,0
	Afrondingsverschillen	-	0,1	-
	Subtotaal	*86,1*	*91,0*	*106,0*
Goederen en diensten van derden	Duurzame gebruiksgoederen	5,2	6,0	6,2
	Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	5,2	5,2	6,0
	Energie	20,9	44,8	32,9
	Huren en rechten	1,0	1,2	1,2
	Leasebetalingen operational lease	-	0,1	0,1
	Verzekeringen	1,1	1,0	1,0
	Belastingen	0,6	0,9	1,0
	Onderhoud door derden	52,7	58,1	70,1
	Overige diensten door derden	35,7	34,1	42,1
	Afrondingsverschillen	-	-0,1	-0,1
	Subtotaal	*122,4*	*151,3*	*160,5*
Bijdragen aan derden	Bijdragen aan het Rijk	12,8	12,7	12,4
	Bijdragen aan openbare lichamen	6,8	5,5	4,2
	Bijdragen aan bedrijven	-	2,7	-
	Bijdragen aan overigen	0,2	1,4	1,1
	Afrondingsverschillen	-	-0,1	-
	Subtotaal	*19,8*	*22,2*	*17,7*
Toevoegingen voorzieningen en onvoorzien	Toevoegingen aan voorzieningen	13,1	12,3	13,1
	Onvoorzien	-	1,0	1,0
	Afrondingsverschillen	-	-	-
	Subtotaal	*13,1*	*13,3*	*14,1*
Afrondingsverschillen		-	-	-
Subtotaal kostensoorten		**290,4**	**325,1**	**342,6**

Opbrengstensoorten *(bedragen x € 1 miljoen)*		**Jaarrekening 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**
Opbrengstsoorten	**Verbijzondering opbrengsten**			
Financiële baten	Externe rentebaten	-1,4	-	-5,1
	Interne rentebaten	-	-	-
	Dividenden en bonusuitkeringen	-3,9	-4,1	-4,1
	Afrondingsverschillen	-	-	-
	Subtotaal	*-5,3*	*-4,1*	*-9,2*
Personeelsbaten	Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	-0,5	-	-
	Uitlening van personeel	-0,6	-0,5	-0,5
	Afrondingsverschillen	-	-	-
	Subtotaal	*-1,1*	*-0,5*	*-0,5*
Goederen en diensten aan derden	Opbrengst uit grond en water	-1,9	-1,8	-1,7
	Opbrengst uit overige eigendommen	-	-	-
	Diensten voor derden	-11,7	-12,2	-9,2
	Verkoop van grond	-1,6	-1,0	-1,8
	Verkoop van overige goederen	-0,2	-0,1	-0,1
	Afrondingsverschillen	-	-	-
	Subtotaal	-15,4	-15,1	-12,8
Bijdragen van derden	Bijdragen van het Rijk	-6,8	-6,1	-5,7
	Bijdragen van provincies	-0,4	-	-
	Bijdragen van overige openbare lichamen	-8,5	-8,9	-8,0
	Bijdragen van overigen	-0,2	-0,1	-0,2
	Afrondingsverschillen	-0,1	-	-
	Subtotaal	-16,0	*-15,1*	*-13,9*
Waterschapsbelastingen	Waterschapsbelastingen	*-241,4*	*-248,1*	*-274,0*
Interne verrekeningen	Interne verrekeningen	*-0,5*	*-0,2*	*-0,2*
Onttrekking voorzieningen	Onttrekkingen/vrijval voorzieningen	*-0,1*	-	-
Afrondingsverschillen		*0,1*	*0,1*	-
Subtotaal inkomstensoorten		**-279,7**	**-283,0**	**-310,6**
Afrondingsverschillen				*-0,1*
Exploitatieresultaat		**10,7**	**42,1**	**31,9**
Reserves[1]	Toevoegingen aan reserves	19,3	-	-
	Onttrekkingen aan reserves	-34,7	-42,2	-32,0
Afrondingsverschillen		-	*0,1*	*0,1*
Resultaat		**-4,7**	**-**	**-**

[1] Dit zijn zowel de algemene reserves, bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie als de overige bestemmingsreserves.

Hieronder geven we een nadere toelichting op belangrijke ontwikkelingen in 2024 en opvallende afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023.

Rente en afschrijvingen
Door het overdragen van wegen hebben we in 2024 boekverliezen.

Personeelslasten
De personeelslasten nemen toe door de stijging vanuit de nieuwe cao en extra capaciteit op basis van bestuursbesluiten.

Goederen en diensten van derden
De onderhoudskosten en diensten zijn gestegen door de inflatie en aanvullend budget zoals besloten door het bestuur.

Financiële baten
De externe rentebaten zijn te danken aan de rentevergoeding die we van het Rijk ontvangen voor het schatkistbankieren.

Goederen en diensten aan derden.
De daling in de opbrengsten is het gevolg van het lagere marktprijzen voor het opwekken van energie.

Bijdragen van derden
Vanwege het overdragen van wegen hebben we opbrengsten uit bijdragen van overige openbare lichamen.

Exploitatieresultaat en reserves
De begroting 2024 sluit met het jaarresultaat voor dotaties en onttrekkingen aan reserves van € 32,0 miljoen negatief. Ter dekking van het resultaat worden onttrekkingen aan de bestemmingsreserves en de egalisatiereserves gedaan. Zie onderstaande tabel met onttrekkingen uit hoofdstuk 16.

Overzicht reserves *(bedragen x € 1 miljoen)*	**Verminderingen 2024**
Bestemmingsreserves	
Watersysteembeheer	-10,1
Zuiveringsbeheer	-16,2
Wegenbeheer	-0,2
Afronding	
Totaal	**-26,5**
Egalisatiereserves	
Amsterdam-Noord	-2,4
Erfpachtgronden	-0,8
Huisvesting	-1,4
Werven	-0,3
CO_2-emissiereductie	-0,1
Nazorgfase HWBP-2 projecten	-0,4
Reserve HWBP-projecten	-0,1
Budgetoverheveling	-
Afronding	0,1
Totaal	**-5,4**
Afronding	*-0,1*
Totaal	**-32,0**

18.2 Begroting naar taken

Taken en tarieven (Tarieven x € 1, overige x € 1 miljoen)	**Belasting-tarieven 2022**	**Jaar-rekening 2022***	**Belasting-tarieven 2023**	**Begroting 2023**	**Belasting-tarieven 2024**	**Begroting 2024**
Watersysteem						
Netto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak		143,5		160,1		173,8
Onvoorzien		-		0,6		0,6
Dividenden en overige algemene opbrengsten		-2,2		-		-
Afronding		-		-		*-0,1*
Bruto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak		141,3		160,7		174,3
Toevoeging bestemmingsreserve		5,3		-		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-2,3		-11,8		-10,1
Afronding		-		-0,1		0,1
Verwachte belastingopbrengst (inclusief verontreinigingsheffing)		144,3		148,8		164,3
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		-		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		0,1		3,2		2,9
Bruto belastingopbrengst (inclusief verontreinigingsheffing)		144,4		152,0		167,2
Tarief watersysteemheffing						
Ingezetenen	108,16		112,85		120,74	
Ongebouwd	115,83		120,89		132,11	
Ongebouwd verharde openbare wegen	448,26		467,84		511,27	
Ongebouwd buitendijks vrij afstromend	28,96		30,22		33,03	
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij afstromend	361,39		377,18		412,18	
Gebouwd	0,03830%		0,03435%		0,03340%	
Gebouwd buitendijks vrij afstromend	0,00958%		0,00859%		0,00835%	
Natuurterrein	5,31		5,62		6,10	
Zuivering						
Netto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak		84,2		116,4		120,8
Onvoorzien		-		0,4		0,4
Dividenden en overige algemene opbrengsten		-1,5		-		-
Bruto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak		82,7		116,8		121,2
Toevoeging bestemmingsreserve		15,9		-		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-13,2		-23,9		-16,2
Afronding		-		0,1		-
Verwachte belastingopbrengst		85,4		93,0		105,0
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		-		-		-

Taken en tarieven (Tarieven x € 1, overige x € 1 miljoen)	**Belasting-tarieven 2022**	**Jaar-rekening 2022***	**Belasting-tarieven 2023**	**Begroting 2023**	**Belasting-tarieven 2024**	**Begroting 2024**
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		0,1		3,4		3,2
Afronding		-		-0,1		-
Bruto belastingopbrengst		85,5		96,3		108,2
Tarief zuiveringsheffing	57,68		62,12		69,82	
Tarief verontreinigingsheffing	57,68		62,12		69,82	
Wegen						
Netto kosten toegerekend aan de wegentaak		10,3		9,9		7,4
Onvoorzien		-		0,1		0,1
Dividenden en overige algemene opbrengsten		-0,2		-		-
Afronding		-		-0,1		-0,1
Bruto kosten toegerekend aan de wegenstaak		10,1		9,9		7,4
Toevoeging bestemmingsreserve		2,6		-		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-0,5		-0,7		-0,2
Verwachte belastingopbrengst		12,2		9,2		7,2
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		-		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		-		0,3		0,3
Afronding		-		*-0,1*		-
Bruto belastingopbrengst		12,2		9,4		7,5
Tarief wegenheffing						
Ingezetenen	39,58		37,38		38,50	
Ongebouwd	30,83		39,90		40,12	
Gebouwd	0,01009%		0,00812%		0,00728%	
Natuurterrein	2,37		1,75		1,72	

Toelichting

De toegerekende kosten aan de zuiveringstaak en watersysteemtaak stijgen met name door het effect van de cao, inflatie en bestuursbesluiten. Door de overdracht van de wegen aan de gemeenten Edam-Volendam, Landsmeer, Purmerend-Beemster, Waterland en Wormerland per 1 januari 2025 daalt de bruto belastingopbrengst van de wegenheffing.

18.3 Vaste activa

Staat van activa *(bedragen x € 1 miljoen)*	Boekwaarde	Desinves-teringen en overboekingen	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrij-vingen	Duurzame waarde-verminde-ringen	Boekwaarde
	1 januari 2024	Mutaties in 2024					31 december 2024
Onderzoek en ontwikkeling	0,3	-	-	-	-0,1	-	0,2
Bijdragen en afkoopsommen	1,8	-	-	-	-0,3	-	1,5
Afronding	-	-	-	-	0,1	-	0,1
Subtotaal immateriële vaste activa	**2,1**	**-**	**-**	**-**	**-0,3**	**-**	**1,8**
Gronden	15,0	-	-	-	-0,3	-	14,7
Vervoermiddelen en werktuigen	1,9	-	1,0	-	-0,5	-	2,4
Overige bedrijfsmiddelen	2,3	-	1,1	-	-0,5	-	3,0
Kantoren, woningen en werkplaatsen	30,0	-	1,1	-	-2,1	-	29,0
Waterkeringen	50,0	-	129,2	-120,8	-3,8	-	54,6
Waterlopen, kunstwerken en gemalen	111,6	-0,3	3,5	-0,3	-7,8	-	106,7
Zuiverings-technische werken	214,4	-0,6	38,1	-0,5	-15,4	-	236,0
Wegen	5,8	-4,9	-	-	-0,4	-	0,6
Overige materiële vaste activa	21,3	-	0,9	-	-2,2	-	20,0
Afronding	*0,1*	*-0,1*	-	*0,1*	*0,1*	-	*-0,1*
Subtotaal materiële vaste activa	**452,4**	**-5,9**	**174,9**	**-121,5**	**-32,9**	**-**	**466,9**
Kapitaalverstrekkingen aan bedrijven	0,7	-	-	-	-	-	0,7
Waterinnovatiefonds	2,0	-	-	-	-	-	2,0
Personeelsregelingen	-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-
Afronding	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Subtotaal Financiële vaste activa	**2,7**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2,7**
Afronding	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	**457,2**	**-5,9**	**174,9**	**-121,5**	**-33,2**	**-**	**471,4**

Afkortingen

AMMD	Alliantie Markermeerdijken
BIO	Baseline Informatieveiligheid Overheid
BV	Besloten vennootschap
BZB	Basiszuiveringsbeeld
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBO	Crisisbeheersingsorganisatie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CER	Critical Entities Resilience
CING	Crisisbeheersing in de genen
CO_2	Koolstofdioxide
CSA	Crisisgerichte systeemanalyse
CV	Centrale verwarming
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EMU	Economische en Monetaire Unie
EU	Europese Unie
GR	Gemeenschappelijke regeling
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HULOK	Hensbroek, Ursem, Langereis, Opmeer, Koggenland
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
IBP	Informatiebeleidsplan
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
KEP	Klimaat- en energieprogramma
KRW	Kaderrichtlijn Water
LBO	Landelijke Beoordeling op basis van Overstromingskansen
MJP	Meerjarenperspectief 2024-2027
MVO	Maatschappelijk verantwoorde overheid
NIS2	Network and Information Security 2 Directive
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NVO	Natuurvriendelijke oevers
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWO	Niet Waterkerend Object
PLOOI	Platform Open Overheidsinformatie
PPLG	Provinciaal Programma Landelijk Gebied
PRIO!	Programma Rechtmatige Inkopende Organisatie
RES	Regionale energiestrategie
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SDG	Sustainable development goals
SDI	Slibdrooginstallatie
SPP	Strategisch personeelsplan
UvW	Unie van Waterschappen
VBK	Verbetering boezemkades
ve	Vervuilingseenheden
VIC	Verbijzonderde interne controle
WBS	Water en Bodem Sturend
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
WIF	Waterinnovatiefonds
Woo	Wet open overheid
WOZ	Waardering onroerende zaken

Uitvoeringsinformatie

Inleiding
De voorliggende uitvoeringsinformatie is bedoeld ter verdieping. Met tabellen en staten, geeft dit document meer inzicht in de financiële achtergronden van de begroting 2024 met meerjarige doorkijk. Dit document richt zich op 2024. Daarnaast wordt het document gebruikt bij de informatieverstrekking aan derden (CBS) en de bedrijfsvergelijking met andere waterschappen. Voor dit laatste punt biedt de Waterschapsspiegel meer detailinformatie.

Leeswijzer
Bij de verschillende onderdelen verwijzen we zoveel als mogelijk naar reeds opgenomen staten en teksten in de begroting. De wettelijk verplichte onderdelen zijn opgenomen.

Kosten en opbrengstensoorten
Voor een overzicht van de kosten en opbrengstensoorten verwijzen wij naar hoofdstuk 18, paragraaf 1.

Netto kosten per beleidsproduct
Conform de Waterschapswet zijn in de begroting de netto-kosten toegerekend aan effecten.
Naast deze indeling zijn de netto-kosten ook gerelateerd aan de beleidsproducten. In onderstaand overzicht zijn de netto-kosten per beleidsproduct weergegeven. Naast dat dit informatie geeft op een lager aggregatieniveau is dit inzicht eveneens van belang voor de bedrijfsvergelijkingen.

Beleidsproduct *(bedragen x €1 miljoen)*	**Jaarrekening 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**MJP 2025**	**MJP 2026**	**MJP 2027**
01 Eigen plannen	16,5	21,6	25,9	24,8	25,4	25,8
02 Plannen van derden	2,8	4,0	3,3	4,7	4,9	5,1
03 Beheersinstrumenten waterkeringen	3,3	1,7	2,3	1,6	1,6	1,1
04 Aanleg en onderhoud waterkeringen	40,6	41,8	52,3	55,2	54,8	55,0
05 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0,5	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6
06 Beheersinstrumenten watersystemen	3,1	1,6	3,3	2,6	2,3	2,6
07 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	21,1	23,0	29,6	27,6	29,9	30,2
08 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	7,9	8,3	8,2	8,8	9,0	9,2
09 Beheer hoeveelheid water	29,1	38,2	32,3	39,8	41,3	41,6
10 Calamiteitenbestrijding watersystemen	1,6	1,4	1,6	2,4	2,4	0,2
11 Monitoring watersystemen	5,3	4,9	6,2	5,9	6,0	5,5
12 Getransporteerd afvalwater	19,4	20,5	21,2	21,9	21,4	21,6
13 Gezuiverd afvalwater	38,4	44,9	44,3	49,0	48,7	50,0

14 Verwerkt slib	18,3	28,5	28,7	20,5	22,1	22,2
15 Afvalwaterbehandeling door derden	7,6	7,1	8,0	8,0	8,0	8,0
17 Aanleg en onderhoud wegen	7,2	10,3	7,0	0,2	0,1	0,1
18 Wegenverkeersregeling en verkeersveiligheid	3,8	1,7	1,6	0,1	-	-
20 Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	0,6	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8
21 Verkeersregeling en verkeersveiligheid vaarwegen en havens	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
23 Vergunningen en meldingen	2,6	2,5	2,5	3,0	3,1	3,2
25 Toezicht	3,3	3,3	3,3	3,8	3,9	4,1
26 Handhaving	0,6	-	-	-	-	-
31 Belastingheffing	6,7	7,9	9,7	10,4	11,7	12,1
32 Invordering	2,0	2,7	3,8	4,1	4,3	4,5
33 Bestuur	3,6	4,6	3,9	4,2	4,7	4,6
34 Externe communicatie	2,6	4,5	-1,8	5,1	8,2	10,6
Afrondingsverschillen	-	*0,2*	*-0,1*	*-0,1*	*0,1*	*-0,2*
Subtotaal primaire beheerproducten	**248,6**	**286,4**	**298,5**	**305,1**	**315,5**	**318,7**
99 Direct op taakveld (incl. Waterschapsbelasting)	-253,3	-286,4	-298,5	-305,1	-315,5	-318,7
Afrondingsverschillen	-	-	-	-	-	-
Totaal	**-4,7**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Staat van vaste activa

Voor de staat van vaste activa verwijzen wij naar hoofdstuk 18, paragraaf 3.

Investeringen per beleidsproduct
In de begroting zijn de investeringen toegerekend aan effecten. Naast deze indeling zijn de investeringen ook gerelateerd aan de beleidsproducten. In onderstaand overzicht is het investeringsvolume per beleidsproduct weergegeven. Naast dat dit informatie op een lager aggregatieniveau geeft, is dit inzicht eveneens van belang voor de uit te voeren bedrijfsvergelijkingen.

Investeringsvolume per beleidsproduct *(bedragen x €1 miljoen)*	**Jaarrekening 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**MJP 2025**	**MJP 2026**	**MJP 2027**
01 Eigen plannen	0,2	0,9	1,1	2,0	13,0	12,8
04 Aanleg en onderhoud waterkeringen	85,2	123,7	128,6	181,8	84,8	59,0
06 Beheersinstrumenten watersystemen	2,8	1,9	2,0	1,8	2,4	3,2
07 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	2,1	1,4	1,0	1,0	1,0	1,9
09 Beheer hoeveelheid water	6,8	11,6	1,1	0,6	-	0,6
12 Getransporteerd afvalwater	-	-	-	5,4	4,0	-
13 Gezuiverd afvalwater	26,9	22,8	19,8	27,5	36,1	31,0
14 Verwerkt slib	0,7	6,3	19,2	6,4	-	-
17 Aanleg en onderhoud wegen	0,2	-	-	-	-	-
Ondersteunende beheerproducten	2,1	4,3	2,1	1,3	1,1	1,3
Afrondingsverschillen	*-0,1*	*-0,1*	-	-	*0,1*	*0,1*
Totaal investeringsuitgaven	**126,9**	**172,8**	**174,9**	**227,8**	**142,5**	**109,9**
Totaal Investeringsinkomsten	**-84,4**	**-122,8**	**-121,5**	**-163,9**	**-87,6**	**-51,8**
Afrondingsverschillen	**0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**0,1**	**-0,1**
Netto investeringen	**42,6**	**49,9**	**53,3**	**63,8**	**55,0**	**58,0**

Staat van vaste schulden
Het verloop van de vaste schulden van HHNK over 2024 is als volgt.

Schuldenpositie *(bedragen x €1 miljoen)*		Stand per	Mutaties in 2024		Stand per	Rente	Aflossings-verplichting	Resterende looptijd van de lening
Jaar	**Geldgever**	**01-01-2024**	**Vermeer-deringen**	**Aflossingen**	**31-12-2024**	**2024**	**2025**	
2008	ASN	4,5		-0,9	3,6	0,2	-0,9	t/m 2028
2012	BNG	6,7		-1,7	5,0	0,1	-1,7	t/m 2027
2012	NWB	6,7		-1,7	5,0	0,1	-1,7	t/m 2027
2014	NWB	24,1		-3,1	21,0	0,3	-3,1	t/m 2034
2015	BNG	24,7		-2,2	22,5	0,3	-2,2	t/m 2035
2015	NWB	18,6		-1,6	17,0	0,2	-1,6	t/m 2035
2016	NWB	173,3		-12,3	161,0	4,1	-12,3	t/m 2038
2021	NWB	564,2		-43,4	520,8	-	-43,4	t/m 2036
	Afrondingsverschillen	-0,1		0,2	-	-0,1	0,2	
Totaal langlopende leningen		**822,7**		**66,7**	**755,9**	**5,2**	**-66,7**	
Saldo rekening-courant (schuld) en schatkist (vordering)		-241,9	179,1	-	-62,8			
Afronding		-	-	-	-			
Totaal		**580,8**	**179,1**	**-66,7**	**693,1**	**5,2**	**-66,7**	

Verbonden partijen
Voor een overzicht van de verbonden partijen verwijzen wij naar hoofdstuk 17.

Principes van kostentoerekening
Voor een omschrijving van de toegepaste principes van kostentoerekening verwijzen wij naar hoofdstuk 12.